

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1058 • Цена 90 динара; 2,5 КМ • 15. април 2011. • Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114
9770555011004

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
СВОЈОЈ ДУХОВНОЈ ДЕЦИ
О ВАСКРСУ 2011. ГОДИНЕ

ИРИНЕЈ

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈО

ПРАВОСЛАВНИ АРХИЕПИКОП ПЕЋКИ,
МИТРОПОЛИТ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКИ И ПАТРИЈАРХ СРПСКИ, СА СВИМ АРХИЈЕРЕЈИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ – СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВИМА СИНОВИМА И КЋЕРИМА НАШЕ СВЕТЕ ЦРКВЕ: БЛАГОДАТ, МИЛОСТ И МИР ОД БОГА ОЦА, И ГОСПОДА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА, И ДУХА СВЕТОГА, УЗ РАДОСНИ ВАСКРШЊИ ПОЗДРАВ:

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Христос воскресе!

Смрт однесе!

Вечни живот јонесе!

Поздрављајући Вас, браћо и сестре, овим поздравом вечне радости, у његовој светlostи и бесмртном значењу, ми, ваши епископи, сведочимо пред вама и пред свим људима велику и свету истину наше хришћанске вере и наше Православне Цркве. Обасјани светлошћу Христовог ваксрсења, сазнајемо, наиме, да на земљи постоје само две врсте људи, две врсте верникâ: они који верују у живот вечни, који ъиме и за њега живе; и поклоници смрти и нишавила. Свако од нас, свакога дана, свакога тренутка нашег земног живота, треба да се упита: у коју врсту од ове две спадам, којој врсти људи припадам? Припадам ли онима који су познали да су вечна и бесмртна бића; или онима који верују да смрт и нишавило чине њихов почетак и крај, пројдирући коначно сва бића и све твари? Јесам ли у спасоносној заједници са онима који већ овде на земљи живе вечним животом и за вечни живот; или сам у жалосном друштву оних којима господари смрт? Зато се, уосталом, такви грчевито и држе само за пролазни живот, клањајући се – јавно или тајно – смрти и пролазности...

Ми хришћани по томе и јесмо хришћани, што верујемо у живот као врховну вредност и смишо људског назначења и што се клањамо непролазном животу и вечној светlostи. Другим речима, ми верујемо у Христа Господа, Који је победио смрт. Самим тим, верујемо и у опште ваксрсење свих људи и у вечни живот свих створења.

Ево, поново нас обасјава вечна светlost из Христовог живоносног Гроба. Зато, радујмо се, браћо и сестре, што смо створени и што постојимо – не за смрт и нишавило, већ за вечни живот и непролазност! Радујмо се, јер је Ваксрсли Христос победио грех, смрт и сваку човекоубилачку демонску силу! Радујмо се, јер је разагнао мрак смрти из људског бића и таму незнაња из људског ума и са човекових очију! Радујмо се што, благодарећи Ваксрсењу Његовом, у дубинама бића и твари више не царују мрак и смрт, него непролазна светlost и вечни живот! Радујмо се и веселимо што историја света и рода људског више није бесповратно умирање и ишчезавање, већ стварност закашена квасцем вечног живота!

Можда више него икад у историји, данас је код људи поколебана вера и нада у непролазни смишо људског

Ваксрснеје – рад Иконоисне радионице Светеца царица Теодора, заштитнице икона, манастир Ваксрснеје Христово, Епархија бачка

живота. Верујући у Ваксрснеје Христово, у опште ваксрснеје мртвих и у живот вечни, ми заправо верујемо у неуништивост вере и људске наде, у непобедивост смисла живота. Вером постаемо сигурни да, ипак, „над свом овом грудном мјешавином, опет умна сила торжествује“ (Његош). Верујући у Ваксрснеје Христово, и исповедајући Ваксрслога Христа као Господа и Спаситеља, ми верујемо у непрекидно ваксрсавање и обнављање неуништивог људског достојанства.

Данас су људски морал, стид и доброта униженi и згажени управо зато што је људска свест опхрвана смрћу и бесмислом. Верујући у Ваксрслога Христа – у њега као Пут, Истину и Живот, ми верујемо у обнављање и ваксрсавање људског морала, стида и доброте. У наше дане се љуљају темељи људске културе и помрачују циљеви људског делања и стваралаштва. Само они који верују у Христа и срцем виде Ваксрснеје Његово, опште ваксрснеје мртвих, и вечни смишо свих створења; препознају неуништиво корење човековог делања и непресушне изворе људског стваралаштва и културе.

Данас, саможивост, духовна чамотиња, властољубље и празнсловље прете да униште цвет несебичне љубави уградњене у људску природу, на чијем пламену се греју сва бића и сва створења; прете да убију радост живота, рађану из слободе, узајамности и делатне саможртвености.

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

Само Вакрсли Христос, Који се уселио у нас и дошао међу нас – да служи, а не да влада; да се дарује и жртвује, а не да жртвује себи друге – обнавља у нама огањ несебичне љубави, братске узајамности, служења и саможртвености. Само вера у бесмртност, засијала из Христовог Гроба, спаљује својим огњем саможивост и самољубље као лажно начело и погрешан начин живљења. Једино нам она открива вечну истину да је у саможртвеној љубави према Богу и ближњима, према свима створењима, излаз из свих људских обмана и лажи, ослобођење од лажног живљења и телесног мудровања, спас од свих тмина и безизлаза!

Себичност и непоштење и данас – као и јуче, као и сутра – уништавају свако право заједништво, заједничко добро и имовину. Неповерење и грамзивост, властьљубље, насиље, и отимање туђег, угрожавају личност и њену богодану слободу. Та себичност, грамзивост и насиље утолико су већи уколико човек није прогледао да сагледа своје вечно достојанство, нити је отворио очи за вечна пространства и видике свога бића – уколико је везанији за земаљска и пролазна блага. Само душе обасјане светлошћу Вакрсења Христовог, обновљење надом у опште вакрсење мртвих и прекаљење вером у добра која мольац не нагриза и рђа не квари, ослобађају се себичности, осећања биолошке угрожености, страха, грамзивости, отимања од других, и насиља над њима. Очарани вечношћу, богатством и преизобиљем вечнога живота, синови и кћери свете Цркве налазе праву меру свега, и равнотежу између пролазног и непролазног; између онога чему треба служити и за шта се вреди жртвовати, и онога што је недостојно човека и човековог достојанства, живљења и делања. Њима постаје јасна велика Христова истина о животу: „Каква је корист човеку ако задобије сав свет, а души својој науди? Или какав ће откуп дати човек за душу своју?” (Мк 8,36-37).

Заиста, Вакрсењем Христовим, као и вером у опште вакрсење мртвих и у живот вечни, учимо се да освајамо – али не да освајамо пролазна и ограничена земаљска пространства, него вечни и бесконачни простор божанске љубави и доброте. Вакрслим Христом – изгубљени задобијају наду да ће се наћи; болесни да ће оздравити; безутешни да ће се утешити; умирући да ће вакрснути; мајке остале без деце да ће своје наручје поново испунити и вечно се загрлiti са својом децом!

У ово наше време, односи међу народима и међу појединцима угрожени су себичношћу, међусобним презиром, насиљем и мржњом. Страшни и апокалиптични земљотрес у Јапану, и њему слична природна знамења нашег времена у свету, подсећају нас на људску немоћ, на смртност и нишавило људских дела. Очевидно, духовни и морални поремећаји у људском друштву, као одвајкада, праћени су и сада природним поремећајима, попут цунамија. Нису ли то нови подсетници свему човечанству да заиста постоји узајамност међу духовно-моралним стањем и природним феноменима? Збивања у природи нас подсећају да од нашег људског начина живљења и понашања зависи природни поредак ствари. Подсећају нас да је човек одговоран не само за себе и свој народ, него и за све људе и све народе, као и за свеукупну Божју творевину.

Управо на ту одговорност указује нам светлост Христовог Вакрсења, која обасјава све и сва, откривајући смисао свих догађања у времену и живота у вечности. Вакрсли Христос, Који је Својим раширеним рукама на Крсту све и сва занавек загрио и све обасјао светлошћу Свога Вакрсења, позива Својом богочовечанском љубављу све људе и народе на саможртвену љубав, на узајамно мирење и братско праштање. Његов позив свима на вечни живот, на праштање свима за све, Његово опрштавање свима са Крста и давање вечног смисла свему постојењем, свим збивањима и читавој историји, греје нам и вакрсава душу, обнавља срце и испуњује живот миром и

радошћу. Вакрсење Христово враћа свеукупној творевини њен богодани поредак и смисао. Враћа Бога људима и људе Богу. Враћа људе једне другима, и дарује им прави начин постојања и вечни смисао живљења.

Зато, оправтивши све једни другима Вакрсењем Христовим, и загрливши се вечним загрљајем, запевајмо једним срцем и једним устима, и научимо све људе и све народе да певају вечне љубави и живота:

*Хришћос вакрсе из мртвих,
смрђу смрђ Ђоразивши,
и онима који су у гробовима
живош даровавши.*

Појмо, о појмо и ми, и сви људи, ову вечну песму, и све радосно се поздрављајмо, сада и свагда и вавек:

***Хришћос вакрсе!
Ваисину вакрсе!***

Дано у Патријаршији српској у Београду,
о Вакрсу 2011.

Ваши молитвеници пред Вакрслим Господом:

Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски ИРИНЕЈ
 Митрополит загребачко-љубљански ЈОВАН
 Митрополит црногорско-приморски АМФИЛОХИЈЕ
 Митрополит дабробосански НИКОЛАЈ
 Епископ шабачки ЛАВРЕНТИЈЕ
 Епископ зворничко-тузлански ВАСИЛИЈЕ
 Епископ сремски ВАСИЛИЈЕ
 Епископ бањалучки ЈЕФРЕМ
 Епископ будимски ЛУКИЈАН
 Епископ канадски ГЕОРГИЈЕ
 Епископ банатски НИКАНОР
 Епископ новограчаничко-средњезападноамерички ЛОНГИН
 Епископ источноамерички МИТРОФАН
 Епископ жички ХРИЗОСТОМ
 Епископ бачки ИРИНЕЈ
 Епископ британско-скандинавски ДОСИТЕЈ
 Епископ бихаћко-петровачки ХРИЗОСТОМ
 Епископ осечко-пољски и барањски ЛУКИЈАН
 Епископ средњоевропски КОНСТАНТИН
 Епископ западноевропски ЛУКА
 Епископ тимочки ЈУСТИН
 Епископ врањски ПАХОМИЈЕ
 Епископ шумадијски ЈОВАН
 Епископ славонски САВА
 Епископ браничевски ИГЊАТИЈЕ
 Епископ милешевски ФИЛАРЕТ
 Епископ далматински ФОТИЈЕ
 Епископ будимљанско-никшићки ЈОАНИКИЈЕ
 Епископ захумско-херцеговачки ГРИГОРИЈЕ
 Епископ ваљевски МИЛУТИН
 Епископ рашко-призренски ТЕОДОСИЈЕ
 Епископ западноамерички МАКСИМ
 Епископ горњокарловачки ГЕРАСИМ
 Епископ аустралијско-новозеландски ИРИНЕЈ
 Епископ умировљени захумско-херцеговачки АТАНАСИЈЕ
 Викарни Епископ хвостански АТАНАСИЈЕ
 Викарни Епископ јегарски ПОРФИРИЈЕ
 Викарни Епископ диоклијски ЈОВАН
 Викарни Епископ моравички АНТОНИЈЕ

ПРАВОСЛАВНА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА:
 Архиепископ охридски и Митрополит скопски ЈОВАН
 Епископ полошко-кумановски ЈОАКИМ
 Епископ брегалнички и мјестобљуститељ
 Епархије битољске МАРКО
 Викарни Епископ стобијски ДАВИД

Посета Митрополита волоколамског Г. Илариона

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је 31. марта у Српској Патријаршији Високопресвећеног Митрополита волоколамског Г. Илариона.

Пријему су присуствовали чланови Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве: Високопреосвећени Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, Преосвећена Господа Епископи – бачки Иринеј, далматински Фотије, захумско-херцеговачки Григорије, викарни Епископи хвостански Г. Атанасије и моравички Г. Антоније, као и г. Вук Јеремић, министар спољних послова Републике Србије са сарадницима, Његова Екселенција Александар Конузин, амбасадор Руске федерације у Србији, и проф. др Богольуб Шијаковић.

Парастав руским херојима

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј и Његово Високопреосвећенство Митрополит волоколамски Г. Иларион, служили су 1. априла, на београдском Новом гробљу парастав руским војницима пострадалим у одбрани српске земље.

„Помолили смо се за хероје руског братског народа који су своју крв пролили у нашој отаџбини за највећу вредност човека, за слободу српског народа“, рекао је овом приликом Патријарх Иринеј, наводећи да крв палих хероја сведочи о братству српског и руског народа.

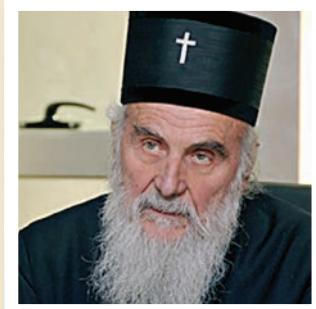
Музички спектакл у Коларцу

Велика сала Коларчеве народне задужбине била је место београдске премијере врло ретке музичке форме – православне пасије Страдање по Матеју, коју је компоновао Високопреосвећени Митрополит Г. Иларион (Алфејев). Пре концерта многобројној публици и високом госту из Руске Православне Цркве обратили су се Патријарх српски Г. Иринеј и г. Вук Јеремић, министар спољних послова Републике Србије. Патријарх српски Г. Иринеј бираним речима је подсетио на досадашњи велики допринос Митрополита Илариона на најодговорнијим послушањима у Руској Православној Цркви,

Патријарх Српски одржао конференцију за новинаре о рашичињеном епископу Артемију

Његова Светост Патријарх Српски Господин Иринеј одржао је 11. априла, у просторијама Светосавског дома у Нишу, конференцију за новинаре која је била посвећена антицрквеној и расколничкој делатности групе окупљене око саборски рашичињеног епископа, а сада монаха Артемија Радосављевића. Патријарх српски је изложио историјат и генезу «Артемијевског проблема», осветливши га са персоналног, психолошког и канонско-правног аспекта. Подсетивши на све оне потезе које су Свети Архијерејски Синод и Сабор Српске Православне Цркве повлачили да не дође до рашичињења епископа рашко-призренског и смућења верног народа, Његова Светост је са жалошћу поменуо најновије примере расколничке делатности, тј. одржавања «богослужења» од стране рашичињеног епископа на територији Епархија нишке и шумадијске. Одговарајући на бројна питања новинара Његова Светост је изнео могућност да Свети Архијерејски Сабор на свом редовном мајском заседању још једном размотри случај Артемија и артемитске групације, којој, ако не престане са антицрквном делатношћу, као крајња канонска мера и лек, следи потпуно одлучење из крила Мајке Цркве. Поглавар Српске Православне Цркве је истакао да двери покајања нису затворена за оне који се искрено кају и који пут спасења траже у миру и спози са ближњима.

Радован Пилићовић

Пријеми у Српској Патријаршији

Његова Светост, Патријарх Српски Господин Иринеј заједно са својим Викаром, Епископом хвостанским Г. Атанасијем примио је 4. априла у одвојеним посетама делегацију Исламске Републике Иран са Његовом Екселенцијом, Амбасадором г. Абоглхасем Делфијем на челу, као и делегацију Републике Индонезије на челу са Његовом Екселенцијом, Амбасадором г. Самујелом Самсоном.

У оба разговора истакнута је добра жеља да се међусобни односи појачају на пољима која то омогућавају, као и да се међуверски дијалог постави на виши ниво. Амбасадори Ирана и Индонезије истакли су да њихове државе остају при чврстом и непоколебљивом ставу да се самопроглашеној творевини „Косово“ не може признati никаква самосталност.

Патријарх Српски Г. Иринеј примио је 5. априла високу делегацију Републике Јерменије са Председником Сержом Саргјаном на челу. Пријему су присуствовали и Епископ викарни хвостански Г. Атанасије, као и Његова Екселенција, Министар спољних послова, г. Вук Јеремић. У срдочном разговору истакнути су историјске, културне и духовне везе два народа. Значај подршке, коју Република Јерменија даје својим чврстим ставом у вези са непризнавањем самопроглашene „државе Косово“, од немерљивог је значаја за нас.

Патријарх Иринеј примио је 6. априла госпођу Марину Јовићевић, генералног Конзула Републике Србије у Херцег Новом, и госпођу Вери Вукићевић, генералног Конзула Републике Србије у Цириху.

Патријарх српски Иринеј, у присуству Његовог Преосвећенства Епископа будимског Г. Лукијана, примио је 8. априла у Српској Патријаршији у Београду г. Ласла Саззфалвија, државног секретара за верске, цивилне и мањинске послове при Министарству за управу и правду Републике Мађарске.

У разговору су истакнуте вредности и значај вишевековне сарадње две државе на политичком, културном и духовном плану. Г. Саззфалви истакао је залагanje Владе Републике Мађарске да у нови Устав уђу и одреднице које би нагласиле значај брака који је вечна институција, непролазна и непромењива, као и да је то заједница искључиво између мушких и женских пола. „Светиња живота се мора поштовати од самог Његовог зачећа, те у том смислу аборту представља грубо кршење нечијег права на постојање“ – истакао је г. Саззфалви.

захваливши се Митрополиту волоколамском и сестринској Руској Православној Цркви на подршци у очувању српских светиња на Косову и Метохији, као и на најављеној помоћи у завршетку радова на изградњи Спомен храма Светог Саве на Врачару. Митрополит волоколамски Г. Иларион обратио се присутним речима захвалности и братске љубави. Потом је уследило премијерно извођење православне пасије Страдање по Матеју Митрополита Илариона у извођењу Симфонијског оркестра Радио телевизије Србије под диригентском палицом Бојана Суђића.

Благовести у Београду

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију на празник Благовести у београдској Цркви Светог апостола и јеванђелисте Марка.

По завршетку Литургије Његова Светост преломио је славски колач са домаћином славе директатором Ј.П. ПТТ Србије г. Гораном Ђирићем. Била је ово, после Другог светског рата, прва славска светковина поштанских радника Србије.

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

ГОДИНА 43 ■ БРОЈ 1058 ■ БЕОГРАД, 15. АПРИЛ 2011 ■ ЦЕНА 90 ДИН

Излазе са благословом Њејове Светошћи Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка усаванова

Светој Архијерејској Синоди Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки Иринеј

Главни и одговорни уредник
Президент мр Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Технички уредник, саветник
Марко Марковић

Секретар редакције
Снежана Богојевић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
президент др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за
јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу
земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни
примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може
се уплатити на благајни Српске патријаршије, Краља
Петра 5 или на текући рачун. Уплате не слати
поштанском упутницом!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR,
35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKRSBG)
Beneficiary: RS31545007110000024015
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

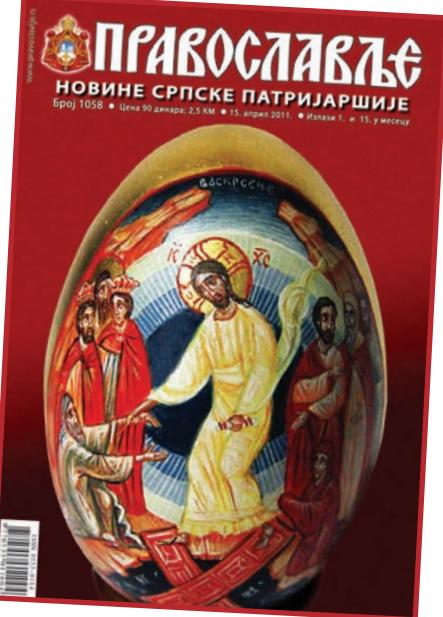
Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 64 85-88-486
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113
Факс: +381 11 3282 588
e-mail: pravoslavlje@spc.rs - редакција
preplata@spc.rs - претплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови и
фотографије објављени у „Православљу“ предстањају
саставе аутора.

Штампа: „Политика“ А.Д.
ЦИП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
Дистрибутор: „Polydor“ доо,
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф/факс. 032/717-322, 011/2461-138

271.222 (497.11)
ИССН 0555-0114 = Православље
ЦОБИСС.СР-ИД 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Министарства вера Републике Србије

НАСЛОВНИ

Васкриње јаје, иконографија

Владимир Ђешковић

Фотографија: Ђакон Драган С. Танасијевић

ПОВОДИ

Усрећ Празнику најћразницима

Смрт смрти!

РАЗГОВОР

Архимандрит Јован Радосављевић

Живот је подвижништво

ДУХОВНОСТ

Џон Брок

Велика Субота:

„Са страхом и трепетом“

БИБЛИЈСКЕ ТЕМЕ

Из православне ризнице

шумачења Светој Писма

„Господ мој и Бог мој!“

Химна вере у Посланици Јеврејима

Вера као (само)жртвовање

БОГОСЛОВЉЕ

Савремена шеолођа

О крају отаџког доба

ДУХОВНОСТ

Мушки монаштво

и алтернативе индивидуализма

Монашко општежиће –
између идеала и стварности

ПОВОДИ

Од Видовдана војни свештеници
у Војсци Србије

Свештеничка служба
у Војсци Србије

23
Аутентични српски модел

24
Војска и народ у есхатолошкој
саборности

8

ЧОВЕКОЉУБЉЕ

Народне кухиње на Косову и Метохији
„Кад би хлеба било више“

26

ПОВОДИ

Моје импликације извештаја Дика Маршија
о штровини људским органима на КуМ

Трговина људским органима
на Косову и Метохији

14

29
историја

Ђакон мр Ненад Игризовић

Из историје црквеног библиољекарства
Библиотеке у Византији

17

ФИЛМ

Великани филмске уметности

Сесил Б. Демил

– „Цар царева“

32

21

Како што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети

(1. Кор 15, 22)

Уђите сви у радост Господа свога; и први и други, плату примите; богати и убоги, једни с другима ликујте; уздржљивци и лењивци, дан поштујте; ви који сте постили и ви који нисте постили, веселите се данас! Трпеза је препуна, наслажујте се богато сви! Теле је угођено; нека нико не изиђе гладан; сви уживајте у богатству доброте! Нека нико не оплакује сиромаштину, јер се јави опште Царство. Нека нико не тугује због грехова, јер опрощај засија из гроба. Нека се нико не боји смрти, јер нас ослободи Спаситељева смрт: угаси је Онај кога је она држала, заплени ад Онај који сиђе у ад, угорча се ад окусивши тело Његово. И предвиђајући то, Исаја закликта: ад се угорча сусрео ви Те доле! Угорча се, јер опусти; угорча се, јер би исмејан; угорча се, јер се умртви; угорча се, јер би срушен; угорча се, јер би окован; прими тело Христово, а нађе на Бога; прими земљу, а срете небо; прими оно што виде, а паде у оно што не виде. Смрти, где ти је жалац? Аде, где ти је победа?

Васкрсе Христос, и ад се стропошта! Васкрсе Христос, и падоше демони. Васкрсе Христос, и радује се анђели! Васкрсе Христос, и живот живује! Васкрсе Христос, и ниједног мртвог у гробу!

Јер Христос, уставши из мртвих, постаде првина преминулих. Њему слава и власт кроза све векове. Амин!

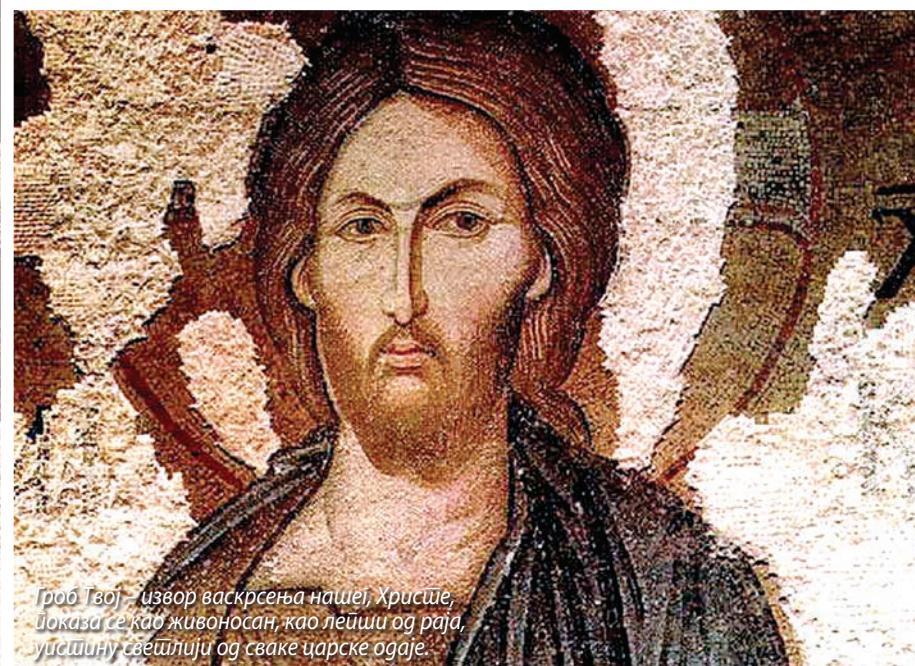
Христос васкрсе!

• Св. Јован Златоуст, *Васкрше слово*

Јуче се Јагње (Божије) закла, и помазиваху се надвратнице (крвљу), и оплакиваше Египат своје првенце, и нас мимоиђе губитељ, и печат беше страшан и достојан уважавања, и заштићени смо крвљу Јагњетовом (Изл. 12, 5-14. 29-31; 1. Петр. 1, 19).

Данас смо чисто избегли из Египта и од горкога владара фараона и од претешких началника, и ослободисмо се од блата и прављења цигала (Изл. 1, 14). И нема никога ко би нас спречавао да празнујемо Господу Богу нашем Празник Изласка, и да (га) празнујемо „не у квасцу старом – злоће и неваљалства, него у бесквасним хлебовима искрености и истине“ (1. Кор. 5, 8), не носећи са собом ништа од египатског и безбожног квасца (Изл. 12, 34).

Јуче се сарапех са Христом, данас се сапрослављам (с Њиме). Јуче се саумртвих (са Христом), данас саоживљавам (са Њим). Јуче се сапогребох (с Христом), данас саваскрсавам (с Њиме). Зато, доносимо плодове Оно-

Гроб Твој – извор васкрсења нашеј, Хришће, покажа се као живоносан, као лејши од раја, ујасну свештији од сваке царске одјеје.

У сусрећу Празнику најћразнијима СМРТ СМРТИ!

**Ако си и у гроб сишао, Бесмртни, но
адову си силу разорио, и васкрсао као
Победитељ, Христе Боже. Женама
Мироносицама рекавши: „Радујте се!“
И Твојим апостолима мир дарујући,
палима дајући васкрсење.**

Кондак Васкрса, глас 8

ме који је за нас пострадао и васкрсао (Рим. 7, 4; Кол. Л. 6.10)...

Постанимо као Христос, јер је и Христос (постао) као ми; постанимо богови ради Њега, јер је и Он ради нас (постао) човек. Узе (на Се) оно што је лошије (тј. људску природу), да би (нам) дао оно

што је боље (тј. Божанство); осиромаши, да се ми Његовим сиромаштвом обогатимо (2. Кор. 8, 9); узе обличје слуге (Фил. 2, 7), да ми слободу задобијемо (Гал. 5, 1); сиђе доле, да бисмо се ми узвисили; би кушан - да бисмо ми победили (кушача); би лишен части - да би (нас) прославио; умре -

да (нас) спасе; узнесе се (на небо) - да Себи привуче оне који су лежали доле у паду греха. Нека свако даје све, нека плодоноси све Ономе који је Себе дао до откуп и замену за нас!

• Св. Григорије Богослов, *Слово на Васкрсење*

Корен сваком добром делу јесте уздање у васкрсење. Исчекивање награде снажи душу у добром делу. То је разлог због кога сваки делатник лако

подноси невоље и напор, јер предвиђа за свој труд добру плату; код оних, међутим, који се труде али не виде плату, пре времена, заједно са телом, изнемогава и душа. Војник који очекује награду смело иде у бору против непријатеља; међутим, ни један војник који служи неразумном цару, који му не даје плату за учињени напор, не жељи да умре за њега. Исто тако и свака душа која верује у васкрсење чува саму себе, како и треба, док душа која не верује у васкрсење препушта се пропasti. Који верује да ће тело васкрснути чуваће га и неће га прљати блудом и прљевама; ко неверује у васкрсење препушта се блудним насладама и сасвим му је свеједно за тело, као да је туђе. Вера у васкрсење мртвих јесте веома битна поука и учење Свете Саборне Цркве: важна и веома потребна. Мада се многи не слажу са овим, ипак сама истина га уверава. Овоме противурече Јелини, не верују Самарјани, одбацију јеретици. Противуречје је разнолико и многоврсно, а сама истина је једнообразна.

• Свети Кирило Јерусалимски, *Катихизе 18*

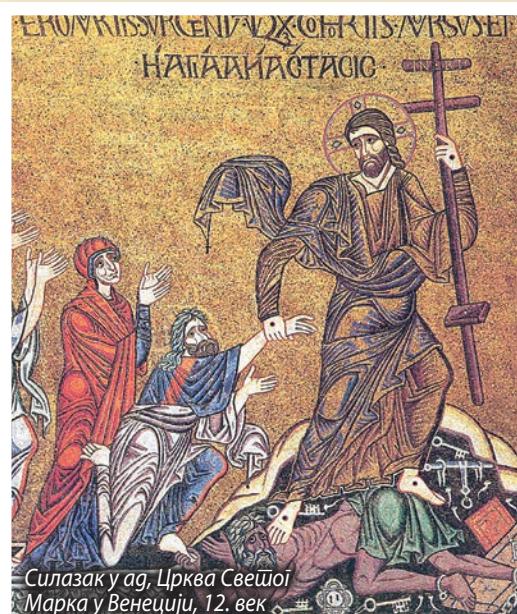
И Он, Безгрешни, би распет и смрт окуси, и трећи дан васкрсе телом не видећи трулежност, и људску суштину

ПОВОДИ

Радосни поздрав

Ви знаете да се Срби поздрављају са Христос воскресе и Ваистину воскресе за 40 дана, то јест све од Вајкса до Спасовдана, од Његова воскресења до Његова вознесења. Заиста је то диван обичај да не може бити дивнији. Четрдесет дана, јутром и вечером ми читамо и певамо из Пентикостара све у славу воскресења Господња. И место: Придите поклонимај... као и место: свјати Боже, говоримо: Христос воскресе из мртвих, смртију смрт поправ и сушчим во гробје живот дарова. Уз то црквоно правило још Срби се поздрављају где се виде и где се сртну са Христос воскресе – за пуних 40 дана. Да се те речи упечате у срца наша. Да та визија победоносног живота остане у нама неизгладњива. Да Господ Јунак, који је победио смрт и разрушио Ад, испуни сву душу нашу тако да бисмо могли говорити као Павле свети: не живим ја, него Христос живи у мени.

● Свети владика Николај Жички и Охридски, Беседа на недељу свећих Мироносцица

неповређену и неосмрћену вакрсе, и узвевши је на небеса седе с десне стране Оца; и опет ће доћи да суди живима и мртвима; као што се узнесе телом Својим тако ће доћи и дати свакоме по делу његовом. Јер вели: „Васкрснуће мртви и усташе који су у гробовима, и они који чинили добро“ са правом вером „отићи ће у живот вечни, а који су чинили зло – у вакрсење суда.“

● Свети Сава Српски, Жичка беседа о јправу вери

Заблагодаримо Господу Који нас је провео кроз море поста и увео нас са радошћу у луку Свога вакрсења. Заблагодаримо Му и ми који смо правилно и ревносно, са топлом усрдношћу и у подвигима за врлину прошли пут поста, а нека заблагодаре и они који су у међувремену занемоћали из непажње и слабости душе, јер исти је Онај Који и ревноснима изобиљу даје венце и достојну плату за њихова дела, и Који, опет, слабијима дарује опроштај, будући милостив и човекољубив. Наиме, Он више гледа на расположење и намере наших душа, него на телесне напоре којима се ми вежбамо у врлинама, било вољом душе увећавајући подвиг, било умањујући то добро услед слабости тела, па по нашем произвољењу сваком узвраћа награде и дарове Духа, те или некога, ако је ревностан, чини славним и угледним, или га оставља као онога који је још слаб икome је потребно потпуније очишћење.

● Свети Симеон Нови Богослов, Кашихешка беседа 13 (О Вакрсењу Христовом)

Весели се Јерусалиме и славије сви који љубије Исуса, јер Он је вакрао. Радује се сви који раније јлакасће, слушајући о држности и безакоњу Јудејаца. Тад коме се они наругаше, вакрао је. Као што је реч о Крсту производила извесну жалост, тако

и радосна вест о вакрсу нека весели пристне. Нека се плач преобрати у весеље и сета у радост; нека се уста ваша испуне радошћи и весељем, пошто је Вајксли казао: *радујте се!* Током прошлих дана приметио сам код многих, који љубе Христа, извесну тугу, јер сам само говорио о смрти његовој и сахрани, а нисам поменуо вакрсење; усмерите сада мисли ваше према ономе што желите да чујете. Дакле, вакрасао је Тај мртвац који је слободан од смрти и постао је Ослободитељ смрти Тај на кога је, након ругања, захваљујући његовој дуготрпљивости, стављен трнов венац; вакрсавши сада Он се овенчао дијадемом победе над смрћу.

● Свети Кирило Јерусалимски, Кашихезе 14

Вакрсење Господње представља обнову људске природе, оживљавање, пресаздање и враћање у бесмртни живот првог Адама, који је кроз грех био усмрћен, и смрћу враћен у земљу од које је био створен.

● Свети Григорије Палама, Беседа 18

На нама који верујемо и који се радујемо Вакрсењу Христовом лежи огромна одговорност: да другима посведочимо ту веру и ту радост да би и други поверијали, и познали, и видели, и чули, и ушли у ту вакршњу победу над смрћу, у ту вакршњу радост. Древни хришћани нису своју хришћанску веру називали религијом, већ благом (Добрим) Вешћу, а свој задатак у овом свету су схватали првенствено као

објаву и ширење те Благе Вести. Древни хришћани су веровали и знали да Вакрсење Христово није само догађај из прошлости кога се сећамо сваке године празнујући Вакрс, већ да је оно живи извор силе и преображења свецelog живота. И то што су слушали на ухо, објављивали су са кровова...

Међутим, мој рационални или, како се то данас каже, реалистични ум на ово одговара: шта ја ту могу? Како да објављујем, да проповедам и да сведочим ту Благу Вест, ја – немоћна јединка, изгубљена у маси? Но, тај и такав „здраворазумски“ став није ништа друго до једна обична лаж и то, може бити, једна од најстрашнијих и најдемонских лажи савременога света.

Савремени свет је на неки начин успео да убеди људе да су искључиво број, количина и маса оно што у животу има моћ и смисао. Шта може један против свих? Но, упркос томе, управо се у хришћанском ставу према тој лажи открива у својој својој си-ли основни став Хришћанства, као и његова логика која је потпуно различита од сваке друге логике. Хришћанство сматра да један човек може бити јачи од свих. И управо у том ставу јесте благовест о Христу...

Царство Божије долази сваки пут – у сили, светlostи и победи – када ја, када свако од нас верујућих износе то Царство из храма и њиме почиње да живи у свом животу. Тада све, у сваком часу и сваком тренутку, „може букнути“ светлешћу Царства Божијег.

● Протојереј Александар Шмеман, Вакршња вера

Архимандрит Јован Радосављевић

Живот је подвижни

Архимандрит, професор, писац и летописац Јован Радосављевић ученик је Светог Владике Николаја који је утицао на његово монашко усмерење. У манастир Жичу отишао је уочи Другог светског рата и био сведок 9. октобра 1941. године бомбардовања једне од највећих српских светиња о чему је написао књигу „Живот и страдање Жиче и Студенице (1939-1945)“. Из спаљеног манастира понео је молитвеник који има код себе и данас. Од 1948. до 1955. године боравио је у средњовековном манастиру Рача, код Бајине Баште заједно са монахом Павлом, будућим српским Патријархом. О својим сећањима на овај период живота у српској светињи написао је књигу „Манастир Рача са прилогом о братству и раочанском бившем сабрату патријарху Павлу“. Када је монах Павле изабран за рашко-призренског епископа 1957. године, у Призрен је пошао заједно са њим и отац Јован. Завршио је Богословију, а потом и Богословски факултет и постдипломске студије у Атини. Извесно време био је професор у Призренској богословији. Познавао је оца Јустина Поповића који је на њега извршио снажан духовни утицај. Као изванредан познавалац историје СПЦ и сведок драматичних деценија духовног и народног живота, архимандрит Јован (световно Милисав), као уман и духовно просвећен оставио је бројна дела а данас је посебно цењен као духовник, аскета и ревносни богослужитељ и молитвеник.

■ **Писали сте о савременим српским подвижницима који су кроз лични опит непрекидног подвига и труда истовремено били на крсту и распећу са повереним им душама о којима су се пастирски старали. Колико се српски народ преображавао из славе у славу са својим подвижницима прошлог и овог века?**

- Поред осталих књига о томе сам писао у књизи „Начин монашког живота“, где сам представио шта је мона-

штво и какав је то монашки начин живота. То је мали Патерик 20. века у коме су забележени наши монаси који заслужују да се запамте – добри монаси, добри подвижници. Аскеза и подвиг припадају свим верујућим православним хришћанима. Није само монах подвижник. Свети Владика Николај је говорио да је наш српски народ подвижнички и наводио многе врлине које су кроз векове красиле наш народ – побожност, скромност, честитост, поштење. Српски народ је многе тешкоће поднео и многе подвиге учинио да би сачувао своју веру, свој образ и духовне вредности које чине человека човеком, хришћанином и чланом Цркве. Свети Владика Николај је говорио да између вере и подвига српског монаха и породичног човека српског народа у испољавању лика

Свети Сава је осетио потребу свог народа да монах поред манастира, исposнице може повремено, ако је духовно довољно узрастао, да уђе у народ и проговори реч о вери, Богу, врлинама, начину хришћанског живота. Црква је прихватила и наставила са праксом да старији и искуснији монаси пруже свом народу духовни подстрек, али само они подвижници који засијају својим животом и запале свetu своје душе да буде јасна и светла пред Богом. Кад засветли својим животом, кад постане свећа горућа, моћи ће да засветли свима и буде од велике духовне користи.

■ Какав монах треба да буде?

- Осећам да је Бог позвао мене као монаха, да будем од мало веће користи своме народу. А бићу ако се трудим да будем молитвен, предан Богу срцем, душом и свим бићем и својим примером зрачим свима око себе – и монасима и народу. Ако се трудим да будем угодан Богу својим подвигима и својим животом, слободно могу да изађем пред Господа и да тражим, као дете од Оца, да молим, да клечим, да плачем и тражим помоћ за свој народ и своју Цркву – да Господ помогне. Монаси морају бити повучени од света у Божију тишину, где могу да саберу мисли своје и целу душу своју кроз молитву, да себе предају Богу и везују себе за Бога који стоји изнад деце своје као Отац и прати живот свих нас. Ако се трудимо да живимо богоугодним животом, молитвеним и по Његовој вољи, неће нас заборавити и неће нас оставити да нам не изађе у сусрет за оно што нам треба.

Наše материјалне потребе Бог неће заборавити, оне су додатак.

■ Колико је позив на подвижништво својствено човеку модерног доба?

- Сваки хришћанин је у извесној мери подвижник. Живот је подвижништво и не можемо никада рећи ко је колико подвижник – да ли је велики или мали подвижник. И исто тако никада не можемо казати „доста је“, већ смо дужни да се увек усавршавамо, јер смо створени као икона Божија, као слика и при-

Како се причешћивати

Ја не бих одређивао у данашње време колико пута се може причешћивати. Ако си спреман, увек приђи, ако ниси – уздржи се, немој! Труди се да се припремиш и удостоиш за причешће, да себе вежеш за Бога, за покајање. Ми који верујемо треба да имамо свог духовника код кога се исповедамо и да будемо сагласни са њим када можемо приступити причешћу.

Литургија служи да се верници причешћују и да увек буду спремни за ту свету тајну. Ако нису спремни, причешће им може бити више на осуду него на корист, и још више ће им бити на осуду ако нису спремни па осуђују Цркву што их често призыва да приступе тој светој тајни. Свети Јован је говорио да треба вршити припреме у посту, покајању и исповедању који морају бити целокупни – и наше душе и тела. Ако се тога држимо, можемо се причешћивати скоро сваког дана, уколико се осећамо спремним. Господ је зато и дошао. Ако се не осећамо спремним, ако недостојно узимамо свето причешће, онда узимамо огањ на себе који може да нас спржи.

Божијег нема велике разлике. Монаси стварају духовну породицу, они су духовни пастири и духовни оци свом народу који твори биолошку породицу. Велики је смисао свештенства у Цркви, јер они уче народ како треба да живи. До Светог Саве монаштво је у својим подвигима било усмерено на повлачење од света. Монах се сав предавао Богу, живео да духовно просија и засветли својим врлинама, чиме ће сигурно бити од користи свима који желе да се угледају на њега.

РАЗГОВОР

ШТВО

лика Божија. Прилика нам је задата а слика нам је дата јер смо је добили сами по Господу Исусу Христу. Када је Христос дошао на свет, постао је наша слика, постао је човек. Човек не може никада бити савршен као Отац наш небески, зато што је једино Бог Свемогући, Свезнајући. Човек је онолико колико му је дато и не може бити савршен, али може да се толико духовно уздигне да се задиве и анђели и зарадују. Исто тако, ако неће да слуша заповести Божије и неће да их чини може толико да падне да га се застиде и ђаволи. Човеку је дата велика слава.

■ Зашто је потребно придржавати се поста и у свему бити уздржљив, морамо ли се прецизно држати прописаних правила поста, што нам је значајно да знамо обзиром да је у току Велики Васкршњи пост?

- Не треба одређивати пред Богом колико треба молитве и добрих дела, живот није математика. Не можемо имати трговачку рачуницу пред Богом! Можемо да постимо колико нам Бог даје снаге, а Црква је одредила оно што је потребно, колико је обавезно – четири поста у години, среду и петак. Има оних који фарисејски кажу: постио сам 2, 3, 5 или 10 дана и ја сам измирио своје Теби Боже, а Ти знаш колико мени као свом праведнику треба да даш. У Светој Литургији Господ се нуди свим људима и зато не можемо никада рећи колико треба постити да се причестимо, већ треба да се причестимо што можемо више, и увек да смо спремни из љубави за ту свету тајну.

У припреми за причешће морамо да се чувамо псовки, мржње, лоших дела. Ако си се замерио брату – отиђи прво па се измири па онда приступи светом причешћу. С Богом ћемо се измирити кроз исповест и кајање. Није само одлучивање од хране довољно. Храна посна није никакав циљ за нас људе, она је средство помоћу кога долазимо до циља, а циљ је спасење. Циљ је да се опростио од греха, да се покајемо, да нас Бог заволи као децу своју и да се чувамо од греха благодаћу Божијом коју не смејмо да одбијамо од себе. Ако Бога врећамо, онда Он благодат своју удаљује од нас јер нисмо достојни Њега и благодати Његове. Човек не води рачуна о храни и то је разлог зашто је Црква одредила правила поста. Ништа преко мере! Са владиком Павлом сам провео скоро 50 година док није постао патри-

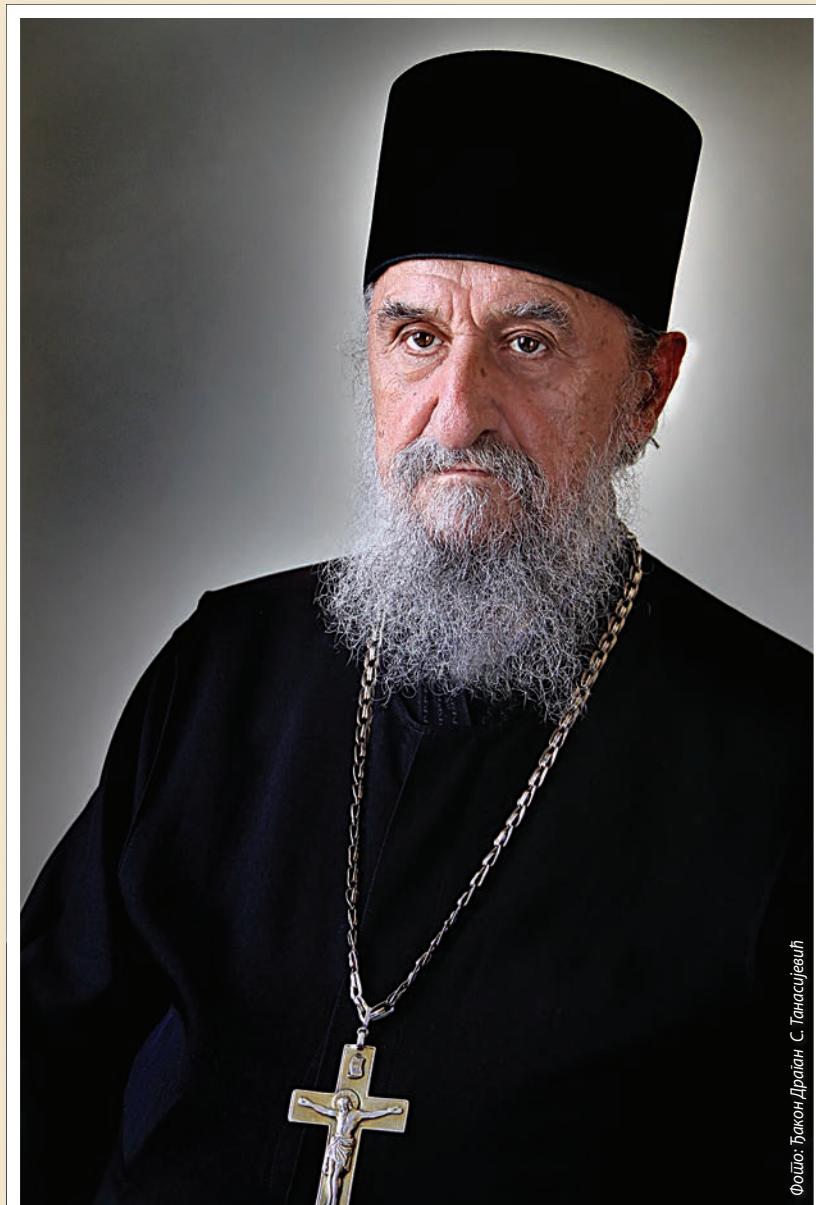

Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

јарх и сећам се његових речи: „62 ми је године, а дођу ми мисли понекад такве да се сам себи чудим, па кажем – јеси ли то ти или је неко други? Па се сам себе застидим и одмах видим какав треба да будем! Господ ми каже кроз Цркву моју – имаш Павле да постиш и да живиш тако и тако! Ја сам дужан да слушам Цркву своју и да јој се повинујем. Као чедо“. Такви треба сви да будемо.

■ Има оних који су се у тешким временима лишили распламсалости за духовно и небеско и сматрају да ће се спасити само молитвама монаха, наших молитеља пред Богом и да је то довољно?

- Време је исто јер га је Бог створио, али смо ми људи постали лоши јер смо охладнели љубављу Божијом, охладнели вером и многим врлинама и изопачили смо се. Све је дозвољено, свако је за себе правда. Изгубили смо мерила која треба да имамо и отишли у нихилизам.

Често ћете чути: „Све је пропало...“ Тако не сме да се говори. Бог ће сачувати оне који су му потребни. Господ је уништио градове који су се одали тешким порочима, јер су живели неприродним и неморалним животом. А данас је то постало заштићено законом, на велику несрету за наше време. Надамо се да у нашем народу има макар десет праведника ради којих Господ и држи Земљу. Његова је милост велика и он зна зашто нас трпи и чека. Наше је да не испробавамо Божије трпљење и Божији гнев, него да се трудимо да што мање грешимо и да Господа умилостивимо да нам оправди грехе наше кроз нашу веру, кроз нашу Цркву, кроз исповест, кроз молитву, кроз свету тајну причешћа. То су подвизи. Никада не треба говорити пост је само за калуђере и попове. Свим верујућим људима је то потребно.

■ Сваке године 24. марта обележавамо годишњицу страдалих од НАТО

бомбардовања, о којем сте написали књигу „Верни народ под бомба-ма“. На шта треба да нас подсећа овај догађај?

- У свету глобализације, где је све дозвољено човеку од демонске силе, постоје многи народи који желе да овлађају и другим народима, чак целим светом. Сетимо се да је старозаветни цар Навуходоносор, желео да овлада целим светом, почев да чини зла дела док Бог није проговорио и казао му да је Он Творац свега – и Неба и Земље и историје свих народа, и да ће зато што није познао Бога ићи у пустињу, са бесловесним животињама, где је скренуо с памети док позна да Вишњи влада светом. Данас је посебно потребно да познамо да Вишњи влада овим светом. Владајући људи у државама хоће да буду цареви, краљеви, председници и над другим народима и сматрају чак да су као Бог. Од римских царева, све до Хитлера и Тита, сви су имали тенденцију да владају светом. Велике сице НАТО пакта својом агресијом на Србе су показале да им је култура незнабожачка. Сви агресори имају свој екуменизам. Шта значи амерички амблем са шест кракова, него жеља да се овлада свим континентима? То је симбол и комунистма. Ово треба да нас подсећа да морамо да водимо рачуна кроз Цркву своју, кроз веру своју шта је Божије а шта сатанско. Речено је да ће хришћани бити много прогањани на овом свету, да ће трпети са својом Црквом докле Бог хоће. Ми морамо да живимо Његовим животом, богочовечанским, којим је он живео на земљи. Не можемо се спасти ниједним другим именом, него именом Сина Божијег Господа Ису-са Христа који је послат да сви имају живот вечни, да нико не пропадне и да се сви спасу. Бог је одредио да то чинимо кроз Цркву и кроз јерархију која гради нашу Цркву.

■ Црква и њена јерархија у савременом свету вреднује се као обична људска вера у Бога коју треба прихватити, а не разумети. Савремени човек игнорише црквене институције у корист начела личне слободе и независности, осим када су у питању обреди крштења, опела, сечење славског колача и венчање. Како живети данас сталну хришћанску антиномију – бити у свету, а не бити од света?

- У Светом Писму је речено да ће суд Божији почети од куће Божије. Сви ми морамо знати, први ми који смо у Цркви, јеванђељске речи да слуга који не зна вољу Господара биће мало кажњен, а слуга који зна вољу Господара а чини шта не треба, биће много више кажњен. Људи који су у власти – било световној или црквеној – треба да чине шта је Богу

Какав монах треба да буде

Осећам да је Бог позвао мене као монаха, да будем од мало веће користи своме народу. А бићу ако се трудим да будем молитвен, предан Богу срцем, душом и свим бићем и својим примером зрачим свима око себе – и монасима и народу. Ако се трудим да будем угодан Богу својим подвизима и својим животом, слободно могу да изађем пред Господа и да тражим, као дете од Оца, да молим, да клечим, да плачем и тражим помоћ за свој народ и своју Цркву да Господ помогне.

■ Данас је пракса да се исповедамо брзо, кратко и површно – на Литургији, на највеће празнике Божић и Васкрс. Шта је Ваш духовни савет, како се исповедати и колико се често причешћивати?

- Ми смо грешни род Адамов и то Господ знаде, па од нас тражи искрено покајање кроз које се чистимо од греха. Ако се неискрено кајемо и молимо, онда смо сами криви јер то Бог неће услышити. Господ је оставио своју Цркву да исповеда вернике. Кајући се треба да се трудимо да више не грешимо сузбијајући у себи нагоне на неке грехе – псовка, свађа, мржња, страсти... Свако од нас зна да на себи има лик Божији, па мора да се труди како ће да живи. Литургија служи да се верници причешћују и да увек буду спремни за ту свету тајну. Ако нису спремни, причешће им може бити више на осуду него на корист, и још више ће им бити на осуду ако нису спремни па осуђују Цркву што их често призива да приступе тој светој тајни. Свети Јован је говорио да треба вршити припреме у посту, покајању и исповедању који морају бити целокупни – и наше душе и тела. Ако се тога држимо, можемо се причешћивати скоро сваког дана, уколико се осећамо спремним. Господ је зато и дошао. Ако се не осећамо спремним, ако недостојно узимамо свето причешће, онда узимамо огањ на себе који може да нас спржи. То је највећа света тајна и светиња коју ми примамо у себе. Цело наше тело се освећује причешћем, и наша душа и мисли. Ја не бих одређивао у данашње време колико пута се може причешћивати. Ми који верујемо треба да имамо свог духовника код кога се исповедамо и да будемо сагласни са њим када можемо приступити причешћу.

■ Како да задобијемо ревност за молитву?

- Нека је Господу слава за све, морамо се трудити колико можемо на путу спасења кроз Цркву нашу свету и кроз молитеље Господу. Ми немамо другог начина да можемо с Богом разговарати, нити смо достојни да можемо на други начин разговарати. Молитва је наш разговор са Богом и требало би да буде што чешћи. Када чувамо себе од неприкладних речи и дела онда приступамо молитвом „Учни Господе оно што ми не можемо као људи. Твоја смо деца, Тебе верујемо, Тебе волимо, Твоји смо“.

Увек се сећам како се молио чика Крсто, сељак из Чајниче: „Господе, Крсту се Твоме клањам, Теби се молим, Теби верујем, Твој јесам – помози ми!“ Рекао је све. Цела доктрина и молитвословље је стапло у неколико речи.

• Разговор водила Славица Лазић

мило. Ми православни Срби имали смо Светог Саву и много светих личности који су нам били примери и духовне старешине, али сада живимо неким другим животом и гневимо Бога. Најважније је да будемо људи, како каже Патријарх Павле, да смо увек везани за Бога, за законе Божије, за Цркву Божију, за светеце Божије. Најбоље је када човек има меру у животу и живи умерено – онако како Бог жели. Ми сами морамо да почнемо да бринемо о нашој души. Како? Морамо да сарађујемо са Богом, са Црквом а то чинимо кроз врлине, кроз молитву, кроз пост. Ако тако радимо и живимо створиће се на земљи рај, а не бомбардовања и ратови. Модерни човек мора да се мења.

Православно јединство данас Предавање Митрополита вологодског Илариона на Богословском факултету

Викар Патријарха московског, стални члан Светог синода, богослов, патролог, црквени историчар и композитор.

Његово Високопреосвештенство Митрополит вологодски Г. Иларион (Алфејев), Председник Одељења за спољне црквене односе Московске Патријаршије, одржао је на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, 31. марта 2011. године, предавање на тему *Православно јединство данас*. Пре почетка овог предавања, Његово Преосвештенство Епископ бачки Г. Иринеј, декан Богословског факултета, у неколико реченица представио је високог госта и нагласио значај и част коју је он указао Богословском факултету својом посетом и предавањем које ће одржати и поред многобројних обавеза.

Захваливши Епископу Г. Иринеју на топлим речима добротошлице, Митрополит Г. Иларион је потом говорио пред препуним амфитеатром овог Факултета на већ поменуту тему. Одмах на почетку, он је нагласио потребу јединства Православних Цркава као императив који чини потку која држи у свези све православне. Када је, како каже Митрополит, у ситуацији да објашњава онима који не припадају Православној Цркви њену структуру, он тада Православну Цркву описује као конфедерацију помесних Цркава без јединственог административног система. Другим речима, Православне Цркве немају јединствен административни систем, али поседују јединство. Па ипак, као што су некада Васељенски Сабори били одговор на угрожавање јединства Цркве,

Иларион (Григориј Валеријевич) Алфејев је митрополит вологодски и председник Одсека спољних црквених веза Руске Православне Цркве,

тако је и наше време донело многе изазове који захтевају детаљнију анализу и потребу за Светправославним Сабором који је у припреми. Двадесети век је био век великих миграција узрокованих распадом Отоманског Царства и догађајем Октобарске револуције. Велики покрети становништва, посебно Руса и Грка, али и других народа, поставили су одређене проблеме пред Православне Цркве, а то је првенствено питање јурисдикција у дијаспори. Поред ових питања, горући проблеми јесу и питања аутокефалије и аутономије, али и једно према Екуменском покрету. Сви наведени изазови пред Православну Цркву постављају проблем јединства које је угрожено расколима и неразумевањима унутар самих помесних Православних Цркава. У вези са овим проблемом, Митрополит Г. Иларион није изоставио да спомене и осуди раскол у СПЦ, који прави бивши епископ Артемије, указавши на заједнички циљ расколника – њихово уједињење и стварање некакве „Православне Цркве у сенци“ која би се борила против Екуменског покрета, али и против Светправославног Сабора.

Други део свог излагања, Митрополит Иларион је посветио екуменском дијало-

гу, објашњавајући да је тај дијалог мисионарски императив самог Господа Исуса Христа. Сведочење истине није монолог, него дијалог кроз који схватамо да смо по неким питањима ближи неправославнима више него што смо мислили, док се по другим размишљамо више од очекиваног. У свом излагању, Митрополит Иларион је указао на различите аспекте дијалога са неправославнима, тј. на другачију природу дијалога са римокатолицима као и специфностима у дијалогу са протестантима. Уколико екуменски дијалог остане уљудан и политички коректан, он неће бити у стању да изрази истинску бол раскида међу нама, те је стога неопходан искрен дијалог. Јединство међу православнима јесте темељ нашег квалиitetnijeg ekumenskog dijaloga.

Митрополит Г. Иларион је потом рекао да су односи између Руске Православне Цркве и Српске Православне Цркве, као и између наша два истоверна народа, увек били добри. На крају је потврдио да је став Руске Православне Цркве и руске државе у вези са статусом Косова и Метохије остао непромењен, изражавајући наду да ће наши међусобни односи бити и остати у будућности увек добри.

• Растко Јовић

Џон Брек

Велика Субота: „Са страхом и трепетом“

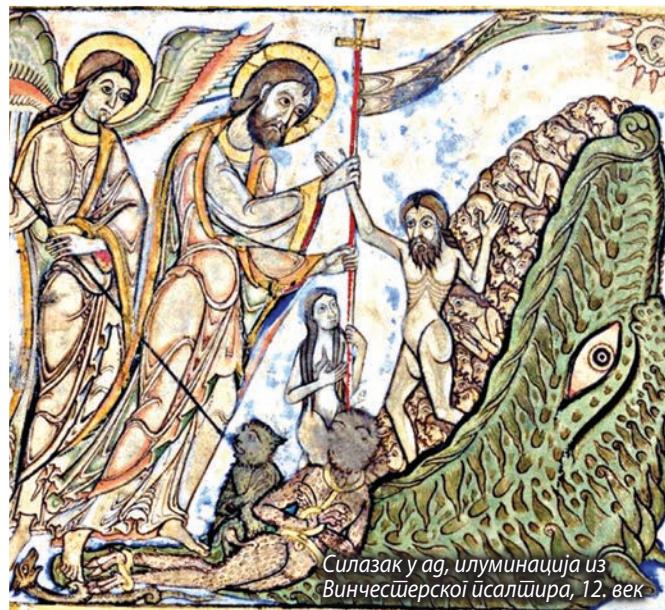
У уобичајеном служењу Божанствене Литургије позивамо себе и друге да „оставимо све земаљске бриге“ како бисмо примили „Цара свега“. На Велику Суботу, док се сећамо Христовог починка у гробу и Његовог силаска у ад, сећамо се цене која је плаћена како бисмо ми били ослобођени од смрти и пропадљивости.

„Нека умукне свака плот“

Међутим, тај Пут обухвата један аспект који је у савременом друштву посебно тешко очувати и неговати: аспект који је најречитије изражен у Химни Великог входа Божанствене Литургије Велике Суботе, која је преузета из Литургије Св. Јакова. Тога дана, са узвишеним ишчекивањем појем речи које изражавају *сстрахойиштовање* – „са страхом и трепетом“ – пре неисказане тајне смрти и долазећег ваксрења Божијег вечног Сина.

„Нека умукне свако тело човечије, и нека у себи стоји са страхом и трепетом, и ништа земаљско нека не помишља; јер Цар царева и Господар господара, долази да буде заклан, и да даде себе за храну верним.“

У уобичајеном служењу Божанствене Литургије, позивамо себе и друге да „оставимо све земаљске бриге“ како бисмо примили „Цара свега“. На Велику Суботу, док се сећамо Христовог починка у гробу и Његовог силаска у ад, сећамо се цене која је плаћена како бисмо ми били ослобођени од смрти и пропадљивости. Објављујемо да је Он, предвечни Очев Син, дошао у наш свет и у

Силазак у ад, илуминација из Винчесшерског Јсалмира, 12. век

наш живот са једним циљем: да умре како бисмо кроз Његову смрт ми имали живот, живот у вечној заједници са Светом Тројицом.

Живот као бојно поље

У људском искуству, чак ни у људској машти, не постоји ништа што би могло да нам понуди веће обећање и већу радост од ове кључне поруке хришћанске благовести. Но за већину нас, најпо-

Из Литургије Велике Суботе

Нека умукне свако тело човечије, и нека у себи стоји са страхом и трепетом, и ништа земаљско нека не помишља; јер Цар царева и Господар господара, долази да буде заклан, и да даде себе за храну верним; а испред Њега иду хорови Анђела са сваким Началством и Влашћу, многооки Херувими, и шестокрилати Серафими, заклањајући лица, и кличући песму: Алилуја, алилуја, алилуја. Уста као из сна Господ, и вакрсе спасавајући нас. Алилуја!

знатији и најбољији аспект нашег великопосног путовања је вероватно наша немогућност да се повежемо са овом поруком – са овим изванредним обећањем – на начин који заправо мења наш живот. Немир, расејаност и хаос, било да су изван нас било да су дубоко унутар наше душе, спроводе свој демонски утицај у свакој фази нашег свакодневног живота, док смо на послу, док смо са пријатељима или породицом, или на Литургији. И тако

ДУХОВНОСТ

Радост Јеванђеља: једино потребно

Немир, расејаност и хаос, било да су изван нас било да су дубоко унутар наше душе, спроводе свој демонски утицај у свакој фази нашег свакодневног живота – док смо на послу, док смо са пријателима или породицом, или на Литургији. И тако површински живимо живот, помало размишљајући и помало бринући о ономе што је заправо једини ствар на овом свету која је заиста важна, једини ствар које је истински потребна.

Борба у тишини

Велика Субота нас, посебно у Химни Великог входа, подсећа на то да је наш живот бојно поље на којем се непрекидно боримо против непријатеља, против најгорих склоности наше пале природе. Исто тако, она нас позива да кренемо у ту борбу са страхом и трепетом – у тишини.

Површински живимо живот, помало размишљајући и помало бринући о ономе што је заправо једини ствар на овом свету која је заиста важна, једини ствар које је истински потребна.

Велика Субота нас поново враћа на оно што је од суштинске важности. Она нас, посебно у Химни Великог входа, подсећа на то да је наш живот бојно поље на којем се непрекидно боримо против непријатеља, против најгорих склоности наше пале природе. Исто тако, она нас позива да кренемо у ту борбу са страхом и трепетом – у тишини.

Један од великих учитеља православног предања, Св. Дијадох Фотички, мистик из петог века, следећим речима је забележио суштинску везу између унутрашње тишине и духовне борбе:

„Духовно знање долази кроз молитву, дубоку тишину и потпуно самоодрицање... Када се раздражујућа сила душе [*thymikon*, духовни гнев] покрене против страсти, треба да знамо да је време за тишину, јер се време борбе приближи.“ [„О духовном знању“, Доброшољубље [*The Philokalia*] I (London, Faber & Faber, 1979), 255]

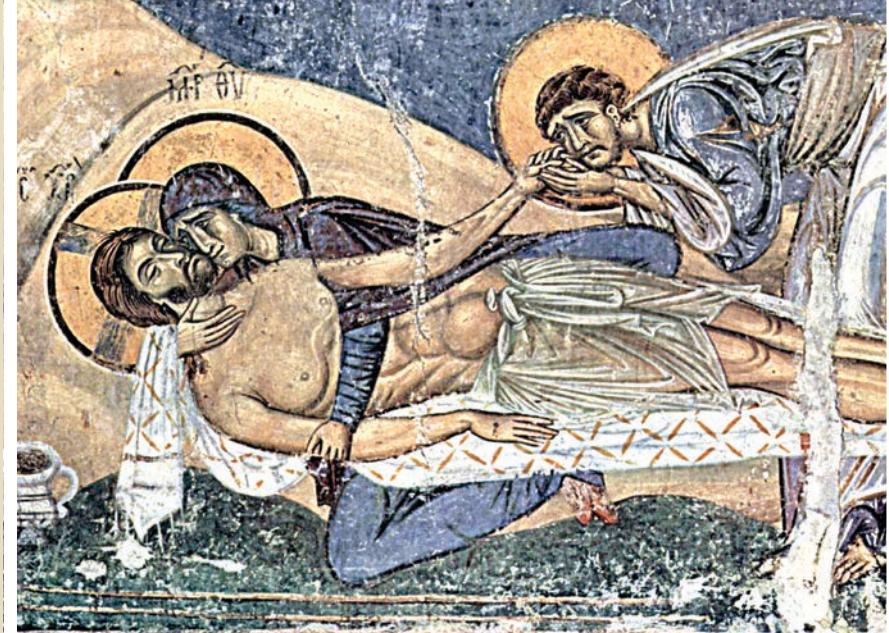
На крају Страсне Седмице, док са својим Господом идемо ка Његовом Васкрсењу, још једном у речима Химне Великог входа Велике Суботе чујемо позив да приступимо тој тишини: тишини која је нужна ако желимо да примимо, са истинском вером, аскетску борбу која карактерише читав наш „живот у Христу“.

Последњи тренуци ћутања

У рано васкршње јутро, три пута обилазимо око цркве и заустављамо се пред њеним затвореним вратима: то су последњи тренуци ћутања пре блеска васкршње радости, и у тим тренуцима се у нашим срцима, свесно или несвесно, јавља питање које се – како каже Јеванђеље – јавило и у срцима жена мироносица које су у рано јутро трећега дана по распећу, „док још беше мрак“, дошли на Христов гроб. То питање гласи: „Ко ће нам одвалити камен од врата гроба?“. Хоће ли се још једном догодити то чудо? Хоће ли још једном ноћ постати светлија од свакога дана? Хоће ли се још једном преиспунити срца наша том необјаснливом радошћу која није од овога света, радошћу која ће сву ову ноћ и још толико идућих дана одјекивати у том све-радосном васкршњем поздраву: Христос васкрсе! Ваистина васкрсе!

● А. Шмеман, Тайнe празника

Ојлакивање Христа, Манастир Светог Пантелејмона у селу Горњи Нерези (Македонија), 12. век

Ако можеш веровати...

Онаме ко не верује у Христа хришћанство заиста изгледа као фатаморгана. Јер такав слуша неразумљиве речи и посматра неразумљиву церемонију, и објашњава их искључиво споља. Међутим, за онога ко верује све – и обреди, и речи, и звуци, и боје – светли изнутра: и то не као доказ, већ као резултат његове вере, као живот вере у свету, у души, у историји. Зато нам је тако жив, тако стваран и тако савремен Велики Петак са његовом тамом и жалости. Зато и можемо да плачемо пред Крстом и преживљавамо изнова све што се додатило на Велики Петак као дан тријумфа зла, издаје, кукавичлука и предаје. Зато и можемо да са трепетом и надом гледамо у живоносни гроб Господњи на Велику Суботу. Зато и можемо сваке године да празнујемо Васкрснење.

● А. Шмеман, Тайнe празника

Хлеб небески

У тој тишини, са светим страхопоштовањем стојимо пред Царем над царевима и Господарем над господарима. На неколико тренутака се уздижемо изнад површине нашег друштвеног и културног постојања: буке, расејаности и бесмислености наше свакодневне рутине. Благодаћу Божијом откривамо бар делић „молитве, дубоке тишине и самоодрицања“. У том миру – у тишини

дарованој нашој смртој плоти – созерцавамо неизмерне дубине Христове жртвене љубави, за нас и за читав људски род. И „са страхом и трепетом“ примамо Њега као евхаристијску храну, као Хлеб небески који нас храни до вечног живота.

● Изворник: John Breck, *God With Us: Critical Issues in Christian Life and Faith*, St Vladimir's Seminary Press 2003, стр. 172-174 (剽窃 II.18: "Holy Saturday: 'With Fear and Trembling'").
● Са енглеског превела Маријана Пешковић.

др Предраг
Драђушиновић

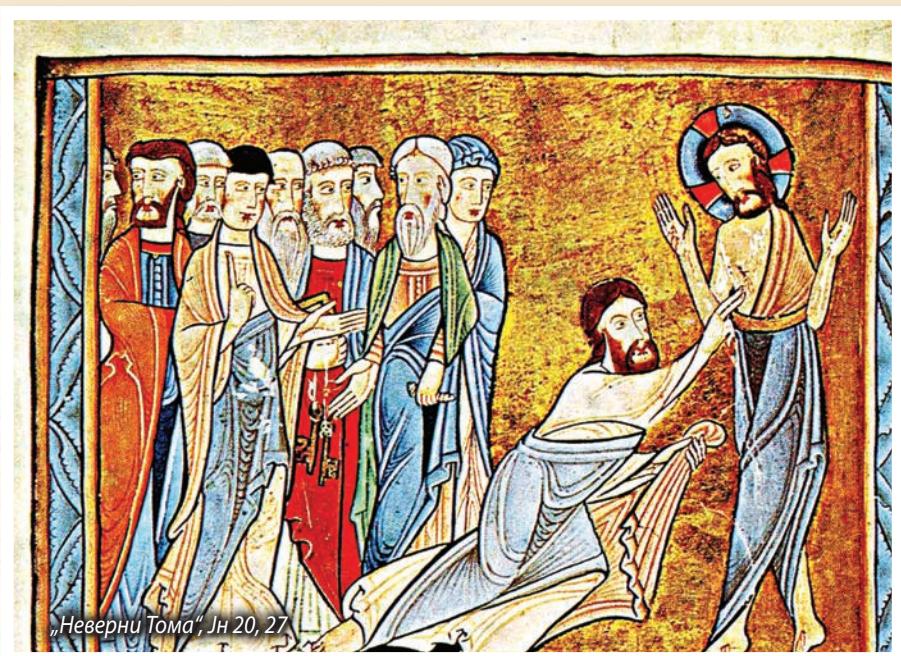
Упрошлом прилогу покушали смо да протумачимо Спаситељеве речи у Еванђељу по Јовану упућене Марији: „не дотичи ме се“ (Јн 20, 17). Сада ћемо ову епизоду довести у шири контекст и повезати је са причом о неверном Томи (Јн 20, 24–29), у којој је такође главна тема непосредни, физички додир са Вакрслом Господом. Ова прича на неки начин коригује извесна разумевања речи Господњих „не дотичи ме се“ која су могла довести у сумњу Христово телесно вакрење.

Христово вакрење увек је била омиљена тема аутора који су писали против хришћана. Још у другој половини 2. века, незнабожачки философ Келс писао је против хришћана и његово дело је прво систематско побијање хришћанства у историји Цркве. Већина овог дела сачувана нам је код црквеног писца Оригена, у његовом спису *Против Келса*, захваљујући томе што је Ориген опширно и коректно цитирао из Келсовог дела које је изгубљено.

У погледу Христовог вакрења, Келс пише: „Ако је Исус заиста желео да открије Божију силу, онда је требало да се појави баш пред онима који су га злостављали и онима који су га осудили, и уопште пред свима ... пошто се свакако није бојао ниједног човека, јер је већ умро и, како ви тврдите, био Бог и свакако није послат у свет да би остао скривен од њега ... Иако му се приликом његовог телесног деловања није веровало, он је проповедао свима без разлике; када је пак устао из мртвих и имао прилику да изазове јаку веру, он се појавио само пред једном женом и његовим следбеницима и то тајно и узгрядно ... Као кажњеник показао се дакле свима, а као Вакрсли само једној особи, док је у ствари требало да буде супротно.“

Неусловљеност вере

У извештајима Еванђеља Вакрсли Христос се заиста јавља неколицини жена и својих ученика. Заиста, да се јавио свима без разлике реалност вере била би укинута и Христос би се показао као онај који принудно успоставља своју власт над људима који не би имали куд него да га прихвате. Слобода вере и предавања једној другој реалности у односу на чулну, опипљиву, тварну и каузалну,

Из юравославне ризнице шумачења „ГОСПОД МОЈ И

**Како разумети то што је Вакрсли Христос
Марији забранио да га додирује („не доти-
чи ме се“, Јн 20, 17), док је само недељу
дана касније позвао Тому да стави руку у
његова ребра (Јн 20, 24–29)? Какав је
однос између ове две приповести?**

Реалност Вакрења

Приповести о забрани Марији да додирне Вакрслог и позив Томи да га опиша у новој реалности вакрслог тела отварају још једно значајно питање, наиме питање о телесном вакрењу Исуса Христа. Еванђељске приповести не остављају сумњу да је Христос телесно вакрсао. Вакрсли није доживљен као фантом, као ходајући дух. Да Христос није телесно вакрсао гроб не би био празан, он не би обедовао са ученицима, не би позвао Тому да га додирне.

била би укинута и Вакрење би било још један у низу историјских догађаја заробљених у тварност и пролазност, наметнут човеку као усуд против кога не може ништа. Међутим, Еванђеља нам

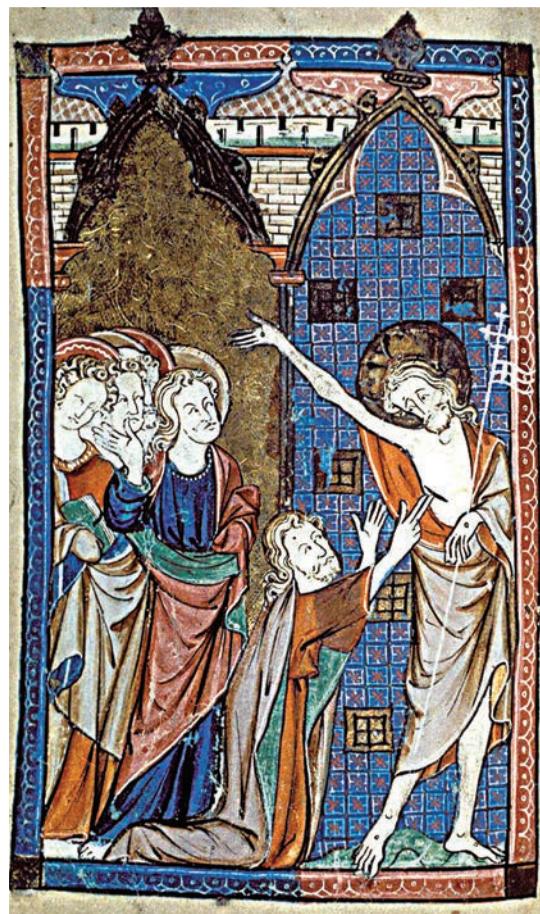
управо предочавају да је реалност Вакрслог Христа једна нова реалност у коју су најпре позвани да уђу они који су познавали Исуса по телу, жене које су га волеле и помагале му и ученици који су га пратили и слушали за време његовог земаљског живота.

Тома и Марија: два приступа

Перикопа о неверном Томи показатељ је колико је догађај Вакрења Христовог потресао и пореметио све представе које су и најближи ученици то тада могли имати о њему. Марија није додирнула Вакрслог на његов сопствени захтев, а Тома га није додирнуо иако му је Господ то понудио. Наиме, Христос се обраћа Томи, који није био са ученицима приликом претходног јављања Господњег ученицима (те стога није добио Духа који је остале ученике оспособио да схвате сву истину христолошког догађаја) и који не

Оваплоћени је вакрсао

Христос се обраћа Томи следећим речима: „Пружи прст свој овамо и види руке моје; и пружи руку своју и стави је у ребра моја, и не буди неверан него веран“ (Јн 20, 27). Уместо да учини што му је Господ рекао, Тома одмах исповеда: „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20, 28), чиме на нивоу приповести први пут долази до исповедања Исусовог божанства, истог оног божанства које је читаоцима познато још од самог почетка, од пролога Еванђеља по Јовану (Јн 1, 1).

СвештоС Писма БОГ МОЈ!"

жели да верује њиховој причи о Вакрслом ако не добије материјални доказ, тј. прилику да дотакне тело на крсту Распетог. Христос се обраћа Томи следећим речима: „Пружи прст свој овамо и види руке моје; и пружи руку своју и стави је у ребра моја, и не буди неверан него веран“ (Јн 20, 27). Уместо да учини што му је Господ рекао, Тома одмах исповеда: „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20, 28), чиме на нивоу приповести први пут долази до исповедања Исусовог божанства, истог оног божанства које је читаоцима познато још од самог почетка, од пролога Еванђеља по Јовану (Јн 1, 1).

Амбивалентност живота у вери

На тај начин затвара се круг: у прологу најављени Логос коначно бива препознат у личности Вакрслог Христа. Еванђеље се ближи крају. У тексту се дакле не наводи да је Тома дотакао Господа, не наводи се да је учинио оно на шта га је позвао. Занимљиво је да Вакрсл Христос Марији после њеног обраћања са „учитељу“ забрањује да га додире, док Томи, без обзира на његово неверовање пружа могућност да га опише. Чини се да ни Маријино обраћање са „учитељу“, ни Томина тежња за опипљивим доказима не изражавају пуну истину о Исусу Христу, тј. не изражавају његов божански

идентитет. Тек са исповедањем „Господ мој и Бог мој“ долази се до истинског познања тога које је заправо Исус Христос. Међутим, Господ уместо да потврди Томино исповедање, упућује му укор: „Пошто си ме видео поверио си“. Благожењство припада другима, припада свим генерацијама хришћана који у вери проплављају Вакрслог Христа до данашњег дана: „Блажени који не видеше, а вероваše“ (Јн 20, 29).

Приповест о Томи још једном подсећа на амбивалентност живота у вери. Реалност Вакрслог остаје неухватљива. Ни Марија ни Тома нису примили Духа познања, али прва је љубављу постала благовесник Вакрсења ученицима, док је други поред своје сумње први исповедник истинског идентитета Бога Логоса. Приповест показује да Бог налази пут до срца људи и на необјашњиве начине и уводи их у реалност вере. Тако се потврђују речи да „Дух дише где хоће“ (Јн 3, 8) и да Бог „Духа не даје на меру“ (Јн 3, 34). Улазак у реалност вере остаје отворен.

Приповести о забрани Марији да додирне Вакрслог и позив Томи да га опиша у новој реалности вакрслог тела отварају још једно значајно питање, наиме питање о телесном вакрсењу Исуса Христа. Еванђељске приповести не остављају сумњу да је Христос телесно вакрсао (осим можда Јн 20, 17). Вакрсли није доживљен као фантом, као ходајући дух.

Да Христос није телесно вакрсао гроб не би био празан, он не би обедовао са ученицима, не би позвао Тому да га додирне.

„Тело духовно“

Међутим, његово поствакрско тело је промењено: ученици у Еванђељу по Луки и Марија Магдалена у Еванђељу по Јовану не могу одмах да га препознају, он се креће у простору тако да може да се појави у некој просторији, а да не отвори врата (Јн 20, 19,26) или на исти начин да нестане (Лк 24, 31). Све то показује да његово вакрсло тело не поседује димензије као остала тела. Питање „материјалности“ Христовог вакрслог тела поставило се веома рано у хришћанској теологији. Један од првих који покушава да се приближи овој теми која измиче људској мочи поимања био је Апостол Павле. На тај начин Апостол показује

је да су хришћани позвани да промишљају своју веру и да веровати не значи обитавати у сфери ирационалног, већ сведочити и другима посредовати свим расположивим средствима тајну спасења у Христу.

Наме, Апостол сматра да је вакрсло тело промењено у односу на овогемаљско, пропадљиво тело. По њему је вакрсло тело „тело нетрлежно“ (1Кор 15, 42), тело „у слави“ и „силе“ (1Кор 15, 43), да је то „тело духовно“ (1Кор 15, 44). Сви Апостолови наводи су покушај приближавања тајни Вакрсења која се у крајњој инстанци не може појмити, већ се над њом може само промишљати и домишљати које би искрствене категорије доступне човеку биле најдекватније да се оваја опише.

У сваком случају, Еванђеља инсистирају на томе да је Христос вакрсао телесно, што је залог за вакрсење свих који у њега верују, као и једно коначно Божије да творевини коју је Бог толико заволео да је Сина свога Јединороднога послао да је спасе од смрти и пропадања. Или речима Апостола Павла: „Јер Син Божији Исус Христос ... не постаде да и не, него у њему постаде да. Јер колико је обећања Божијих, у њему су да и у њему су амин, Богу на славу кроз нас. А Бог је онај који нас утврђује с вама у Христу, и који нас помаза, који нас и запечати и даде залог Духа у срца наша“ (2Кор 1, 19–22).

Аутор Химне вере (Јевр 11) у неколико стихова сажима поруку о вери на темељу библијске праисторије, периода описаног у Пост 1-11.

Ова поглавља повезују библијску и општу праисторију, спомињу прва занимања људи и настанак првих људских насеља, градова, држава и цивилизација. Уочљиве су паралеле са митолошким приповестима и еповима (Енума Елиш, Атрахазис, Еп о Гилгамешу)

Химна вере у Вера као (само)

Вером принесе Авељ болју жртву него Каин;

њоме би посведочен да је праведник, када Бог прихвати даре његове; кроз њу он и после смрти говори.

Јеврејима 11, 4

Библијска праисторија – свет мита и жртве

У Пост 1-11 задржава се митопејски израз и библијске великане се смештају у свећи миша и жртве. Језик митологије пружима ове опи-се, али то не значи да библијски писац једноставно преузима митске идеје. Он баштини архајско наслеђе о догађајима са почетка рода људског и начин преношења предања у времену без медија попут ТВ, ДВД, књига... Он није компилатор древних предања, митова, легенди, већ оригинални богослов који обликује наслеђена предања и митолошки језик употребљава да изврши *демитологизацију*. Читаоце сучава са другачијим погледом на догађаје које су памтили и показује да они нису последица задњих мисли и хировите игре богова, суштински незаинтересованих за човека, већ производ воље *једнога и јединоја Бога* који самовласно делује у историји човека како би га спасао од греха и смрти. То је свесно преумљење древног митолошког схватања којим се снажно истиче моно-теистичка вера Старог Завета.

Авељ: само(по)жртвовани праведник

Прва личност библијске праисторије коју наводи и Јевр 11 је Авељ (Пост 4, 1-10). Старозаветни подаци о њему су доста штури, али и веома значајни. Истиче контраст између два брата, ратара и сточара. Напетост се појачава указивањем да Ева фаворизује Каина. Авељ је *сенка стараје браћа*. То је прво сведочанство *природном праву* *првенаштва*, али оно не обавезује Бога.

Авељ, сточар (ст. 2), приноси *трувине* стада на жртву Јахвеу (ст. 4) и привлачи његову пажњу. Каин, земљорадник

приноси плодове земље, али не постиже ефекат Авељеве жртве. Авељеви приноси као узорни истичу се још у богослужбеној литератури јелинистичког јудаизма. Недостатак детаља у библијском извештају изродио је обиман материјал јеврејског предања које се интересује за две теме: 1) зашто је Бог показао интересовање (одобравање) Авељеве, а не и Каинове жртве и 2) по чему су браћа знала да је Бог прихватио Авељеву жртву, а не и Каинову.

То нису интересовања библијског писца који чак и не наводи да је Бог зах-

Каин и Авељ у предању древног Оријента

Старозаветни опис Каина и Авеља, одише древношћу и стилски је повезан са митопејским нарацијама библијске праисторије. Сматра се персонификацијом древног сукоба ратара и сточара. Понекад се њихов сукоб, уздигнут у свет митских богова, препознаје у сукобима божанске браће Сета и Озириса, Енкимду и Думузи, Мот и Ваал. Библијски опис чува предмитолошку (и недефинисану) или демитологизовану форму овог архајског предања које драматично сведочи о вечним проблемима љубоморе, братског супарништва, братоубиства и неприклонене вредности људског живота.

тевао жртве првих људи. Жртва је била чин којим је човек исказивао тежњу да обнови нарушену заједницу са Богом, а Бог је активним прихватањем жртве показао да је дао унущањи имуулстј. пробудио поменуту тежњу човека. Жртвени дарови су били захвалност Богу као апсолутном дародавцу и својеврсно прошење будућег благословља Божијег.

Библија не каже зашто је Авељева жртва била узвишенија од Каинове. Можда зато што није била непосредно повезана са земљом проклетом грехом човека (Пост 3, 18-19) или је пресудан био квалитет жртве који је показивао Каинову неискреност и правду и љубав Авеља – као што сведочи Св. Јефрем Сирин речима: „Авељева вера и Каиново нейоверење били ушишнуши на њиховим приносима“. Фокус је на првом братоубиству које је починио Каин иако је био опоменут од Бога (ст. 6-8). Удаљио је

БИБЛИЈСКЕ ТЕМЕ

Посланици Јеврејима

ЖРТВОВАЊЕ

брата са места жртвоприношења пре него га је убио, што можда потврђује свест о сакралности жртвене локације.

Верни свештенослужитељ и жртва – Авељ као праслика Христа

Авељ је синоним за мученика пострадалог због оданости Богу. Он повезује прву и последњу књигу Светог Писма. Крв која „виче ка Боју“ (трајећи освету) одјекује у вапају душа побијених праведника „пог олтаром“ (Откр 6, 9.10). Нови Завет, Авеља не види само као страдалника, већ и као свештеника који вером „принесе бољу жртву нејо Каин...“ (Јевр 11, 4а). У Посланици се не говори о Авељевом страдању него о његовој свештеној активности и Божијем одговору, јер је и Бог „засведочио да дарове његове“ (Јевр 11, 4б). Ово свештенослужење је укључивало свесно предавање животом и светом Богу, и то у потпуности. Авељ је тип богослужитеља који сам себе и свакији свој, предаје Богу попут Христа чију је жртвену смрт изображавао, јер према речима бл. Августина: „Каин је био типос јудејског народа који је погубио Христа Пастира људског стада, а који је био предизображен Авељем као пастиром овца“. Слично говори и Св. Мелитон Сардски позивајући слушаоце да сагледају шајну Господњу, гледајући „Авеља слично (Господу) убијанога“. Овакву типологију развија Посланица (Јевр 12, 24) и Нови Завет уопште (Мт 23, 35; Јн 3, 11-12).

Приповест о Авељу према Посл. Јеврејима сведочи о жртвоприношењу као саможртвовању. Архетип, прототип и најснажнији израз таквог (само)жртвовања је крсно страдање. Приметимо да се Авељ спомиње у службама Недеље Праотаца Отаца, заједно са другим величанственим примерима. У литургијским молитвама молимо Бога да прими молитве и да му омиле благодарствени приноси, дарови, жртве и кађења, богослужбеног сабрања, као што се то десило са жртвама „које је принео праведни и побожни Авељ...“ Ове молитве изражавају уверење о повезаности богослужбених сабрања и делања не само у једном добу,

већ кроз читаву историју. Црквено сабрање представља општење са свима онима који су то сабрање изображавали, који су ка њему водили, који су га обликовали и који су у њему учествовали. То општење нема само светотајински, већ и катихетски смисао. Његови учесници нису само заједничари великане вере и њихових жртвоприношења, већ и њихови ученици.

Авељ говори и данас, и нама

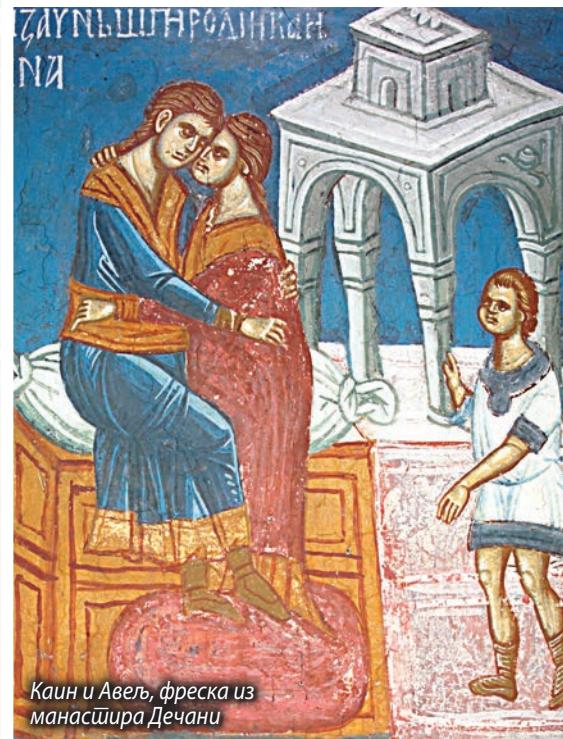
У Посланици се модификује старозаветно предање о Авељу. Аутор реинтерпретира Пост 4, 10 где се говори о крви којом Авељ виче са земље. Уместо тога, у Посланици се говори о вери којом Авељ и ћосле смрти говори. Крв је замењена вером, а израз виче, који означава вапај човека према Богу, замењен је изразом говори, који се користи за међујудски дијалог. Стога, када размишљамо о праоцу Авељу, потребно је да се запитамо шта је то што он својом вером „и данас (и нама) говори“ (Јевр. 11, 4)? У чему се огледа безвремена актуелност Авељевог жртвовања као израза његове вере?

Авељ је величанствени пример предане вере, вере која се показује као жртвовање и саможртвовање. Он је примером учи да је вера жртва; да, пре свега, подразумева саможртвовање. То је нарочито снажно потврђено раном историјом хришћанства, историјом у којој је изговорити Верујем... значило бити одбачен од најближих, стављен ван закона, лишен имовине, анеретко и самог живота.

Данас није много другачије иако као хришћани не ризикујемо да нас неко

Убиство као братоубиство и богоубиство

Разумевање Јудеја Христовог доба у свetu Кайног чина и Христове жртве као антитипа Авељевог саможртвовања ни у ком случају не треба да води сатанизацији јеврејског народа и антијудејству. Насупрот, то је дубоко сведочанство да је свако убиство братоубиство и, у коначном смислу, христоубиство и богоубиство, јер је убиство човека на слику Божију створеног.

Каин и Авељ, фреска из манастира Дечани

због исповедања означи као државног непријатеља, прогна или убије. Данас је популарно бити хришћанин, ставити крстić око врата и бројаницу око руке... Међутим, популарност собом носи искушења за истинску веру, веру која се показује у жртвеним делима, делима преданости Богу и ближњима, преданости за коју нема места у популаристичком схватању хришћанства. Та преданост нас изнова ставља пред избор и позива на самопожртвованост кроз практично деловање усклађено са хришћанском етиком и љубављу која најнији човека да се не ограничи чак ни на те високе етичке захтеве.

Такво настројење, у данашњем свету који почива на принципима ђошрошачкој друштваша, шржишша кайишала, сурове економије, неуморној сшицања, представља ризик. Крајња доследност еванђелској етици и љубави увек је била и данас је ризик, ризик вере којим духовне вредности Царства небеског препостављамо материјалној и биолошкој егзистенцији. То није манихејско одрицање од света, већ свестан напор да се овај свет преобрази у онај други, кроз преображење сопственог бића, кроз самопожртвовану веру посведочену примером и праоца Авеља као слике Христове самопожртвоване жртве која је темељ свеколиког преображаја дарованог Његовим васкрсењем. Стога, и завршни део Јевр 11,4 представља указивање на испуњење пророчке најаве, цитиране у Посланици. Наиме, иако је умро, Авељ говори о вери која побеђује и постаје вера од које ће и којом ће праведник живеши (Јевр 10, 38; уп. Ап 2, 4).

• Јован Блајовић

Савремена шеолођија

О крају отачког доба

Блађоје Паншелић

Које предуслове неки хришћански писац треба да испуни како би могао да се назове „оцем“ Цркве?

Да ли је могуће временски ограничiti отачко предање, а знати да је оно настало здруживањем теоније и спремности човека да је сагледа и артикулише? Да ли је време отаца Цркве давно прошло? Да ли је уопште оправдано говорити о „крају отачког периода“? Ако јесте, када се тај крај дододио или када ће се дододити? Често се од патролога може чути да се са Јованом Дамаскином (VIII век) или Теодором Студитом (IX век) на Истоку, одн. Исидором Севиљским (VII век) или Јованом Скотом Ериугеном (IX век) на Западу, завршава патристичко доба. О пореклу и (не)правданости тог мишљења биће речи у редовима који следе.

„Оци“ и „учитељи“ Цркве

Прво треба рећи да се у патрологији начелно разликују две титуле: (1) „отац“ и (2) „учитељ“ Цркве. Повод за разликовање даје апостол Павле у 1. Кор. 4, 15–16: „Јер ако имате и хиљаде учитеља у Христу, немате много ошатаца. Јер вас у Христу Исусу ја родије Јеванђељем... угледајте се на мене.“ Учитељи Цркве су готово сви хришћански писци; такође се и неки јеретички аутори сматрају црквеним учитељима, као што је нпр. Ориген. Осим конкретних неортодоксних ставова, многи сегменти Оригеновог учења јесу у складу са вером коју исповеда Црква. Иако се не може назвати „оцем“, било би крајње неодговорно у потпуности га одстранити из православног предања. Неумесно је то учинити и због његовог формативног утицаја на многе оце Цркве. Историја хришћанског мишљења нас, dakle, приморава да поред титуле „отац“ Цркве уведемо још једну која има мањи ауторитет. Једноставно се не може игнористи значај појединачних писаца који су на моменте скретали са линије ортодоксног. Конкретно, да није било Оригена не би ни можда најзначајнији хришћански богослови – кападоцијски оци – били оно што јесу; али и не само они.

навели римокатолици, осим последњег. Прихватили су правоверност ученија, светост живота и признавање од стране црквене заједнице, али не и древност као елементарни предуслов за именовање некога за оца Цркве. Дакле, идеја да се патристички период завршава у седмом, осмом или деветом веку, потиче од римокатоличких патролога који су као предуслов увели и древност, а што православни нису сматрали оправданим.

„Древности“ као критеријуму патристичности

Древност као критеријум правоверности, одн. истинитости религијских идеја има значајну предхришћанску историју. У античко доба, и код Хелена и код Римљана, старина се сматрала пресудним показатељем аутентичности култова и верских идеја. Цицерон је, на пример, апологију традиционалне римске религије утемељивао управо на њеној древности (*De Natura Deorum III*, 5–9). Већина других античких аутора је, такође, била на тој линији.

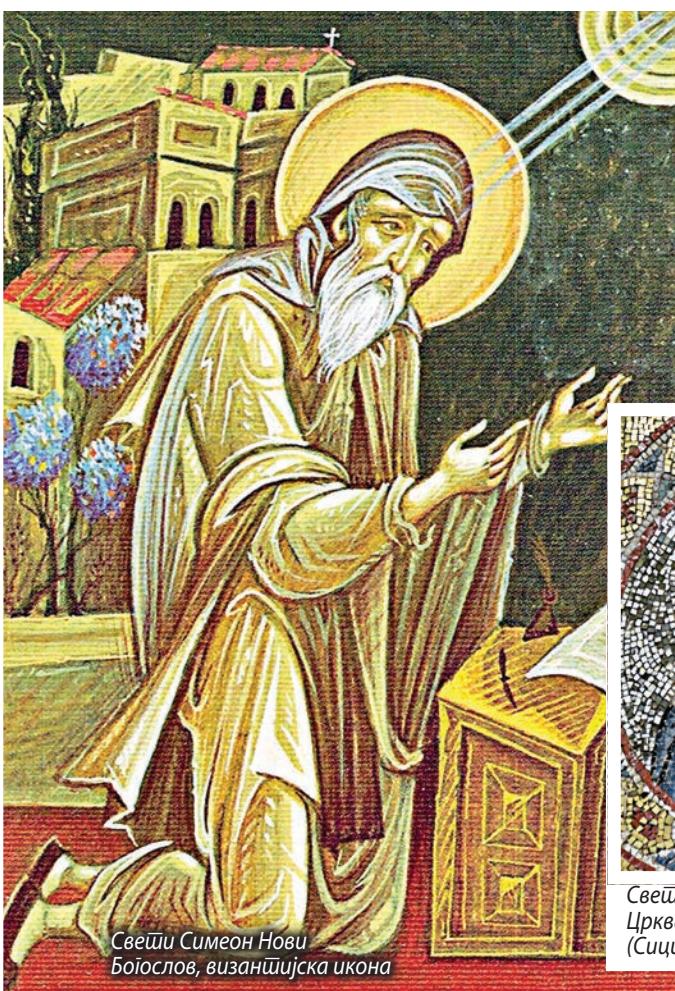
У извесној мери јесте препоручљиво да се неко учење, пре него што постане општеприхваћено, неко време критички преиспитује. Али, то је већ предвиђено тренутним наведеним критеријумом – рецепцијом од стране црквене заједнице; сама рецепција подразумева одређени временски период. Стога је непотребно и формално прописивати колико века треба да прође да би конкретно уверење постало (неоспорно) истинито.

Православни, иако су неки патроложки прегледи разматрали само период до Св. Јована Дамаскина, никада нису порицали да су и писци попут Св. Симеона Новог Богослова, Св. Григорија Паламе или Св. Марка Ефеског припадали „отачком добу“. Другим речима, када год су користили нпр. синтагму „светоотачко учење“, под тим су подразумевали и богословље писаца који припадају другом миленијуму хришћанске историје. Православни, подвучимо још једном, древност никада нису сматрали критеријумом ортодоксије, и за њих је неприхватљиво постављати границу након које нико више неће имати отачки ауторитет.

Развој отачког мишљења

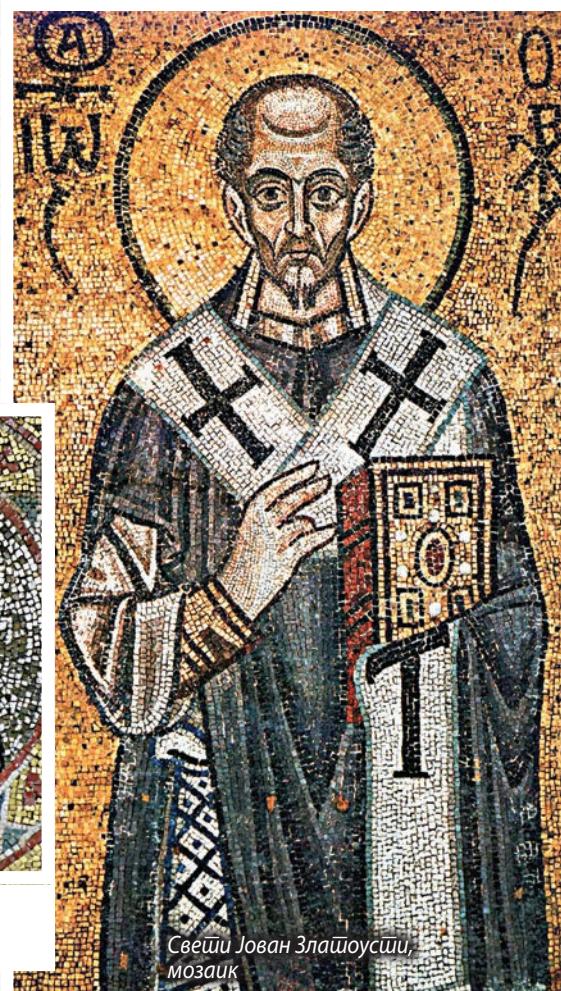
О крају отачког доба није могуће говорити, а уједно не говорити и о

БОГОСЛОВЉЕ

Жива вера

Човек који живи у складу са вером у живу Цркву јесте човек који увек очекује да ће у свом животу слушати или разговарати са неким новим Григоријем Богословом или Јованом Златоустом.

крају Цркве. Докле год постоји Црква биће и богослова који имају отачки ауторитет. О томе говори и познати руски историчар и теолог архиеп. Филарет Гумилевски: „Као што ће Црква Христова постојати до свршетка света, тако ће се до свршетка света појављивати у њој, на потребу Цркве, изабрана оруђа Духа Божијег... Према томе, у свим вековима могу живети људи који се одликују особинама неопходним за оце Цркве...“ Ове речи цитира руски патролог архим. Кипријан Керн и додаје: „као што Црква непоколебљivo живи мистичким животом богочовечанског тела Христовог, тако се у њој и црквена мисао не зауставља, већ даље наставља своје развијање“. Једном речју, немогуће је ограничити божанско откривање на неки временски период.

Црквена мисао је, по својој природи, динамична, јер је резултат односа Бога који се непрестано отвара и човека који је спреман за боговићења и изражавање тог боговићења. Отачко предање, као што смо већ поменули, јесте – богочовечанско, настаје синергијом Бога и човека. Од квалитета тог односа зависи и да ли ће се отачка мисао развијати (еволуција) или стагнирати и опадати (дисолуција).

ја); свакако, то се односи на способност човека за виђење Бога и вештину којом га исказује.

Разликовање „класичног“ и „модерног“ отачког доба

У досадашњој историји отачког мишљења могу се разликовати неколико периода. Тиме се нећемо бавити, оно што је за нас сада од примарне важности јесте разликовање између *класичног* и *модерног* отачког доба. По неким истраживачима, нпр. Аверинцеву и Соколову, крај патристичке историје представља појава радова Дамаскина на Истоку и Ериугене на Западу, којима су постављени „темељи источне и западне холастике“; то значи да су они холастички период изузели из отачког предања, мада је то неоправдано јер се он по свим својим карактеристикама несметано може сматрати „отачким“. Дакле, границу би требало померити неколико века касније (тј. у време окончања средњег века). Наравно, ни тада није наступило крај патристичком добу, јер, као што смо утврдили, он може доћи искључиво са крајем историје.

Међутим, то доба јесте крај класичног или почетак модерног отачког

богословствања. Очигледно је да се савремени и древни оци Цркве разликују по много чему, али се не сме изгубити из вида да ауторитет првих није и не може бити мањи од ауторитета других. То што су се пред Црквом појавили нови изазови и нова питања на која треба одговорити, што су се форме теолошког израза радикално промениле, и даље не значи да поједини савремени црквени богослови немају отачки легитимитет. Иако се по много чему савремени оци разликују од својих претходника, повезује их оно суштинско, оно што и једне и друге чини „оцима Цркве“, а то је искуство боговићења, апостолско искуство које се преко отаца пројављује у све векове до свршетка света.

Црква без отаца не би била Црква. Немогуће је уједно веровати и у апостолску Цркву и у Цркву која преживљава своје пост-отачке (дакле: пост-апостолске) дане. Парапразирали бисмо на крају Гилберт Кит Честертон: Човек који живи у складу са вером у живу Цркву јесте човек који увек очекује да ће у свом животу слушати или разговарати са неким новим Григоријем Богословом или Јованом Златоустом.

Мушко монаштво и Монашко општежиће – из

„Колико ја знам, једини пад за монаха је да верује свом срцу. Неки говоре: „Човек пада због тога или због тога”, а ја, као што сам већ рекао, осим овога не знам за други пад.“

Ава Доротеј (+620. год.)

Пре четири деценије, један упућеник у Православље, Немац, проф. Ернст Бенц, написао је: „За област источно-православног монаштва такође важи да се идеал и стварност често поклапају само делимично или се уоп-

ште не поклапају. Идеал је, међутим, и у временима потпуне пропasti источног монаштва увек изнова спасаван. Стога није искључено да, након садашње епохе привидно потпуног пропадања православног монаштва, не уследи раздобље обнове и практичног остваривања овог идеала“ (Ернст Бенц, *Дух и живот Православне Цркве*, Београд 2004, 105).

Нестајање (тј. „пропадање“) источног монаштва, које је поменути писац претметио, није достигло крајње размере. Многи виде данашње време као период започете „обнове и практичног остваривања“ оваквог начина живота. „Идеал“ је, изгледа, изнова сјасен.

потпуни одлазак монаха из матичне заједнице, ако је ова уопште и заживела. Оваква ситуација доноси одређену корист верном народу и Цркви у целини, али, с друге стране, скупо кошта мушки манастире чије се заједнице изнова осипају и разарају. Потом се поново постављају нови почеки и опет се пријелькује да се дође до какве-такве „устаљености“. За кратко време се у манастиру може обновити организован благочестив начин живота, али се исто тако брзо може и прекинути. Овакво стање се тешко може избећи јер су мана-

Општежиће

Овај „идеал“ је кроз различите историјске околности „оствариван“ и „обнављан“ на различите начине. Међу њима, нас овде занима општежитељни начин монашког живота. Међу многим чиницима који утичу на живот монашних заједница, неке препознајемо као спољашње, на које сами монаси не могу битно да утичу, док за неке примећујемо да су унутрашњи, на које сами монаси и те како могу да утичу.

Ремећење споља

Црква увек рачуна на помоћ мушких монаштва кроз разне службе (свештенослужење, разни облици духовништва, мисионарење, обнова светиња, итд.). Монаси, наравно, одговарају на ове потребе. Њихов одговор потребама епархија, тј. Цркве у целини, обично за собом повлачи учестале изласке монаха из манастира, анеретко и

Послушник у манастиру
Сушевица

Фотограф: Саша Илић

ПРАВОСЛАВЉЕ

ДУХОВНОСТ

алтернативе индивидуализма

међу идеала и стварности

стири непресушни ресурси за Цркву. Било би незамисливо, и вероватно – саможиво, да мушки монаштво одбија да изиђе у сусрет оваквим захтевима.

Чак и сама могућност озбиљнијих промена ремети унутрашње спокојство монаха. Овакав систем изнова даје побожном свету освежавајуће импулсе. Али, он доводи до тога да, и поред обнове и јракићног осћаваривања монашкој идеали, скоро да не можемо око себе пронаћи устале и истински живели мушки општежиће.

Женски манастири су, у погледу свега овога, у далеко повољнијем положају јер су од сличних обавеза растерећени. Једном усталичена игуманија са сестрама има више времена пред собом и боље услове да негује здрав ауторитет у заједници. Зато су женски манастири бројнији и теже се осипају.

Осипање мушких манастира ће многима причинити радост јер ће ићи на корист нечијих духовних потреба. Вероватно се многи монаси не би бавили духовним радом са верницима нити би неки женски манастири добили службчег и духовника, итд., да није дошло до осипања (да не кажемо – пропадања) мушких братстава. Монах који започне неко корисно служење које је више-мање изван његове сопствене општежитељне средине, врло често може да остане заувек тако „заробљен“ и да се никада истински не врати у братство. Ако не би постојале границе оваквим и сличним активностима монаха (и поред тога што су неком од користи), морало би да дође до потпуног укидања мушких братстава. Границе, ипак, донекле могу постављати сами монаси ако имају услове иако знају шта хоће.

Ипак, и поред свести да братства морају себе да чувају, тешко је борити се против овакве уобичајености. Брига за сопствену кућу и заједницу често може бити протумачена као егоизам и суврност према другима, али ако монаси сами не буду чували своје заједнице, нико други неће им се смиловати.

Наравно, монаштво може да постоји и без братства. *Идеал је изнова сасен.* Али, тада они делови положених мушких завета који се односе на заједнички живот остају на нивоу маште и жеља. Имајући жеђ за обожењем, монах и изван братства може на уму имати речи преподобног Силуана Атонског, који је рекао: „Моје тело је пећина мојој души, а моја душа је пећина Светом Духу“.

Тужна је судбина мушких општежића. Она некад изгледају као дрвеће коме се редовно поткресују гране, те иако су стабла здрава и имају јак корен, никада на њима не можемо видети олисталу крошњу.

Монашки устави?

Можда би било боље када би се и саме монашке заједнице бориле за минимум властите самосвојности. Наравно, нико ни не помишља да употреби одређена поглавља средњовековних владарских типика у смислу да треба ограничивати надлежност епископа. Ипак, минимално држање до достојанства сопствене заједнице треба да претходи томе да други толеришу напредак општежића. У свему овоме, монахолубивост самих епископа мора да буде одоздо пропраћена здравом еклесиологијом која долази из самих манастира. Без јемства да ће у њима бити здрава црквена светл (и поштовање црквене јерархије), ни постојање самих манастира не може да донесе корист Цркви, већ напротив, само проблеме.

Један ум и једно срце

„...да бисмо једно били сви, исто мудрујући, исто помиљајући, које један исти пастир напаса и води, и као неки златни ланац једни за друге везани, један другога држите се, и у једно саудите се тело (Еф. 4, 16), под једном главом, по божанственом Павлу, неимарством Духа (Еф. 2, 20–22).“

• (Сушединчики шијик, глава 17,
О љоуци ијумана брајији и о исћоведању)

Идеја да манастири поседују типике, који одређују и штите устале начин живота заједнице, потпуно је у духу изворног монаштва. Чак и летимичан историјски преглед показује да без јасног устава не може ни постојати општежиће које би било стабилно, стабилно у том смислу да је уставом омогућено трајање устројене заједнице. Монашки успех Свете Горе се не крије само у неприступачности полуострва, него управо у Уставу, тачније речено – у толерисању Устава од стране Цркве. Сваком средњовековном манастиру се после изградње давала писмена заштита, која је, наравно, претходила доласку монаха. Међутим, појава

манаштва које има криво и изопачено схватање духовништва и Цркве (тј. појава нездравог зилотизма), у новије време, компромитује изворну идеју заштићеног монашког општежића. Бежање из заједнице оваквог типа није грех већ нужност. Незрело монаштво присильава Цркву да одбаци помисао о порасту ауторитета самих братстава у целини, јер – шта ће нам нездрава (и за Цркву опасна) заједница која би била дуготрајна?

Унутрашњи чинилац – веровање сопственом срцу

Али, поред спољашњих чинилаца који утичу на манастир, постоји лични однос самог монаха према сопственом братству. Квалитет овог односа је у многоме у његовој власти. Пажњу, конкретно, скрећемо на индивидуализам који може бити уведен у хармонију, тј. оплемењен и култивисан, а може да буде и неукробљен.

Ава Доротеј, у поукама које се непосредно односе на живот у заједници, говори како непријатељ („враг“) „воли оне који се ослањају на себе“. Он објашњава и зашто: „Зато што му (врагу) они помажу и сами себи плете замке“. Потом каже: „Колико ја знам, једини пад за монаха је да верује свом срцу. Неки говоре: ‘Човек пада због тога или због тога‘, а ја, као што сам већ рекао, осим овога не знам за други пад. Ако си видео онога који је пао, знај да се ослањао на самог себе. Нема ништа теже и погубније од тога.“ (Поуке аве Доротеја, Манастир Хиландар 1965, 55)

Из ових речи је јасно зашто Сушединчики шијик каже: „...притецимо ка другоме, који нам може расудити зле обичаје, који нам стварају погубу души“ (глава 16). И заиста, ко ће самоме себи да укаже на грешке? Ко ће самога себе да изобличи?

Треба знати: другачије на овај проблем гледају побожни људи, другачије Црква у целини, а другачије гледају они који послушно живе у општежићу. Може бити да једино ови последњи, који ствари сагледавају изнутра (онаквима какве оне заиста јесу), имају целокупан увид у овај проблем и не сагледавају га периферно. Сопствене недостатке нам изобличава монашка заједница, која се у чину монашења назива, ни мање ни више, свећаја дружина.

„Искуство промена“ и бунт према ауторитету

Ко је живео у манастиру када су се дешавале озбиљне промене у општежићу (нпр. одлазак неке братије из манастира, прелазак братије из других манастира у њихов, промена игумана...), можда никада неће моћи да се стави у положај онога ко тако нешто никада није гледао, онога ко је од почетка свог монашког пута живео у стабилној заједници и имао од првог дана пред собом јасно постављен ауторитет. „Искуство промена“ у заједници усађује се у свест монаха и онде борави као неки скривен вирус који чека прилику да се активира. За разлику од овога, монах који је тога бивао поштеђен, по природи ствари, бива искренији и оданији послушник јер у своме искуству нема стечене склонности за борбу против ауторитета.

Суштина проблема са којима се сусрета монахи који се налазио у братствима која су преживљавала трансформације (чак и најнеминовније, као што је природна смена генерација) јесте у томе да њему треба више унутрашњег напора да прихвати ауторитет. Такав монах, ако се у срцу дигне против игумана, истог трена у своме уму има већ спремне изговоре и оправдања која побуну подстичу. Ако се не одупре таквим помислима, ови „изговори“ и ова „оправдања“ (која ће тада да испливају из подрума његовог искуства) биће му дововољни да га учине неспособним и за најмање послушање. У таквом случају, заливено прљавом водом из ових подрума, зрно самовоље почеће да клија, са циљем да се билька појави на светло дана – мржња према ауторитету добиће антропоморфни облик.

„Искуство промена“ је велики и тешко превладаваћи хендикеп. Онога ко је овим натоварен не можемо много ни кривити за неке поступке који безазленом послушнику ни ум не могу да дођу. Дух бунта увек изнова све „расуђује“ и све „проверава“, али нажалост – наопако.

Легализација индивидуализма

Без обзира на све горе речено, одбивамо да непослушност прихватимо као нешто неминовно. Сматрамо да је могуће превазићи оваква искушења, а за такво нешто постоје и успешни примери. Наравно, од борбе за заједницу се увек може одустати, што ће се вероватно често и дешавати. Постојеће стање се брзо може „легализовати“ и „узнапредити“ изналажењем нових обавеза за монаха, на пример обновом нових манастира, што многи сматрају као пожељно и добро за Цркву. *Веровање сопственом срцу*, будући да често постаје правило живота, тада се сагледава другачије. Ми се, из наше манастирске и ограђене средине, нећемо упуштати у ову проблематику јер је она

поверена онима који ствари сагледавају далеко шире и који се брину о Цркви. Циљ овог текста је указивање на чинионце који изнутра утичу на начин постојања монашког братства. Унутрашња идеја општежића, ма колико ми покушавали да је избегнемо, јесте кристално јасна. Ову идеју Ава Доротеј појашњава речима: „Колико ја знам, једини пад за монаха је да верује свом срцу“.

Закључак

Монаси приликом пострига полажу одређене завете. Ови завети се директно односе на живот у заједници. Ако пажљивије погледамо, у нашој Цркви, и поред заиста живог мушки монаштва, изузетно ретко можемо наћи пример заједнице монахâ која се озбиљније усталила.

Узимајући у обзир многе чињенице, усудићемо се да закључимо:

1) Начин живота мушки монаштва је код нас поприлично индивидуализован и неретко се скоро потпуно састоји од самосталног расуђивања монаха. Оваква уобичајеност, тј. постојеће стање, није исте духовне суштине са духовношћу монашког општежића и поред тога што се наши монаси редовно заветују управу на општежитељни начин живота.

Ако бисмо ово постојеће стање подвргли строгој критици, морали бисмо да кажемо да је неопштежитељни и индивидуализовани монашки живот „легализован“, „амнистиран“ и накнадно (понекад изнуђено и невољно) признат од стране побожног црквеног тела. Овакав начин монашког живота се лако утапа у духовне, како црквене тако и народне, потребе и тиме стиче (само)оправдање.

Али узалуд се тешимо – ово „утапање“ неће моћи да изглади недоследности (тј. суштинске недостатке).

Ови недостаци су некада плод неизбежних околности, а некада нису. Понекад потичу од непослушности и духа бунта. Овај дух често не називамо правим именом, већ се истина свесно прећује јер нам је његов виновник користан као трудољубив ван своје бивше заједнице. Не укидамо ли овим ћутањем некоме шансу да почне са преиспитивањем сопствених поступака и да започне покајање. На овакав начин сопствена воља монаха добија амнистију и уздиже се на виши ниво. Самоволја се представља као нешто добро, а не погубно. Тиме се несвесно, далеко било, доводи на ниво норме. Оваква „толеранција“ отвара теоретску могућност за изопачење које би (у најекстремијем виду) могло да се дефинише овако: ко се дигне на

Оца, уместо казне примиће почасти и пројавиће се као користан и даровит.

Али, пошто постоје и многи објективни и историјски разлози који су вишемање утицали на осипање општежића, не можемо бити оштри критичари, него кажемо другачије:

2) Наше мушки монаштво нема довољно аутономије, тј. нема услова да несметано унапреди животе својих заједница да би подсећали на оно што се обично замишља када се помене појам манастирског општежића. Сама могућност честе промене игумана унапред чини монашко братство униженим и изиграним. И оно што се постигне на пољу општежића, неретко је кратког века јер зависи од самилости спољних фактора. Али, иако монашко братство гледа на овај проблем дубоко изнутра, морамо рећи да је цела Црква шире од општежића монаха, и њена брига за свет надилази и превазилази бригу братства за сопствени мир и спасење. Цела Црква, као и увек, сагледава даље од издвојене заједнице, ма колико ова била оријентисана ка преподобном начину живота. Треба увек имати у виду да еклисиологија и духовност – Црква и монаштво у њој – морају имати исту духовну основу и потку.

Дакле, и поред чињенице да се „идеал и стварност“ монаха „често поклапају само делимично или се уопште не поклапају“, идеал општежића је данас „изнова спасаван“ и спасен. Постоји мноштво детаља који најнепосредније указују на пораст свести о општежићу, те стога није искључено да ћемо убудуће напредовати у обнови и практичнијем остваривању овог идеала.

• Архимандрит Тихон (Ракићевић),
ијуман Манасијира Сийуденице

ПОВОДИ

Og Видовдана војни свештеници у Војсци Србије

Свештеничка служба у Војсци Србије

Уредбом Владе Републике Србије од 24. марта 2011. г. о вршењу верске службе у Војсци Србије створени су услови за имплементацију пројекта пре-ма коме ће од Видовдана сви припадни-ци ВС остваривати право на слободу вероисповести. Војни свештеници ће бити део редовне професионалне војне службе и бринуће у касарнама о религиозним потребама војника у свакодневном животу према угледу на највеће армије света чиме се обнавља најдубља повезаност Цркве и војске у модерној српској историји.

Недавно је у ВС спроведена аноним-на анкета на основу које се дошло до података о броју верника цркава, односно верских заједница које ће укупно запослiti 30 војних свештеника. Пра-во да свештенике запосле у ВС имаће цркве и верске заједнице које испуње услове о броју верника у ВС, при чему ће минималан број за једно формациј-ско место бити 100. За сада је извесно да поред СПЦ, чијих верника према резултатима спроведене анкете има 92%, још само две од традиционалних цркава, односно верских заједница испуњавају услове за по једно формацијско место. Неверујућих је било 2,6% а неопредељених свега 3,4%.

На повратак свештеничке службе у војску чекало се 70 година. Средином 19. века Србија је била међу првим европ-ским земљама која је имала законски регулисану службу војних свештеника. Данас смо међу последњим које у војном саставу немају свештенике. Искуства земаља у којима постоји верска служба у војсци говоре да је увођење војних све-штеника учврстило психичку стабилност војника, што је утицало да су боље извр-шавали компликоване задатке и били спремнији јер су имали моралну и духовну подршку, али и предност да упражња-вају своју веру.

Када је реч о свештеницима СПЦ, вој-ним капеланима, војним имамима и вој-ним рабинима, карактеристично је да ће они имати двоструку улогу: официра и свештеника. Као официри биће део хије-пархијске структуре ВС и потчињени командантима јединице. У исто време биће и део јерархије Цркве, одговорни епископу који је за то одређен од стране СПЦ и који неће бити припадник ВС. Са

На повратак свештеничке службе у војску чекало се 70 година. Србија је била међу првим европским земљама која је имала законски регулисану службу војних свештеника. Данас смо међу последњим које у војном саставу немају свештенике.

основа статуса официра оствариваће право на плату и друге накнаде, као и право на пензијско, инвалидско и здравствено осигурање, док ће на основу статуса свештеника у јерархији јурисдиције СПЦ остваривати право звања и одликовања према њеним аутономним про-писима. Остале верске делатности ће обухватати све послове које врше штаб-ни официри, при чему ће тежишно анга-жовање војних свештеника бити учешће у морално-психолошким припремама за извршавање сложених задатака и преду-зимање мера на превенцији ванредних догађаја, неприлагођеног понашања и негативних појава као што су суицид,

злоупотреба психоактивних супстанци, секте, крађе и слично. Такође, обављаће и функцију светника команданта при чemu нећe бити у обавези да износе чињенице које сазнају путем исповести. Организоваће поклонича путовања, предавања и беседе о духовно-моралним темама, сарађиваће са осталим органима команде приликом обележавања државних и војних празника, вршиће пастирско-саветодавни рад, водиће црвени хор. Војни свештеници ћe имати помоћника из редова подофицирског кора и једино ћe над њим имати право командовања.

Војска Србије сарађује са 55 армија у свету, а војни свештеници ћe бити ангажовани у свим мисијама и задацима у којима се ангажују њихове јединице. То се односи како на редовне мирнодопске активности укључујући и логоровања и вежбе, тако и на све три мисије Војске – одбрана земље, учешће у мултинационалним операцијама и помоћ становништву угроженог елементарним непогодама. Православни свештеници ћe на униформама ВС на плочици која означава припадност војним снагама имати и крст са тролистом на сваком краку, војни рабини давидову звезду, капелани раван крст, имами полумесец а службеници протестантских цркава крст који извире из руке.

• Славица Лазић

Свештеник Јован Бабић обавља послове вероучитеља у Војној гимназији у Београду и војног секретара епископа Атанасија Раките, који је председник Одбора за верску наставу Архиепископије. Завршио је Војну гимназију, студирао на Војној Академији и дипломирао на Богословском факултету.

■ Колико су грађани обавештени, каква су им очекивања и поверење у учешће свештеника у Војсци?

– Моја запажања односе се на утиске са поклоничких путовања и искуство које сам стицао учествујући у њима. Морам да истакнем да је протекле четири године епископ хвостански Атанасије поклонио велику пажњу, са осталим члановима Катихетског одбора, доброј и квалитетно осмишљеној организацији поклоничких путовања, у коју је уложен огроман труд и љубав. Када су били сабрани под куполом светиње са локалним становништвом који су посебно долазили да виде своју војску, осећало се велико одушевљење и дивљење што се обновљава саборност, есхатолошка заједница у историји. Својом доживљеном вером посведочили су Христу у свом народу. У склопу тих активности у војној просвети је оживела сарадња са Црквом са жељом да се приближи срце наше војске грађанима.

■ Активно учествујете од почетка

Аутентични српс

Пуковник Стевица С. Карапанчин, на дужности је начелника Реферата за традиције и веру Управе за људске ресурсе (Ј-1) Генералштаба Војске Србије. Носилац је реализације пројекта успостављања верске службе у Војсци Србије.

■ У којој мери је реформа Војске била предуслов за стицање могућности да се у српским оружаним снагама организује верска служба?

– Доношење Закона о црквама и верским заједницама био је први предуслов за организовање верске службе у ВС. Међутим, тек је доношењем Закона о ВС испуњен и други предуслов чиме је омогућено да се у оквиру реформе система одбране отпочне са детаљним уређењем ове области. Ових дана успостављамо верску службу као једну од општих служби ВС, чија ће кључна функција бити допринос развоју, изградњи, одржавању и повећању њених оперативних способности.

■ Деценију уназад вршene су анализе искуства страних армија и српске

традиције како би се нашла адекватна форма у којој ће присуство свештеника у касарнама и обезбеђивање услова за уважавање верских потреба свих националности бити оптимално. Како ће изгледати тај повратак традицији у духу модерних армија?

– Са разрадом модела за решавање питања верског живота у војсци отпочело се још 2000. године. Сагледана су искуства Кнежевине и Краљевине Србије и Краљевине СХС и преко 20 савремених армија у свету. Анализирани су сви савремени модели односа држава и цркава: модел одвојености државе од цркве и верских заједница, модел државне цркве и модел кооперативне одвојености државе од цркве и верских заједница. Трећим моделом, који је тренутно тренд у Европи, дошло се до одговора на питање како је могуће имати свештенике у статусу официра, уз једновремену одвојеност државе од цркве и верских заједница, па чак и у земљама карактеристичним по израженом лаичитету. На основу тога разрадили смо

Војска и народ у есхатолошкој саборности

Уређење верске службе у нашој војсци даће велики допринос саборности и кохезији припадника војске

сарадње СПЦ и Војне академије и гимназије. Какве је практичне резултате донео Споразум о сарадњи у области образовања и васпитања?

– Један од највећих успеха је тај што је овом сарадњом остварен потпуно нови савремени однос српске Цркве и Војске који се темељи на узајамној подршци, јачању и одличном разумевању. То је био наш скроман допринос стварању изузетних предуслова за најбоље и најпрактичније решење питања верских права и слобода у целокупној Војсци, што ће и бити решено увођењем верске службе. У војно-образовним институцијама смо разбили предрасуде и страхове који су постојали према улози наше Цркве у друштву у најширем контексту. Ако анализирам протекле четири године рада са уче-

ницима и кадетима, видљив је велики напредак у њиховом мистичком трагању и унутрашњој борби за праотачку веру. Формирали су зрелије и трајније ставове у односу на религију и научили да слободоумније размишљају, што је темељ хришћанског учења. Ти млади људи имају оно што смо ми изгубили, а то је спонтана дечија отвореност у односу са Богом, без трговине и прерачунавања и то је њихов највећи потенцијал. Они су својим религиозним интересовањем и чекњом за Целином у Христу обогатили и мој живот.

■ Да ли ће Црква имати мисију у војсци, или ће превасходно задовољавати духовне потребе војника?

– Војно свештенство и верска служба по законским прописима предвиђају да

жба војном свештенику престаће према условима који важе и за остале официре ВС, уз један додатни, а то је у ситуацији када му СПЦ трајно ускрати право на вршење богослужења. Ако војном свештенику служба буде престала из здравствених разлога или због тога што је на располагању провео дуже од шест месеци, а испуњава канонске услове за свештеника, СПЦ ће бити у обавези да му обезбеди службу у некој од њених епархија.

■ На који начин ће војни свештеници стимулисати војнике у изградњи нове српске војске која је један од темељних поступата модерног друштва?

— Верска служба се организије у сврху остваривања слободе вероисповести припадника ВС, али и јачања њихових духовних и моралних вредности, психолошке стабилности личности, неговања војничких врлина и патриотизма, као и обликовања грађанске одговорности. Ми имамо дугу традицију војног свештенства, још од 1839. године, али и временски прекид од 70 година. Наведене чињенице као и нужност успостављања континуитета представљају додатну потребу за интензивнијом сарадњом ВС и СПЦ.

свештенослужитељи у војсци немају мисионарски значај. По Закону о Цркви и верским заједницама у нашој држави егзистира седам традиционалних цркава и верских заједница чије ће деловање у војсци новим прописима бити усмерено на задовољавање духовних потреба. То значи да ни један војни свештеник не сме да постави за циљ да некога ко је неверујући или ко није члан његове конфесије, насиљним или прикривено насиљним методама преводи у своју веру.

■ Хоће ли спровођење слободе вероисповести учврстити војне колективе и подићи капацитет несебичности, солидарности, личне храбрости и укупне психофизичке способности војника?

— Потпуно сам уверен да ће војни колективи оснажити и успешније функционисати као оперативна целина. Свака Црква и верска заједница у својој суштини афирмишу заједништво и уպјех једних ка другима. Најважнији циљ уређења верског живота у војсци је да научимо војнике да они једни без других немају никакву могућност да се до kraja остваре као успешни професионалци у војној служби. Свако ко индивидуалистички гради себи пут успона у војној каријери за које га Војска школује, неће имати никаквог успеха ако постоји отуђеност. Уређење верске службе у нашој војсци даће велики допри-

■ Које све критеријуме треба да задовоље свештеници у ВС и које чинове могу да остваре?

— У ВС свештеници ће се примати према условима дефинисаним Уредбом у пријему у професионалну војну службу, тј. као и сви остали који су у статус официра примају из грађанства. У војној хијерархији моћи ће да напредују до чина потпуковника. Мантију и богослужбену одежду носиће током вршења богослужбених делатности, укључујући и време када их врше током осталих верских делатности, док ће у другим ситуацијама носити униформу ВС. Носиће браду и ословљаваће се по чину који имају у СПЦ. Неће носити и употребљавати оружје. Професионална војна слу-

■ Да ли ће бити грађене цркве за богослужење у војним објектима и како ће то бити решено обзиром да припадници свих националних заједница учествују у Војсци?

— За потребе богослужења у касарнама ће бити адаптиран одређен број просторија и то само за цркве и верске заједнице које у ВС имају војне свештенике, при чему ће те просторије бити међусобно одвојене. Имајући у виду принцип неповредивости богослужбених простора, при избору њиховог места или евентуалној промени, уважаваће се мишљење војних свештеника. Одржавање и опремање богослужбених простора покретним стварима опште намене биће у надлежности МО док ће опремање богослужбеним предметима и литературом бити у надлежности цркава и верских заједница.

■ Появиле су се спекулације да ће свештена хијерархија у Војсци осим духовности, морала и хуманистичког оптимизма, донети и клерикалацију друштва, јер ће се ојачати везе на релацији Црква-Војска-власт. Ваш коментар.

— Пажњи препоручујем резултате претходно поменуте анкете којом је утврђено да 94% припадника ВС у мају или већој мери има одређене верске потребе што представља чињеницу која се не може занемаривати. Успостављањем верске службе у ВС биће на адекватан начин омогућено право на остваривање слободе вероисповести једној специфичној категорији грађана који извршавају задатке од посебног значаја. Верски службеници ће бити у обавези да брину и о верским потребама припадника ВС који у јединици немају свештеника вероисповести којој припадају, што подразумева обезбеђење права на одсуства и специфичну исхрану. Искључена је било каква могућност угрожавања права оних припадника ВС који немају верских потреба. Верска служба је на добровољној основи. У ВС су забрањени било какви облици прозелитизма, принуде, дискриминације или привилегија због припадања или неприпадања одређеној цркви или верској заједници, коришћења или некоришћења законом зајемчених верских права и учествовања или неучествовања у верским обредима.

Славица Лазић

нос саборности и кохезији припадника војске, а хришћанска целомудреност ће ојачати и просветити њихов подвиг да служе народу и држави. Убеђен сам да ће војни колективи јачати. Ако говоримо о свом националном корпусу, официр треба да буде упућен у ризнице православне културе и традиције свог народа која је вековима носила народ у његовој дуготрајној борби за слободу и уређење свог животног простора.

■ Црква је на пастирске изазове времена одговорила уласком у болнице, школе, војску. Како видите ову потрагу за новим (старим) идентитетом?

— Ово је питање односа Цркве и друштва, заправо како се схвата појам секуларизације у савременом демократском друштву. Онима који заговарају архаичност и ванвременост Цркве, са радошћу истичем својих 300 ћака, који су момци 21. века и носе све слабости и све проблеме као и било ко други у овом друштву у тим годинама, али знају да дођу у Цркву на Велики Канон и да направе велику метанију пред иконом Господа Исуса Христа. Црква данас може да настави са добровољним служењем другима не плашћећи се осуде. Нова епоха са којом се Црква сучава оставља јој простор за деловање и стварање црквеног духа заједнице и заједништва изван јавног и политичког живота.

Славица Лазић

Како у Србији, тако и на простору Косова и Метохије, све је већи број људи који живе у оскудици и којима је потребна помоћ.

Од 1999. године, са доласком УН-а и КФОР-а на територију Косова и Метохије, више од две трећине Срба је пред принудом албанских екстремиста напустило своје домове. У градовима јужно од Ибра остало је само неколико десетина Срба, а само су се очувала и одржала етнички чиста српска села (енклаве). Како се притисак и терор над преосталим српским живљем настављао из године у годину, са Косова и Метохије одлазило је још више српских породица. Они Срби који су се одлучили да остану на својим огњиштима сусрећу се са разним проблемима, као што су незапосленост, немогућност кретања, сиромаштво, глад и беда. Ова ситуација најтеже погађа старачка домаћинства и породице са више деце, које једва преживљавају примајући минималну зараду, дечији додатак или социјалну помоћ.

Управо из горе наведених разлога, 2000. године Епархија Рашко-призренска и Косовско-метохијска основала је хуманитарну организацију „Мајка девет Југовића“ са циљем да помогне напађеном народу на простору Косова и Метохије. Радећи на хуманитарним питањима у ратном и послератном вихору који је задесио Косово и Метохију, помоћ је обезбеђивана породицама појединачно, како у храни, хигијени, лековима. С временом се дошло до сазнња да је таква врста помоћи неодржива, па јавила идеја за отварањем народне кухиње у општини Ново Брдо, која ће снабдевати најгроженији српски живаљ у самом Новом Бруду и околним селима.

Наиме, Ново Брдо је општина у којој је пре сукоба 1999. године већинско становништво било српско са око 5000 хиљада српских житеља, који су мањом

Народне кухиње на Косову и Метохији

„Кад би хлеба било више“

Епархија Рашко-призренска и Косовско-метохијска основала је хуманитарну организацију „Мајка девет Југовића“ са циљем да помогне напађеном народу на простору Косова и Метохије.

били запослени, а самим тим и материјално зависни од рудника олова и цинка који је после сукоба затворен. Погођени тешком материјалном ситуацијом и свим дешавањима на Косову после 1999. године, српски живаљ тог краја био је приморан на исељавање. У циљу заустављања даљег расељавања српског живља тог краја, одлучено је да се баш у тој општини отвори прва народна кухиња. Након прикупљених података о становништву, прва кухиња је и отворена у селу Прековцу, надомак Новог Бруда 2001. године.

На самом почетку свог рада, кухиња је снабдевала једним оброком дневно 86 корисника, да би до данас број корисника ове кухиње нарастао на 859 лица. Храна се корисницима дистрибуира у кругу од 105 км то јест у 9 села Новобрдске

општине. У оквиру исте кухиње, 2007. год. отворена је и пекара, па се од тада корисници снабдевају и хлебом (пекара је отворена помоћу донације народа из Републике Српске).

Како се број социјално угрожених и сиромашних повећавао, тако је дошло постепено и до отварања кухиња у Косовском Поморављу. У општини Каменица ради две народне кухиње, смештене у селу Кормињане, у црквеном дворишту, у старом парохијском дому. Свакога дана, марљиве и вредне руке кувара, пекара и помоћних радника се труде и улажу напор да припреме храну и испеку хлеб за кориснике народних кухиња. Најтеже је доставити храну, нарочито у селима где нема путева, где су остали да живе стари и болесни, у оронулим кубама без

ЧОВЕСКОЉУБЉЕ

струје и воде, окружени напуштеним и разрушеним српским кућама. Тешке су те слике за све оне који обиђу народне кухиње, а нарочито за наше пријатеље из Србије и иностранства.

У општини Витина, пре 1999. године, под налетом албанских екстремиста српско становништво масовно се иселило и већином напустило Витину и околину, а после мартовског погрома ситуација се додатно погоршала. Тако је у селу Врбовцу отворена и трећа народна кухиња и пекара 2008. године. Број корисника у овој кухињи је 324. Већ 2009. године у Кормињану је отворена и четврта народна кухиња за горњу Косовску Каменицу. Због разуђености Косовске Каменице, дистрибуција се врши са два возила и тренутно се храни 337 корисника.

Како је време одмицало, ни Ѓиланска села нису била поштеђена сиромаштва и беде и већ 2010. године отворена је народна кухиња за гњиланску општину, па се број корисника у Поморављу попео на 1520. У селу Зебинце, засеку „Манута“, живи породица Савић са деветоро деце, која је остала једина у селу. Они су окружени са више од тридесет празних српских кућа. Отац Зоран се неизмерно труди да своју децу прехрани, сачува и изведе на прави пут. Чувајући нешто мало стоке, његов отац, који је већ ушао у осамдесет и шесту годину, не крије забринутост за свога сина и деветоро унучади. Унук Драган је међу болјим студентима у Косовској Митровици, захваљујући само добним људима који су у

**Молимо све људе добре
воље да помогну и својим
прилозима продуже рад
народних кухиња на Косову
и Метохији, слањем СМС
порука на број 1033
у мрежама Телеком и ВИП,
као и слањем прилога
на жиро рачун
360-0012622700003-39
Дунав Банка А.Д. Звечан.**

жељи да им помогну и који су одлучили да једним делом финансирају његово школовање. Да трагедија буде још већа, девојчица Јелена, седмо дете по рођењу, болује од епилепсије. Од првог дана отва-

рања кухиње у Прековцу, чланови породице Савић су њени редовни корисници. Сваки дан добијају по једанаест хлебова и по шест литара куване хране, и не крију задовољство и захвалност за овакву врсту помоћи. Стрепе да би могло доћи до затварања народне кухиње и да би њихова породица могла остати без једног оброка који имају, што би довело и до питања њиховог опстанка на Косову и Метохији.

Тешки и неизвесни су ти косовски дани, нарочито у зимским условима када деца до школе пешаче и до десет километара, али су се народне кухиње потрудиле да им то ублаже са једним оброком и ужином у оквиру школа. Тако је у Метохији, у селу Видање, шестом отвореном народном кухињом обухваћена и школа са 310 корисника. У свим повратничким местима где су се Срби вратили, док траје изградња њихових кућа, повратници користе услуге народне кухиње. Свих ових година Епархија Рашко-призренска и НВО „Мајка девет Југовића“ се труде на разне начине да се народне кухиње одрже и не престану са радом. Народне кухиње нису само центри у којима се спрема дневни оброк, већ су и места у којима многи долазе да за своје разне проблеме потраже помоћ. Тридесет и двоје запослених у оквиру народних кухиња се беспоштедно труде да сваком изађу у сусрет и помогну. У свом раду народне кухиње се срећу са разним проблемима, нарочито у набавци намирница за припрему хране, па нам је свака донација добродошла.

Моћуће импликације извештаја Дика Маршија

Трговина људским органом

Ретки су случајеви у најновијој балканској историји у којима је делатност неког истакнутог европског званичника у значајној мери сагласна са државном политиком Србије или са ставовима већине српских политичких актера. Такав је случај угледног швајцарског либералног политичара и правника Дика Мартија (1945.), бившег тужиоца кантоне Тићино и члана Државног Савета Швајцарске, чувеног већ више деценија по енергичној борби против организованог криминала, пре свега против трговине наркотицима. Од 1998. Марти је посланик Парламентарне Скупштине Савета Европе (ПССЕ), а 2006/07. је достигао глобалну популарност као аутор извештаја по којима су службе чак 14 држава чланица ове најстарије паневропске организације помагале у незаконитом, тајном лишавању слободе, у неким случајевима и мучењу осумњичених за тероризам, у сарадњи са тајним службама САД.

„Жута кућа“

Марти је 14. децембра 2010. Савету Европе предао извештај о нехуманом поступању и убијању око 300 српских затвореника са Ким, са циљем одузимања телесних органа и њиховог пласирања на илегалном тржишту, за шта су у извештају осумњичени сарадници и формацијски потчињени тадашњем и садашњем косовском премијеру Хашими Тачију, током рата 1998/99. предводнику „Дреничке групе“ ОВК. Тиме су поновљене раније оптужбе бивше тужитељке хашког Трибунала Карле дел Понте. Као један од најважнијих пунккова у ланцу ових злочина поменута је клиника Медикус код Приштине,

као и заробљенички логори и тзв. „Жута кућа“ у Албанији, северно од Тиране, у којој су вршene илегалне операције на живим заробљеницима. ПССЕ је извештај усвојила 25. јануара 2011. са 166 гласова „за“ и 8 „против“ и наложила опсежну истрагу о његовим наводима. Сви амандmani којима је албанска делегација покушала да умањи значај извештаја су били одбијени, а сам Марти је јавно посебно указивао на чињеницу да су многе обавештајне службе имале сазнавања о поменутим злочинима, која су годинама сакривала од очију јавности.

Главни политички актери косовских Албанаца, али и оних из саме Албаније, оптуживали су Мартија, упркос фокусу извештаја на чињенице а не на политички контекст, за расистички однос према целој њиховој нацији, а нарочито за покушај ометања осамостаљивања и нарушувања угледа Косова и формирања нових органа власти у Покрајини (коју албански актери сматрају државом) после скупштинских избора одржаних 12. децембра 2010. Тачи је чак запретио објављивањем имена Албанаца који су давањем информација помогали Мартију у састављању извештаја, чиме би била директно угрожена

њихова безбедност, мада је истовремено обећавао „кооперативност косовских власти“ у самој истрази. Поједини званичници Еулекса и посланици Европског Парламента (ЕП) су изражавали сумње у поузданост извештаја и доказа на којима је заснован, а у жучној дебати у ЕП Марти је изјавио да је услед непостојања ефективне владавине права програм заштите сведока на Косову неопходан како би се прикупили валидни и поуздани докази.

Ометање истраге

Државни органи Србије су, међутим, и раније указивали на налазе сличне Мартијевим, па су још 2008. иницирали истрагу, не наишавши на сарадњу власти Албаније, мада је и хашки тужилац Серж Брамерц пружио Србији појединачне доказе. Поједини медији (Б92) су доводили у везу са нелегалним заточенијима, убиствима и трговином организма и премијера Албаније Салија Беришу и бившег премијера Косова Рамуша Харадинаја, тренутно оптужених хашког Трибунала, ратног команданта „Дукаћинске групе“ ОВК. Позната међународна организација за заштиту људских права Хјуман Рајтс Воч је такође затражила од државних органа Алба-

ПОВОДИ

о јаровини људским органима на Ким

ИМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

није да дозволе спровођење истраге, а и британски дневник „Гардијан“ је објавио чланак заснован на документима самог НАТО пакта о умешаности људи из Тачијевог окружења у трговину људским органима. Бивши функционер УНМИК-а задужен за форензичка истраживања и нестале лица, Хозе Пабло Барајбар, потврдио је и поткрепио новим доказима Мартијеве наводе о злочинима и њиховом сакривању од стране званичника.

Правни аспект целог случаја се споро ближи неизвесном почетку судског расплета, а пуну материјална истина такође тешко пробија до очију јавности, пре свега због опструкције великог броја међународних, косовско – албанских и албанских званичника и одсуства њихове воље да пруже одговарајуће услове за детаљну и непристрасну истрагу. Мартијев извештај је, међутим, мада му то није примарна намена, већ произвео одређене политичке ефекте. Разговори између преговарачких тимова Владе Србије и власти у Приштини се тичу, макар званично, искључиво техничких и административних питања која треба превасходно да побољшају свакодневни живот становника Покрајине, пре свега због става приштинских власти да је питање статуса бесповратно решено тзв. Декларацијом независности из фебруара 2008. и да није подложно даљим преговорима. Скоро ниједна држава није променила свој став о статусу Ким после објављивања Мартијевог извештаја, али треба имати у виду да се једно од најважнијих питања текућих преговора тиче владавине права, те да извештај баца потпуно нову слику на сам карактер политичке заједнице коју косовски Албанци покушавају да формирају од 1999.

Правни хаос

С обзиром да је владавина права једно од темељних начела савременог демократског света, пред албанским политичарима стоји задатак да на прилично неприродан начин раздвајају политичка питања, укључујући и статусна, од практично потпуног правног хаоса који је доводио, а по свој прилици још увек доводи, до бруталних кршења људских права, чија заштита нипошто није аполитична категорија. На вла-

стима Србије је да, као што је то учинила српска делегација у ПССЕ приликом разматрања Мартијевог извештаја, избегавају директну политизацију овог трагичног случаја, о чему, на срећу, изгледа да постоји консензус на српској политичкој сцени, али и да се не устручавају да подвлаче описано катастрофално стање људских права и карактер политичке заједнице која се на Ким изграђује. Индикативно је да је министарство спољних послова Мартијеве матичне државе, Швајцарске, која је 2008. снажно подржавала једнострано проглашење независности, издalo саопштење по коме „извештај садржи тешке оптужбе засноване на безбрежним изјавама сведока и доказима“.

вој Демократској партији Косова (ДПК) давао солидне шансе да са једном или две међу најјачим албанским странкама формира стабилну скупштинску већину и владу.

Косовска „демократија“

Тешко је отети се утиску да објављивање Мартијевог извештаја са компромитујним наводима о Тачију непосредно после избора није имало утицаја на неочекивани постизборни развој догађаја. Међу албанским странкама је, супротно предизборним прогнозама, интересовање за коалицију са ДПК нагло сведено на Коалицију за ново Косово контраверзног бизнисмена Беџета Пацолија, која је на изборима претрпела приметан губитак гласова, али је подршку новом-старом премијеру Тачију „наплатила“ Пацолијевим избором на функцију председника. Чак ни коалиција ове две странке није била довољна за избор поменутих функционера, па су највиши органи власти конституисани уз подршку мањинских странака, од којих највећи број посланика имају српске. Такав развој ситуације ставља под посебну сумњу аутентичност косовске демократије, јер је и пре Мартијевог извештаја, а поготово после њега, видљиво да су мањинске

заједнице на Ким у најгорем положају међу европским мањинама, па се поставља питање слободе политичке воље највећег дела мањинских лидера и посланика. Поменута институционална криза је врхунац достигла 28. марта 2011, када је Уставни суд Косова прогласио избор Пацолија нелегалним.

У таквим околностима треба се надати да ће српски преговарачи успети да мудрим и одмереним приступом повећају шансе да се расветли судбина жртава трговине људским органима и других озбиљних кршења људских права, али и да преговоре са Приштином доведу на стадијум који одудара од уврежених стереотипа о етнички дефинисаним жртвама и агресорима на Балкану и о преговорима као пуком начину задовољавања тако поједностављено схваћене „правде“. Извештај Дика Мартија је храбар и драгоцен допринос могућностима које се у том смислу отварају.

• Милан Сијарски

Још битнију политичку конотацију оптужбама за трговину људским органима дају и нагло заострени односи међу актерима младе политичке сцене косовских Албанаца, праћени и све током институционалном кризом. Та криза је почела практично расписивањем ванредних парламентарних избора 15. октобра 2010. Упркос тријумфализму већине албанских политичара, који су консензус Србије и свих 27 земаља чланица ЕУ у Генералној Скупштини УН о почетку преговора Београда и Приштине посматрали као недвосмислено одустајање Србије од непризнања независности Ким, на трагу наводно по њих неоспорно повољне пресуде Међународног суда правде, расписивање избора баш у том тренутку одавало је утисак о невољности албанских политичких елита да у преговоре заиста и уђу. Резултати избора нису били претерано изненађујући, попшто је број освојених мандата Тачије-

Манастир Студеница је прва обиље која је код Срба остварила широку замисао свога оснивача. Тим путем, не много касније, крећу Жича и Милешева. Тако, ова три манастира, поред осталог, постају прве династичке гробнице. Преносом свога брата Стефана Првовенчаног из Манастира Студенице у седиште архиепископије Жичу, Сава је на известан начин предодредио однос будућих српских владара, који ће се у погледу свога гроба понашати међусобно независно и аутономно у односу на Студеницу. Иначе, могло је лако да се деси да у том погледу Студеница постане центар коме сви теже, односно желе да буду сахрањени у задужбини оснивача владајуће куће.

При изучавању архитектуре и фресака, редовно се истиче близост Студенице, Жиче и Милешеве, њихова повезаност и утицаји. На свој начин о томе се говори и у старој књижевности. Код старијег Савиног биографа Доментијана се о „тројици“ мало говори, пошто је та појава најсложенија и самим тим најређа, поред тога и зато што се „трети члан“ брзо „губи“, а „двојица“ остају још за дugo. Више елемената говори зашто је то задесило баш краља Стефана Првовенчаног.

За разлику од оца Немање и млађег брата Саве, он умире и бива сахрањен у својој земљи, и његов се пренос из Студенице у Жичу у поређењу са Симеоном и Савом може оценити као „полупренос“, догађај скромног значаја, за који није познат ни прави разлог. „И опет после неког времена пренеше га са великим частима у дом Спасов у Манастир који он подиже у велику архиепископију звану Жича, где и данас лежи сав неповређен.“ Преношењем Стефана Првовенчаног у кратком временском размаку, сведочи да још увек није постојала утврђена и постојана пракса у погледу владарског сахрањивања. На то се надовезују и претпоставке које су још увек само у сferи нагађања, о разлогима како је дошло до тога да Сава буде сахрањен у Милешеви, пошто изворно нема јасног показатеља о његовој личној вољи у том погледу. Млађи биограф Теодосије је у томе чак изричит, кад каже да Сава ништа није завештао о свом преносу.

Ирана судбина Манастира Жиче утиче на ток култа Стефана Првовенчаног. Од свих српских задужбина, Жича се нашла прва на удару, само пар деценија после своје градње, а потом и каснији живот у својој слободној држави провеља као тешки „инвалид“, што није једнотаварно разумети, да у приликама сталне градње нових храмова нема начина да се Жича обнови у потпуности. Тешка је слика коју даје архиепископ Даниило кад говори о тралјавим радовима на обнови Жиче, као првом седишту српске архиепископије.

„Велика православна архиепископија зvana Жича, у прошла времена, нека-

Насшавак из Православља бр. 1057

Осам векова Милешеве

– Одјек у старој књижевности –

да, дugo је стајала у пустоши. Наиласком безбожнога народа куманскога, све је било огњем сажежено, а после њих, пошто је било време за благочастивога краља Уроша, и док је у његово време био преосвећени архиепископ Јевстатије Други, то место би обновљено, али не савршено као што беше исправа.“

Поменута Доментијанова похвала, у којој доминира символични број три и где се прослављају Сава, Симеон и Стефан, представља кључно место, пошто биограф одређује заслуге свога главна три јунака. Најважнија њихова заслуга састоји се у томе што су они створили вољу Свете Тројице на земљи: „И три вољу Тројице савторише на земљи, отац са два чеда вазљубљена, Свети Симеон са богоносним кир Савом и са њима помоћник Божији кир Стефан, првовенчани краљ, вољу Божју савто-

рише на земљи и јавише сада небесни грађани на небесима... А овај један од двојице, телом најмлађи, а би прворођен Светим Духом и Божјом благодаћу вођен, показа своме родитељу пример Божјих заповести и брата свога научи сваком богољубљу, душу и умно стадо свога отаџства свакој доброј вери научи, и све венча у Име Господње... Три светила сведочанства Божја, истинитим Богом подигнута, па привођена Богу свога отаџства. Три љубитеља пресветле вере Христове, три испунитеља светих заповести, извршитеља Његовог закона... Беху три светила Богом изабрана, на чување народа свога.“

Онај део Доментијановог текста, који описује време Немањиног боравка на Светој Гори, потом говори о његовој смрти, преносу моштију и мироточењу, подједнако прославља и Саву и Симео-

ИСТОРИЈА

Свешти Сава и Свешти Симеон,
фреска у манастиру Милешева

на и стога ту настаје похвала са симболом броја два: „И видевши оба богословна друга, вршњаци светлоносних анђела, заједно благодарну молитву створише ка Христу, Који твори вољу онима који Га се боје. И испунише се великога весеља и радости духовне... Обојица Христовом љубавном стрелом устремљени, који су за љубав Господа толику висину оставили, дођоше у земљу туђу...“

Теодосије иде и даље и представља „двојицу“ као заштитнике своје државе: „И отачество своје обојица заједно – то јест Симеон Преподобни и Свеосвећени Сава – молитвама Богу српску земљу утврђују и од нападаја противника бранећи је чувају... Јављају се и пред пуковима српских скриптара, боговиђени у виду лика њихова, молитвама њиховим од Бога послана помоћ у биткама тако да су многи од војника говорили: „Видесмо Светог Симеона и Светог Саву пред нама у пуку како језде на коњима, и то један у смерном иноческом одјејанију, а други украшен у светле светитељске одједе.“ Ово би био путоказ за касније сликаре, који представљају преподобног Симеона у монашком оделу и Светог Саву као архијереја.

Вековима касније, 1915. године у стилу предања људи из околине Студенице, тврде како у гробу нису ни Стефан Првовенчани ни Немања, већ „да су отишли да спасу српску војску.“ И овде се среће „двојица“, само што уместо Саве, како је то било својевремено код Теодосија, овде на сцену поново ступа Стефан Првовенчани. Треба ли подсе-

ћати да је тад и Жича већ била обновљена после вековне запустелости.

На тематику „двојице“ Теодосије се враћа више пута и током састављања житија, а потом и својих песничких остварења, која су и бројем и по насловима изузетак у старој српској књижевности: „Заједнички канон Спасу Христу, Светом Симеону и Светом Сави, Заједнички канон Светом Симеону и Светом Сави на осам гласова, Заједнички канон Светом Симеону и Светом Сави четвртог гласа.“

При изучавању Теодосијевог рада аутори траже дубљи смисао: Култ „светене двојице“, као централна тема литургијске реформе у Теодосијевом доприносу највише је дошао до изражаваја у једном веома особеном српском осмогласном канонику... Теодосијеви осмогласни канони Симеону и Сави ретка су дела у целокупном средњовековном словенском песничком стваралаштву... „Велича душа моја Господа, што даде ми двојицу свету, оца и сина... архијереја велика глава, Сава преславни и Симеон дивни и много ценљени.“

Доментијан и Теодосије су дали и књижевне основе за стварање заједничке слике Светог Симеона и Саве: „Раздељени телима и сједињени духом... Обојица зраке источне исто богомисаоно просветљују своје земаљско отачество, обојица земаљски анђели, небески људи... богомислене свирале, назнаменоване Духом Светим... истинити пастири, који се и после смрти неослабљено брину за своје стадо...“

Пренос моштију неког светитеља је догађај од велике важности, колико за

развој штовања сваког светитеља, толико и за живот целог народа.

„Поред датума престављења светога, пренос његових моштију представља други дан који се посебно слави у години.“ Код Срба, због посебног устројства државе, која кроз цео средњи век нема своју сталну престоницу и чије задужбине су расуте широм земље, оваквих славља има сразмерно више, него на пример у Византiji, где у сталној престоници Цариграду живе и цар и патријарх, а ту су и њихови гробови. Стога је необично што код Срба, и поред великог броја преноса светитељских моштију, скоро да нема списка посебно посвећеног оваквом догађају.

Свечаност преноса Стефана Првовенчаног, као што је речено, не може се поредити са оном из прве деценије тринаестог столећа, кад су мошти Светога Симеона донете из Свете Горе, или са оном десетак година касније, при преносу Светога Саве: „И богољубива чеда његова са синовљом части саворише преношење Светога по подобију првога Израиља. И ево други Израиљ пренесен би не од Египта, већ од Свете Горе, и проведоше га његови синови са духовним песмама и са добро миризним кадионицама ка гробу њему спремљеном код Пресвете Богородице Студениче, лавре коју сам себи спреми.“

Ту мисао понавља и млађи писац Теодосије: „И тако, с великим чашћу, стапом стајући и уздижући се ношају га као другог Јакова и новог патријарха Израиља, оца нашега Симеона, синови и синови синова, и са свештеницима заједно и са свима благородним и спроведоше га ка спремљеном гробу његову у Манастиру у Цркви Пресвете Богородице, коју сам преподобни беше сазида на месту званом Студеница.“

Током преношења Савиних моштију, оне стижу у пратњи владара краља Владислава, а дочекује их архиепископ Арсеније, поглавар Цркве. У Трново је отишао лично краљ Владислав, због породичних веза, које му обезбеђују јачу позицију за преговоре током којих је требало издејствовати дозволу за пренос. У том погледу, архиепископ се није могао равнati са краљем.

О преносу Немање говоре четири писца који су уједно и наши први биографи – два Немањина сина, Сава и Стефан, а потом ту су и животописци Светога Саве Доментијан и Теодосије – и међу њима има, као што је и уобичајено, доста разлика. Пажња се углавном обраћа на податак о учешћу епископа у свечаности преноса – да ли је био само један или више њих? По Сави, као првом Немањином биографу, и Теодосију као млађем Савином животописцу, на дочеку моштију је био само један епископ. По Стефану Првовенчаном, који је организатор дочека, било је више епископа: „И одмах, са журбом, сакупивши архијереје своје и јереје и монахе, изађе им у сусрет.“

• Живорад Јанковић

Ђакон мр
Ненад Игризовић

Уантичком граду Византу нема података о постојању било какве традицији писања, скупљања и преписивања књига, пре него што је на његовим темељима Свети цар Константин Велики (око 280-337. г.) основао нови град Константинопољ. Исто тако нема никакве белешке о постојању библиотеке или философске школе. Све ово упућује на то да је библиотечка традиција почела да се развија од периода оснивања Константинопоља. Постоји претпоставка да је Свети цар Константин Велики основао дворску библиотеку, после пребацивања државне управе из Рима у Константинопољ 330. године. Ова претпоставка доводи се у везу са тежњом Светог цара Константина Великог да од Константинопоља направи верну копију Рима (Нови Рим), али нигде нема податка да је тада основао библиотеку. Из тог периода постоји наредба Светог цара Константина Великог упућена Јевсејију Кесаријском, да му се у скрипторијуму библиотеке у Кесарији Палестинској изради 50 копија Светог Писма. Он у наредби наводи да му копије требају за цркве у Константинопољу а не за снадбевање дворске библиотеке.

Константинопољ је израстао у обrazовни и духовни центар после смрти Светог цара Константина Великог, за време његовог наследника Констанција II (317-361. г.). Први наговештај о постојању дворске библиотеке у Константинопољу налази се у похвалној беседи државника, ретора и философа Темистија (317 – око 390. г.), упућеној цару Констанцију II (највероватније 357. године). У беседи Темистије честита цару због тога што је о државном трошку предузeo да реконструише и саберe целокупно хеленско књижевно наслеђe, које ћe бити преписано од стране најбољих писара. Овакво сведочанство указује да оснивање дворске библиотеке ипак припада периоду за време владавине цара Констанција II, јер је то најстарији податак који имамо о њој, чак и ако се узме у обзир да цар Констанције II није њен оснивач.

Према историчару Зосими из Константинопоља, за време цара Јулијана Апостата (331-363. г.), наследника цара Констанција II, библиотеке је била смештена у царском трему (наткривен ходник са стубовима), где су се налазили сви списи које је цар Јулијан Апостата поседовао. Неуморно је набављао нове списе и са већом пажњом је вршио пре-

Из исшорије црквеног библиошекарства

Библиотеке у Византији

Јеванђеље Јована Кришкот,
манускрипти из 1156. године

глед библиотеке него осталих царских ризница. Велики антички историчар Амијан Марцелин (325/335 – око 400. г.) описује цара Јулијана Апостату као библиомана.

У Теодосијевом кодексу (14.9.2) налази се белешка да је 372. године цар Валенс (328-378. г.) наредио да се запосле седморица писара (четворица за грчки и тројица за латински текст) и неколико сарадника који ћe водити бригу о библиотеци. На основу овог податка, знамо да је дворска библиотека поседовала грчке и латинске списе,

који вероватно нису били смештени одвојено, као што је то био случај у библиотекама на Западу.

Цар Теодосије II (408-450. г.) је 425. године издао је декрет о оснивању Цариградског универзитета, на коме су се налазиле катедре за изучавање граматике, реторике, права и философије. Сасвим је могуће да је у склопу универзитета уврштена дворска библиотека, која је полако добијала статус централне библиотеке у Византијском царству. Према белешци византијског хроничара и теолога Јована Зонаре (12. век), у

Св. Патријарх Фотије
окружен научницима
своја времена –
минијатура из
мадридске рукописа
Хронике Јована
Скилице, 11. век

ИСТОРИЈА

Цариградски универзитет, дворска библиотека имала је сврху Универзитетске библиотеке.

Постоји легенда да је 726. године цар Лав III Исауријанац (685-741. г.) спалио Цариградски универзитет са његовом библиотеком. По речима Михаила Глике (XII век), библиотека је постојала за време владавине цара Лава V Јерменина (775-820. г.). Он каже да се библиотека, коју је основао Констанције II, налази у Окtagону и да садржи 36.500 списа. После овога губи се сваки траг њеног постојања.

Библиотека Васељенске патријаршије

Патријаршијска библиотека у Константинопољу основана је са тенденцијом да представља главни извор за изучавање теологије, у чијем фонду су се налазили патристички, догматски и езегетски списи. Она је стара исто као и сама Васељенска Патријаршија, што указује на то да је она једна од најстаријих теолошких библиотека у хришћанском свету.

Не зна се тачно где је библиотека била смештена и како је била уређена, једино што се зна да су књиге у периоду од IV и VII века биле смештене у Патријаршијској резиденцији, која се налазила близу Цркве Свете Софије. За време Патријараха Томе I (6. в. - 610. г.), саграђена је нова зграда (Томин Триклинијум) да служи као Патријаршијска резиденција. У њој је вероватно била смештена библиотека, све до 791. године, када је зграда потпуно изгорела у пожару.

По традицији која је се практиковала на Западу, у Патријаршијској библиотеци су оформљена два одељења, једно за грчке а друго за латинске списе. Сасвим је могуће да је постојао библиотекар који је био специјализован за рад у одељењу за латинске списе. У документима са Шестог Васељенског сабора у Константинопољу (680-681. г.), налази се саопштење да је Патријаршијски хартофилакс Ђакон Георгије донео из библиотеке у саборску салу неке списе које папски делегати нису понели са собом. У документима се спомињу и списи Григорија Ниског, Јована Златоустог, Кирила Александријског, Дионисија Ареопагита и Архиепископа антиохијског Јефрема. Запис о постојању званичне службе библиотекара (библиофилакса) први пут се појављује у документима Седмог Васељенског сабора, где се помиње „побожни монах и библиофилакс Стефан“. О организацији и административној хијерархији у библиотеци нема никаквог податка.

Константинопољски Патријарх у чијем су културном животу књиге имале важну улогу био је Патријарх Фотије I (око 810-892. г.). Његова заљубљеност у књиге и његови списи, као што су Библиоштака и Лексикон, до данашњих

дана изазивају велику пажњу историчара и познаваоца византијске књижевности. До краја свога живота засигурно је знао све књиге које постоје у Константинопољу и шире. За человека тако високе репутације није било библиотеке која му није била доступна. Његово учешће у раду Патријаршијске библиотеке искључиво је предмет слободног закључка, јер нема никаквих података о томе у изворима. Зна се да је поседовао своју приватну библиотеку и да је време које је проводио читајући књиге са својим пријатељима за њега био највећи животни благослов.

Мало се зна о Патријаршијској библиотеци у периоду од IX-XII века, осим да је остала неоштећена после страшног пожара који је уништио дрвенарију Цркве Свете Софије и да је била смештена у обновљеном Томином Триклинијуму. Фонд библиотеке се повећавао у складу са појавом и ширењем хуманистичке ренесансе за време династије Комнина у XII веку.

Можемо да дамо мали закључак о историји Патријаршијске библиотеке од њеног оснивања до 1204. године, када су крсташи освојили Константинопољ: да се у Патријаршији налазила велика теолошка библиотека са архивом; и да нема начина да се сазна које су књиге сачињавале првобитни фонд, због тога што су оне делиле исту судбину као и Томин Триклинијум, који је неколико пута био спаљен до земље. По освајању Константинопоља од стратне крсташа, Патријаршија је поново смештена у обновљени Томин Триклинијум. Да ли је и библиотека била преbacена у Томин Триклинијум? Сасвим могуће, али то је само ствар наговештаваја, за шта нема поузданних података у изворима.

После Отоманског освајања Константинопоља 1453. године, Патријаршија је мењала неколико места пребивања док на крају није смештена у део града који се зове Фанар, где се још увек налази. За време Отоманске владавине, привилегије које су гарантовале безбедан живот православних хришћана у Константинопољу омогућиле су да се извршију ревизија фонда Патријаршијске библиотеке. Средином XVI века, Патријаршијски писар Теодосије Зигомал саставио је каталог рукописа који су се налазили у фонду. Од каталога је сачуван само један фрагмент, на коме се налази попис 174 рукописа. Када је седиште Патријаршије пребачено у Фанар, тамо се налазила мала парохијска црква посвећена Светом Георгију, у чијем торњу су првобитно били смештени библиотека и архива. Од библиотечког фонда и архивске грађе која се налазила у торњу, формиран је почетни фонд данашње Библиотеке Васељенске патријаршије са архивом.

• мр Ђакон Ненад Игризовић

ПРАВОСЛАВЉЕ

Великани филма

Филм „Цар царева“ (King of kings), настao далеке 1927. године, последњи је неми филм чуvenог холивудског режисера Сесила Б. Демила, познатог по раскошним библијским спектаклима. Пошто је постигао велики успех са филмом „Десет Божијих заповести“ (1923) одлучио је да направи монументални филм о животу Исуса Христа који је постигао велики успех и нашао на одобравање и критике и публике. Корени његове одлуке могу се пронаћи у његовом детињству. Демилов отац, иначе бродвејски писац, био је и рукоположени чтец Епископалне цркве и свако вече му је читao из богато илустроване породичне Библије. Демил је одрастао у атмосфери коју су обликовале хришћанска побожност, одлично драмско приповедање и живе визуелне представе. Прилика да сними филм о Христу указала му се у тренутку професионалне прекретнице. Године 1925. оснива сопствену продукцијску кућу, али нема одговарајућег дистрибутера. Ступа у контакт са финансијски моћним Џеремајом Милбенком и износи му своје идеје и планове, описујући му, између остalog, своју жељу да направи филм који би милионима људи широм света приближио лик Исуса Христа, а многе и по први пут сусрео са њим, као „неостварени сан“. Иако је Демил говорио и о разним другим плановима, тек на помен „Цара царева“, Милбен се заинтересовао и одлучио да подржи тaj пројекат.

Стварање атмосфере

Снимање филма је било обележено и известним потезима који су изазвали велику пажњу јавности, а били су усмрени на стварање особене атмосфере за прављење једног религиозног спектакла. Првог дана снимања организована је екуменистичка молитва разних верских заједница, а свакога јутра током снимања, католички свештеник Данијел Лојд служио је литургију под отвореним небом. Демил је од глумца који глуме свете ликове захтевао да потпишу да се током пет година неће појављивати у улогама које би могле да компромитују светост лица који играју, као и да се током снимања филма неће појављивати у јавности и да ће се уздржавати од сваког облика неприличног понашања – опијања, коцкања, излазака, игара са лоптом, пливања, вожње у кабриолетима. Глумац који је глумио Исуса Христа, Х.Б.Ворнер, када је био костимиран, превожен је од гардеробе до места снимања у затамњеном аутомобилу како га нико не би видео, јео је сам и нико осим Демила није са њим смео да разговара.

Сесил Б. Демил (1881-1959) је редитељ чуven по својим епским и религиозним спектаклима, попут „Десет Божијих заповести“, „Сампсон и Далила“, „У знаку крста“, „Клеопатра“, „Крсташи“, а његова филмска верзија живота Исуса Христа се и данас сматра једном од најбољих иако је настала још у доба немог филма

Сесил Б. Демил – „Цар царева“

Х.Б.Ворнер је, иначе, заменио првобитно планираног Ј.Б.Ворнера, популарног глумца из вестерн филмова, који је изненада преминуо од туберкулозе. У време снимања Х.Б.Ворнер је био у својим раним педесетим и двадесет година старији од глумице која је глумила његову мајку. Углавном се сматра да је своју улогу оди-

грао беспрекорно пружајући нам слику достојанственог, смиреног и саосећајног Христа, мада је било и критичара који су сматрали да је лик Исуса Христа који је остварио Ворнер сувише статичан, иссрпљен, лишен енергије, неприродан. Ипак, његова интерпретација ће утицати на многе потоње филмове о Христу.

ФИЛМ

ске умешности

Х. Б. Ворнер као Христос на крсту

Васкрсење Лазарево

Наратив и његове особености

Фilm почиње сценом које нема у Јеванђељу. Марија Магдалина, сензуална и оскудно одевена на холивудском стилу, чека свога љубавника Јуду Искариотског да се појави на њеној раскошној забави. Сазнаје да он неће доћи јер ју је оставио због неког проповедника из Назарета. Она напушта забаву и полази да га тражи. У сусрету са Исусом Христом, доживљава покајање и из ње бива истерано седам демона. Након тога, Демил углавном настоји да верно прикаже догађаје Христовог живота – чуда, хватање, суђење, Распеће и Васкрсење. Лик самог Христа се у филму уводи кроз очи слепог детета које Господ исцељује, појављујући се из tame и постепеним изоштравањем. Иначе, у филму је приметно присуство деце, а посебно је занимљива сцена, која не потиче из Јеванђеља, у којој девојчица доноси Христу лутку без ноге да је исцели. Сценарио, ипак, настоји да се држи јеванђељских описа догађаја које прате различити наслови, обично цитати из Светог Писма, наведени према Библији краља Џејмса. Поред поменутих сцена, лик Јуде и његови мотиви, такође, показују извесну особеност у интерпретацији. Издајство Јудино је доведено у везу са његовим уверењем да Исус из Назарета треба да постане земаљски цар и ослободи јеврејски народ од потчињености римској власти. Када схвата да Исус нема намеру да приграби земаљску власт, а Кајафа га опомене због навођења народа да следи лажног пророка, Јуда се одлучује на издају. На Тајној вечери, откада комад хлеба, или га испушта на земљу, а вино пије само привидно. Након хватања у Гетсиманији, увидевши да ће Христос бити убијен, узима конопац којим су биле везане Христове руке да би се обесио.

Антисемитизам

Демил је био посебно обазрив према питању антисемитизма и трудио се да буде политички коректан према јеврејској заједници да би избегао евентуалне критике и осуде филма. Осуђивање Христа на смрт је представио као дело јеврејских старешина који су били постављени од стране римске власти, а не дело народа који је, узгред, против такве осуде протестовао. На самом почетку филма појављује се текст који наводи да су се догађаји описаны у филму одиграли пре деветнаест векова у Палестиини, када су Јевреји били покорени од стране Рима, а њихов Првовештеник постављен од стране римског прокуратора. У сцени суђења, Марија Магдалина узвикује: „Првовештеник не говори у име народа“, а Кајафа након страшног земљотреса моли Бога да поштеди народ јер је он сам крив за крв праведника.

Сцене Распећа и Васкрсења

Фilm обилује омажима великим сликарима и познатим ликовним представама Христа и догађаја из његовог живота. Тај обичај ће усвојити и други филмски ствараоци који ће покушати да живот Христов пренесу на филмско платно. Сматра се да је на лик Христа највише утицао Ел Греко, а на пример, на сцену

распећа Бројгел. У сцени Распећа избегнут је крупни план и уведено мноштво статиста, што веома подсећа на Бројгелове композиције. Демил је касније говорио о снажној атмосфери која је владала на снимању те сцене. Након што је управо била снимљена, а стотине уморних глумца и статиста се упутило ка излазу,

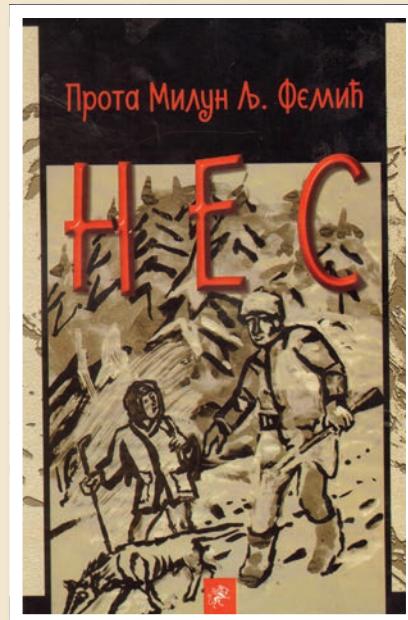
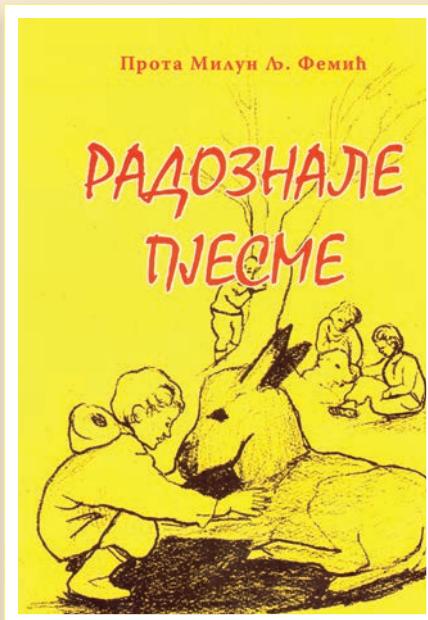
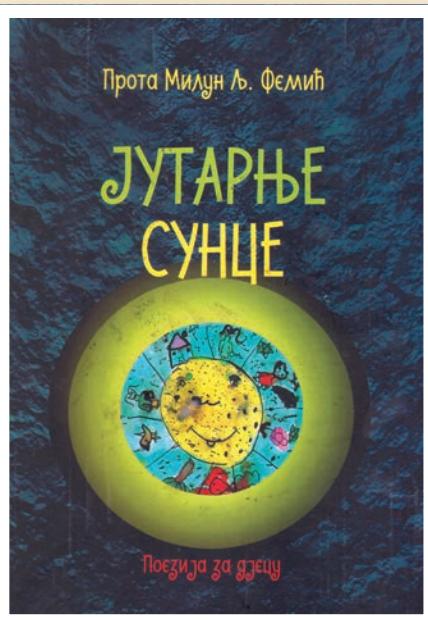
Демил их је позвао да се помоле. Уз музику оргуља, глумци су кренули ка три празна крста. Већина је стајала у тишини, неки су клечали, неки плакали... Сцена Васкрсења је, такође, остављала снажан утицај на гледаоце будући да је урађена у боји, тропрочесним поступком који је био велики технолошки помак тог времена и изазвао одушевљење.

Фilm који је стекао светску славу

Уз један од највећих буџета у историји Холивуда, Сесил Б. Демил је, у маниру холивудског спектакла, вешто снимио монументалан и раскошан филм о Исусу из Назарета који је стекао светску славу и који је видело стотине милиона људи широм света

људи. Сиромашнима је приказиван бесплатно. Забележено је да су хришћани и мусимани у Египту на коленима прилагили филмском платну и целивали места када је филмски Христос ходио. Film је постигао циљ који је Демил имао на уму и до данас остао једно од најважнијих остварења о Исусу Христу. Оно о чему би се могло расправљати јесте колико је успео да, средствима које је употребљавао, дочара атмосферу светог и божанског и да ли је лик Исуса Христа сувише натопљен протестантским пијетизmom.

• Ирина Радосављевић

Враћање у чистоту дјетињства игре у стваралаштву проте Милу

Књижевни рад оца Милуна Фемића је по много чему занимљив. Нијесу то рани радови, младалачког полета, већ промишљено дјело, проткано зрењем, поносним и тешким годинама служењем Богу истинског народног свештеника. Прота пише када има да посавјетује, утјеши, упути, подијели свој свијет са ближњима.

Скерлићева дијагноза потраживања од књижевности, да садржи висок степен енергије, јака осећања, животност, то су квалитети којима зраче све књиге овог аутора, поезија и проза. Поезијом је прота отворио латице својеврсне маштovanke и баштовите књиге сунчаних стихова. Збиркама «Јутарње сунце» и «Радознаје пјесме» са лакоћом се обраћа разиграној дјечкој души. Романом у три књиге «Нес» и чудесном збирком кратких прича «Украдена маца» вратио нам радост читања, која нам толико недостаје у овом потрошачком и mrzovoljnom вијеку.

Роман «Нес» је роман раних година једног дјечака, преосјетљивог на боје, мирисе, звуке, превише радозналог да сазна шта је са оне стране забрана, непојмљивих светова, што обистињују приче и митове, кроз пет царстава, пет закона, пет сфере.

Порука је да мораш заслужити поштовање дјелима, храброшћу, снажљивошћу, да би потврдио свој живот, своју људскост и виши смисао божанског путоказа. Протине књиге

Кратак животопис проте Милуна Фемића

Протојереј-ставрофор Милун Фемић рођен је 11. априла 1949. године у селу Фемића Крш, општина Бијело Поље, од оца Љубомира и мајке Даринке, рођене Томовић. Завршио је петогодишну Богословију Светог Кирила и Методија у Призрену. Рукоположен је за свештеника на Преображење Господње 1969. Године, и пуних 41 годину служи Богу и народу. Био је парох у Бијелом Пољу, Беранама и в.д. настојатељ манастира Ђурђеви Ступови у Беранама. Сада је архијерејски намјесник подгоричко-даниловградски и колашински. Парох је у Подгорици у цркви Светог Ђорђа. Његово Високопреосвещенство Архијепископ цетињски и Митрополит Црногорско-приморски Г. Амфилохије га је одликовао највећим одликовањем, чином протојереја-ставрофора и правом ношењу напрсног крста. Са супругом има четири сина.

До сада је објавио књиге поезије за дјецу „Радознале пјесме“, „Јутарње сунце“, роман „Нес“ (у три књиге), и роман „Украдена маца“.

су примјерници ведрине што дају одговоре на она питања која муче и вребају дјетињства садашњости, кроз бујицу испразних и непримјерених садржаја, насиља, помама, бијесова, који су право лице садашњице. Где је игра затурена, стопљена, безбри-

жност замагљена, машта заведена и дресирана зависношћу.

Књиге протојереја ставрофора Милуна Фемића пуне су драматског и поетског набоја, љековите својом лакоћом, питкошћу вјере у мелемна, побједничка дјечија срца.

СВЕТ КЊИГЕ

Педесет година од смрти

Бранко Мильковић

„Шта је то што се у дну песме крије?“

Бранко Мильковић се „јавио“ у сећањима пријатеља! Педесети пут након 12. фебруара 1961. године, они што нису устукнули те ноћи рекли су још нешто о Мильковићу.

У књизи Слободана Стојадиновића *Споменица Бранка Мильковића* наређано је 68. песника са стиховима „за оба света“

Бранка Мильковића. И како му Стеван

Раичковић обилази гроб, и како га Добрала Николић „види“ последњи пут у Скадарлији, а Драган Мраовић га у Нишу тражи у његовој радној соби... Ове песме се лако разумеју као чин памћења и сведочења више него што је њихов телос лепо, успело, дотерано. Ови људи се обраћају Мильковићу какав је Мильковић свима њима био, јединствен, непоновљив. Али је

ту привилегију Бранко достигао и другарством и писањем, и у естетици и херменеутици, а посебно „на речи“ као највећој заклетви (у нашем народу још постоји заклетва код старијих људи када нешто обећају, „ја ћу остати у речи“). Ту се, на клатну од речи померао Мильковић, али његова како је називао „вербална јава“ није била шума у којој се

не виде жива стабла: пријатељи, њихови

стихови и њихови подвизи писања.

А један од њих, Петар Пајић, и данас памти фебруарски дан када их је песник Александар Секулић срео (били су неосимболисти на окупу на Калемегдану) и казао да је Бранко преминуо. Тада је засијала збирка коју је Бранко написао са песником Блажком Шћепановићем и њеним насловом запечатио скори крај аутора: *Смрћу ћртлив смрћиј јер је и Блажко Шћепановић убрзо трагично настрадао*. Остало је Бранково пријатељство са Танасијем Младеновићем, који је слутио Мильковићева грозничава превирања (Бранко га је тражио у редакцији Књи-

жевних новина уочи свог побега одласка у Загреб) и патња за неувраћеном љубављу девојке коју је Бранко волео. У тој љубави се видело да су Мильковићеви игрокази са речима били не само симболика него и истина његовога бића: „Та жена је мој ограч од метафизичке студени“, говорио је Бранко.

Али, у чему је још Мильковић тражио

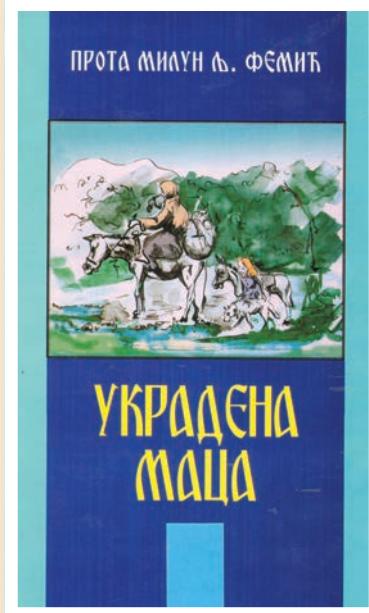
„ограч од метафизичке студени“? Када смо Владику браничевског Игнatiјa питали да ли су Мильковићеви стихови: „Пустите ме да корачам према себи као према своме циљу“ негација хришћанској етоса заједнице, Владику нам је одговорио да је Мильковић разочаран у владајућу идеологију кречну другим путем, али да није заговара онтолошку самоћу.

Иако је писао напредо са Васком Попом и Миодрагом Павловићем, а дружио се са Петром Пајићем и Мићом Данојлићем, Мильковићева поезија је тако самосвојна да је примећено како је немогуће не препознати његову песму. Било по „звучању“ или „значењу“ (Љиљана Шоп) или је везујући за философију и тумачећи је из угla песникове биографије (Радивоје Микић).

Кад је истражио речи Мильковић је закључио: „На обичне речи више немам право“, па је поставио питање: „Шта је то што се у дну песме

крије?“ Овој загонетки није нашао лека као ни својим немирима: уочи смрти, јесени 1960. Бранко се одрекао својих песама, певао је са Милутином Данојлићем по Кнез Михајловој улици забрањену песму (Химна Светом Сави) а парадоксно Бранкове књижевности овде ћемо закључити запажањем књижевника Радослава Војводића, који је рекао да је Мильковићева песма „Тито“ послужила као касније песницима да из ње преписују када су писали песме о Светом Сави?! Тиме је Мильковић посведочио себе као онога чији је суд потписао речима „Ватра и ништа“.

• Сирион Булатовић

И радост на Фемића

Фемић се показује и као сјајан пејзажист, природа се раскрилила у својој тајновитој и сновидној просторности, у свом мозаику коју његови јунаци инстинктивно морају распознавати, сазнањем које се непрестано стиче, враћањем у првост, у чистоту, у завичај свих завичаја, хармоничност свијета, у којем сваки дјелић има своје мјесто, сливен у свеопшту арију.

Књигом бриљантних кратких прича „Украдена маца“ Фемић нам је даривао басновиту трагалицу, где су носиоцима позитивних животних начела супротстављени злоба, лукавост, грамзивост, притворност. Писац је познавалац дјечије психе, он благо разумије дјечје стазе, а путовање са његовим књигама је сигуран водич и штит, педагошки, очински, доброЯудни.

Уметничким квалитетима, позитивним односом према животу, неким универзалним темама, јасном визијом, дјела проте Милуна Фемића се издвајају у мору нападних, кичерајских наслова, које нажалост купујемо, као што су романни купују нашу слободу, безазленост и наду.

Својим књигамаprotoјереј ставрофор Милун Фемић уврстио је себе у најбоље и најистинитије дјечје писце, јер отвара пут «човјеку, птици, зори».

Лјепшег гледа у ведрину не треба тражити.

У Погорици, 17.3.2011.
mr Слободан M. Чуровић

Слободан Стојадиновић

СПОМЕНИЦА
БРАНКА
МИЉКОВИЋА

БЕО
БЕОГРАД

ПРАВОСЛАВЉЕ

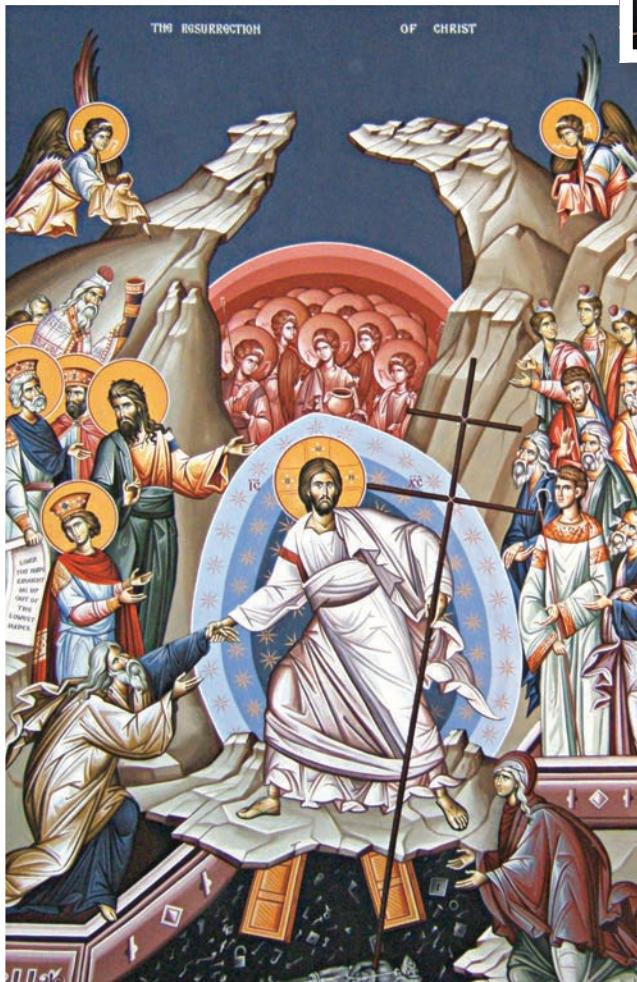
Сећање на Ўреминулої

Марка Павловића начелника Финансијског одељења ПУО

Уовим претпразничним данима највећег хришћанског Празника – Васкрса, у памћењу је остао догађај, који најбоље одсликава дубоку веру у Васкрсење Христово и у васкрсење преминулих хришћана, веру да је растанак са упокојеним само „сенка и трен“ и да је привремен.

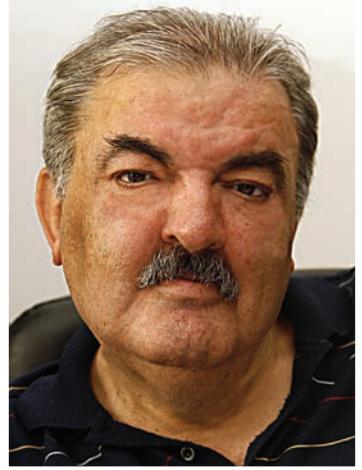
Приликом полагања у гроб ковчега са посмртним остацима почившег Марка Павловића (преминулог у Београду 11. новембра, а сахрањен 13. новембра 2010. године у родном Бечњу, код Бреснице близу Чачка), у присуству многоштва пријатеља, сарадника, познаника и најближе родбине, његова породица супруга Славица, син Саша и снаја Биљана, оправстили су се од његових земних остатака појењем тропара: „Христос ваксрсе из мртвих, смрђу смрш унишиши, и онима у ћробовима живој дарова!“ Тико, молитвено, са дубоком вером у вакслога Христа да је растанак са Марком привремен, са надом поновног сусрета са њим у Царству Небеском, у вечној заједници љубави.

И заиста, ко је познавао брата Марка, како су га пријатељи од милоште звали, да њих ова молитвена збивања на сахрани и на гробу нису била изненађујућа. Нарочито после речи изговорених на Опелу од стране проте Стојадина Павловића, директора ПУО. Он је подсетио, „на животни пут почившег Марка, од његовог одласка у Богословију у Призрен давне 1959. године, па до његовог упокојења“. Отац Стојадин је нагласио да је Господ благословио пут којим је Марко ходao и циљ коме је стремио. Трновит пут у 'вунена времена', пут којим су ретки ходили. Тим путем ишли су само они који су били надахнути и научени од богоомољачког покрета Светог владике жичког Николаја; који су имали дубоку веру у Бога и били задојени љубављу према Христу и својој Цркви и своме роду.

Приљежан, вредан, паметан, дисциплинован, Марко је са одличним успехом завршио школске 1964/1965. године Богословију. У току студија на Богословском факултету, бива запослен у Заводу за израду свећа у Српској Патријаршији. Овим запослењем добио је другу мисију, не мању од мисије парохијског свештеника или свакако одговорну, нарочито у решавању материјалних потреба Цркве и њених институција: Синода, Патријаршијског управног одбора, Епархија, Црквених општина и нарочито Просветних завод, Богословија и Факултета.

Материјална ситуација у Цркви била је катастрофална. Време атеизације друштва и прогона Цркве. Новца ни откуда, а потреба много. Каса поред које је Марко радио често је била празна. Марко је морао да води рачуна о свакој пари и динару. Морао

је да брине о породицама запослених у Патријаршији, њиховој деци, школовању. О Епархијама које су тешко живеле.

Разборито је посматрао прилике у којима Црква живи и дела, решавајући материјалне проблеме са којима се она сусреће. Савесно, дисциплиновано и успешно. Сваки извештај о материјалном пословању Цркве био је његовом руком веома уредно исписан. Домаћински, онако како су га васпитавали његови родитељи, отац Недељко и мајка Милица, како су га учили професори у Богословији и претпостављени у Патријаршији, нарочито патријарх Герман. И поред свих проблема којима је био опхрван и бригом за породицом, Марко је, као ретко ко, пуно читАО. Стеченим знањем могао је да свакодневно држи наставу.

Ценећи његов рад постављен је 1996. године за начелника Финансијског одељења Патријаршијског управног одбора.

Верујемо да је почивши Марко понео са собом пред Господом дневник (не благајнички него животни), испуњен добрым делима, учињеним на корист Цркве и нама који смо га познавали и са којим смо сарађивали а на спасење његове племените душе у Царству Вакслога Христа“, рекао је између осталог прота Стојадин.

Нека ових неколико речи посвећених Марку Павловићу буду упаљена свећа воштаница на његовом гробу и молитвена песма Вакслом Христу „да упокоји његову душу у месту покоја, одакле одбеже свака туга, бол и уздисај“ и да заједно са његовим милим сродницима и пријатељима опет певамо Вакслом Христу у Царству Небеском: ХРИСТОС ВАСКРЕСЕ – ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

• Грагимир Станчић

ВЕСТИ ИЗ ПРОШЛОСТИ

Православље – верске новине Архијериског сабора Београдско-карловачке, Јодина I, број 4, Београд, 1. јун 1967. Јодине

Из дневника попа Мића

Субота, 15. април 1967.

Верске новине – Православље

У рукама ми је први број ПРАВОСЛАВЉА, верских новина Архијериског сабора Београдско-карловачке, које су покренуте с циљем да допринесу религиозно-моралном уздизању православних Срба. Обрадовао сам се овој новини у верском животу нашем. Одавно се осећала потреба за овим што тек сада добијамо. Обасут шундом литератуrom и илустрованим листовима проблематичне тематике и обнажених људских тела, наш човек данашњице често заборавља оно најосновније: своју личност, њен прави смисао и крајњи циљ. Отуда многа путања, странпутице и падања у морални понор. ПРАВОСЛАВЉЕ ће, надам се, моћи бар унеколико да допринесе моралном одздрављењу нашег човека. Да би то постигло ПРАВОСЛАВЉЕ мора окупити што више сарадника. Сви они који имају некога искуства у верском животу, требало би да та своја искуства преносе на она који још нису осетили духовну и моралну снагу вере у Бога. Тиме ће помоћи да се број верних умножи, и да се они снаже вером у Бога, да Богом и у Богу изграђују своје личности.

О, како бих желео да и ја приложим ПРАВОСЛАВЉУ своје „две лепте“! Не знам, хоће ли их примити, јер сам мали и незнатац, обичан човек, најобичнији још Mićo.

Но, оно што имам, то ћу дати! Ево, дају оно што ми је веома драго и само моје: мој Дневник у коме се слика моја борба за поштовање боголике људске личности и остварење њеног назначења – њено обожење (Мт 5, 48). А тај пут је веома напоран и води преко многих стаза и стазица на које залутају људи на свом животном путу.

Понедељак, 22. април 1967.

Књига о Јову у позоришту

Јучерашњу посету Београду искористио сам да одем у позориште. У АТЕЉЕУ 212 гледао сам сценски приказ Књије о Јову. На насловној страни програма за ову представу писало је: ЈОВ (СЦЕНСКИ РЕСИТАЛ ПО БИБЛИЈИ) Адаптација и режија ДРАГАН ЈОВАНОВИЋ Сценографија и костими РАДОМИР РЕЉИЋ Улоге: ЈОВ – ПЕТАР КРАЉ

ЕЛИФАС – БРАНКО ВУЈОВИЋ
ЖЕНА – ДРАГИЦА НОВАКОВИЋ
САФАР – ВИДОЈЕ ВУЛИЋ

За мене је Књија о Јову одувек имала посебну драж и вредност. Она се бави једном општом људском темом: питањем зашто страдају невини? Или још одређеније: како се могу измирити Божја промисао и Божја праведност с чињеницом, да често на Земљи страдају невини и праведни а ужијава безбожници и грешници? Зато потпуно разумевам што понеко ову књигу упоређује с Дантеовом Божансјивом комедијом, Ешенбаховим Парсифалом и Гетеовим Фаустом, и у тој тетralогији (четворочињију) Књију о Јову стављају на прво место.

Много сам очекивао од ове представе, поготову што се изводи у позоришту врхунске уметничке вредности. Пре почетка представе збунило ме и помalo плашило избацивање из дела личности Вилдада и Елилуја. Но почетак представе разбио је моје сумње. Пролог књиге (гл. 1 – 2), који говори о догађајима на небу, дат је веома маштовито и остављао је снажан утисак. У општем мраку, док је само одјекивао глас разговора Бога с анђелима, динамично кретање сенки „с неба“ поведочавало је динамичност разговора који је тамо вођен. Али, када је почeo Јов своју јадиковку, првобитне сумње почеше да добијају своје оправдање. И све више се то појачавало до краја представе, поготово што се она завршила без јављања Бога Јову и без епилога на небу.

Поштујем напор који је уложен да се оствари овај реситал, особито глумачка остварења, али не могу се сложити с концепцијом режисера који је извршио и адаптацију. Оваквом адаптацијом осакаћена је (баш осакаћена) основна мисао Књије о Јову а Јовова личност осиромашена. Избацивањем личности Вилдада и нарочито Елилуја брисана је из књиге једна варијанта одговора на питање узрока страдања праведника. Тиме је такође умањен драмски заплет и динамика разговора Јова и његових пријатеља. Жени Јововој, непотребно и неосновано, позајмљено је много текста из говора Јовових пријатеља. Тиме је превиђена околност да се у време Јова или у време писања Књије о Јову, нису јављале жене као равноправни саговорници људима. А овде: жена много говори, да не кажем пречака. Много би већу снагу имале свега неко-

лике речи жене која не разуме доброту свога мужа, испуњава се једом и огорчењем против онога што не разуме, и само зато пита: „Хоћеш ли се још држати доброте своје?“, да би одмах после тога предложила Јову да изврши самоубиство; „Благослови Бога, па умри!“...

• Православље бр. 4, срп. 8.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Свима којима је редакција „Православља“ послала до сада изашле бројеве, закључно са бр. 4, а нису послали преплату нити се изјаснили о даљем примању листа и броју примерака, са наредним бројем 5 обуставићемо слатње листа.

Свестенство, црквене општине и манастири, који примају више од 10 примерака од сваког броја треба са благајном „Православља“ да се најуредније обрачунавају најдаље у року од 45 дана. Они који примају испод 10 примерака треба на сваки начин преплату да пошаљу унапред најмање за пола године. – И једни и други имају ради покрића пошт. И др. трошкова 10%.

Моле се све црквене институције да на себе узму скупљање преплатника и да им лист лично уручују.

• Православље бр. 4, срп. 12.

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Француска

Руска Православна Црква планира изградњу нове цркве у Паризу

У непосредној близини Ајфеловог торња ће највероватније бити подигнута православна петокуполна црква, културни центар и парк. Рад који је победио на конкурсу је дело руско-француског тима. Представници Руске Цркве кажу да ће овај комплекс представљати комбинацију православног предања и савремене архитектуре.

Око детаља изградње ове цркве су се договорили француски председник Никола Саркози и руски председник Медведев. Руси су прошле године откупили ово земљиште где се налазила национална метеоролошка станица. Почетак радова је планиран за 2012. годину и изградња би требало да траје око годину дана. Вредност пројекта се процењује на 35 милиона евра.

Русија

2012. – година Тарковског

У Москви је 4. априла, на рођендан редитеља Андреја Тарковског, одржана седница Комисије за стваралачко наслеђе једног од најзначајнијих филмских стваралаца XX века. На тој седници је за годину Тарковског проглашена 2012. година, када се навршава ровно 80 година од рођења овог редитеља. Тим поводом ће бити одржан V међународни филмски фестивал под називом „Огледало“, посвећен стваралаштву Тарковског. У основу програма којим ће се ова Комисија бавити целе 2012. године је чување богатог културног наслеђа Русије и неговање духа патриотизма код младих. Такође че се бавити и проблемима савременог руског филма.

Непал

Недостатак гробних места за хришћане

У незапамћеним протестима мале хришћанске заједнице у Непалу, десetine људи је захтевало да им влада додели земљиште где ће моћи да сахрањују своје покојнике.

„Наставићемо да се боримо док држава не изађе у сусрет нашим захтевима“, рекао је Сундар Тапа, председник локалног хришћанског савеза који је предводио протест. „Не тражимо хлеб или посао. Бар би наши покојници требало да имају право на достојанству сахрану“, додао је он.

Протести у Катманду, са парадом ковчега, почели су након што су званичници у децембру прошле године применили забрану на дугогодишњу праксу сахрањивања на брдима у близини познатог храма Паушупатина, једног од најсветијих хиндуистичких храмова. Суд је у марта укинуо ову забрану, док влада не нађе решење, али су представници храма спречавали даља сахрањивања. У Катманду нема довољно гробала јер хиндуисти и будисти у Непалу обично кремирају покојнике. Хришћани дају предност сахрањивању или је у главном граду Непала земљиште веома скupo. Основач и председник националног Хришћанског савета Непала је рекао да су хришћани покушали да реше овај проблем тако што су куповали приватно земљиште и претварали га у гробље али су се суочавали са многим препрекама.

У овој држави која је 2007. године проглашена за секуларну републику, хришћанство још увек није признато за религију. Данас у Непалу од око 28 милиона становника има око 2 милиона хришћана.

Италија

Све већи број лутерана прелази у римокатолике

Током протеклих деценија, велики број лутеранских теолога је прешао у редове Римокатоличке цркве. Многи од њих данас предају на римокатоличким факултетима. Такође су и многи бивши лутерански свештеници данас у редовима римокатоличког свештенства. Већи број обраћеника данас долази из лутерanskог Друштва Свете Тројице, које је настало 1997. године и чији је задатак био исповедно и духовно обновљење лутеранских цркава.

Према извештајима о. Кристофера Филипса, клирици и читаве парохије Англо-лутеранске католичке цркве ће прећи у амерички ординаријат намењен оним англиканцима који желе да пређу у Римокатоличку цркву.

Израел

У Јордану можда пронађен најстарији портрет Христа

Према писању британског дневника Дејли мејл, у једној јорданској пећини је пронађено око 70 књижица а на корицама једне од њих се налази рељефна слика која би могла бити први портрет Исуса Христа.

На две хиљаде година старијим корицама, израђеним од бронзе и злата, разазнaje се лик младог човека, без браде и са коврџавом косом и можда чак венцем од трња на глави.

Неке од ових књижица су величине кредитних картица док су највеће међу њима димензија око 20 са 24 центиметара. Свака од ових књижица садржи око десетак листова, запечаћених оловним прстеновима са свих страна.

До сада су научници успели да дешифрују само неке речи, међу њима и фразу: „Спаситељ Израиља“.

Пећине у којима су пронађене књижице се налазе само неких сто миља од Кумрана, где су пронађени Кумрански списи, али се за разлику од Кумранских списка ове књижице састоје углавном од стилизованих слика и не садрже много текста. Текст је изгледа углавном на феничанском језику, додуше тачан дијалекат још увек није утврђен. У време када су ове књижице настале, у Светој Земљи су деловале различите секте: есени, самарјани, фарисеји, садукеји и остали. Сви они су користили исти језик па ће бити тешко установити ко је заправо био аутор ових књижица.

Ове књижице су тренутно у власништву једног бедуина а пронађене су пре пет година у пећини у јорданском селу Сахам.

Рим

Одложена утакмица због папине беатификације

Због канонизације Јована Павла II промењен је термин одржавања дербија италијанске фудбалске лиге између Лација и Јувентуса који је требало да буде одржан 1. маја. На доношење ове одлуке првенствено су утицали „бездесни разлоги“ с обзиром на то да ће тога дана у Риму бити одржано више значајних догађаја. Уз беатификацију и дерби, тога дане ће традиционално бити обележен и Празник рада. Синди-

КРОЗ ХРИШЋИНСКИ СВЕТ

кати тим поводом организују велики рок концерт испред Латеранске базилике на који је протеклих година дошло око 500.000 људи. Због свега овога је на захтев италијанског Министарства унутрашњих послова утакмица заказана за понедељак, 2. мај.

Бришанија

Најстарији годишње ходочашће

Студентски Крст је најстарије годишње ходочашће у Британији, и одржава се сваке године још од 1948. године. Чине га студенти који образују 10 група од којих свака носи велики дрвени крст.

Групе полазе из различитих делова Енглеске, а 6 група ће током Страсне Седмице препешацити више од 120 миља. Две групе које су намењене породицама и преостале две групе ће им се придржити касније, јер њих формирају они који нису у могућности да ходају читаве седмице.

Ходочашће се завршава на Велики Петак у селу Валсигхам, где ће ходочасници дочекати Вајкса. Ово село је поклоничко место још од средњег века и до реформације је било једно од најзначајнијих поклонничких места на свету. Учесници Студентског Крста су, упркос називу ове церемоније, различитог узраста и различитих професија и потичу из различитих хришћанских традиција.

Вашикан

Папин апел за мир у Либији и Обали Слоноваче

Папа Бенедикт XVI је позвао народе у Либији и Обали Слоноваче да се укључују у дијалог и да сукобе и напетости не решавају оружјем и насиљем.

Осврћући се на живот и дело кармелитањке св. Терезије, која је живела крајем 19. века, папа је истакао како је њено учење о вери важно за читаву цркву. То учење садржи благо које тек треба открити и у њему је Терезија изложила своје схватање духовног пута. Она је живела само 24 године и никада није престајала да помаже једнотавним душама, сиромашнима и потребитима.

Русија

Патријарх Кирил послао телеграм саучешћа бразилској председници

Патријарх Московски и целе Русије је послао телеграм саучешћа председници Бразила, Дилми Рузеф, због трагедије која се 7. априла догодила у једној школи у Рио де Жанеиру, када је један младић од 23 године упао у школу и отворио ватру на ђаке. Тада је погинуло једанаесторо

дече а рањено је више од десет.

„Са великим жаљењем смо сазнали о трагедији која се десила у школи у Рио де Жанеиру. Примите моје искрено саучешће“ каже се у поруци.

Патријарх је позвао да се уједине све одговорне снаге како се овекви инциденти више не би дешавали.

„Образовање младих треба да обухвата и идеју о неприкосновености људског живота као дара Божијег“, поручио је патријарх додавши да се моли за покој душа страдале деце и за браз опоравак рањених.

Кина

Азијско православље

Православне парохије у Азији на богослужењима користе локалне језике као и елементе локалне културе.

„У Кини, на Тајланду и у Индонезији, на пример, локални мајстори резбаре иконостасе и свећњаке и украсавају их локалним елеметима. Постоји чак и традиција да се благосиља чај, док се на Тајланду православни чак и изувају пре уласка у храм“, рекао јеprotoјереј Дионисије Позднајев. Он је истакао да свуда постоје локалне појединости и да оне дају парохијама локалну обоност. Међутим, према његовим речима, најважнији је превод литургијских књига и других верских списка на локални језик, што је неопходно како би православно предање заживело у контексту азијских култура.

А приликом превођења Јеванђеља на кинески језик било је и занимљивих детаља. На пример, једна од варијанти да се прве речи из Јовановог Јеванђеља преведу на кинески језик била је и „У почетку беше Тао...“

САД

Обележена 41. годишњица потписивања Томоса о аутокефалности

Десетог априла ове године је обележена 41. годишњица од како је Свети Синод Руске Православне Цркве потписивао Томос о Аутокефалности Православне Цркве у Америци.

Две недеље пре потписивања Томоса, 31. марта 1970. године, Руска Православна Црква и Руска православна грчко-католичка Црква Америке (од октобра те године позната као Православна Црква у Америци) потписале су споразум на којем је Томос утемељен. 18. маја 1970. године, званична делегација из тек настале Православне Цркве у Америци отпутовала је у Москву како би примила Томос. Тог дана је одржана и свечана церемонија током које је Томос формално и представљен. Митрополит крутички Пимен, патријархов заступник, у име РПЦ је предао Томос представнику делегације из Америке, Епископу ситском и аљаском Теодосију.

Москва

Исповедник руских астронаута каже да су се до сада само двојица изјаснили као атеисти

Сви руски астронаути пре свог лета примају благослов од игумана Јова (Талатаса), старешине патријаршијског метода Цркве Преображења Господњег у Звездном граду (Звёздный городок). „Испраћам их на небо од 2006. године. За све то време само двојица астронаути су се изјаснили као атеисти“, рекао је отац Јов у интервјуу за часопис Московски Комсомолец. Према његовим речима, сви други астронаути радо посећују цркву па чак доводе и своје колеге. „Димитриј Кондратјев је, на пример, доводио америчанку Катарину Колман и италијану Паолу Несполија. Свима сам и дао благослов и иконе“, рекао је отац Јов. Додао је да и када му астронаути који стигну у Казахстан четири дана пре полетања затраже, он и освети летелицу и причести оне који то желе.

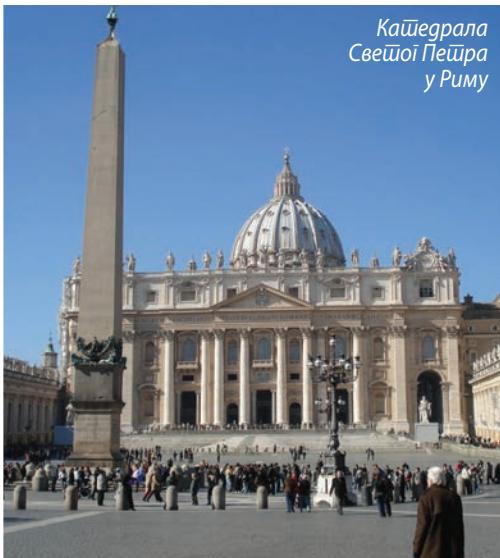
Русија

Снимање филма о Распућину

У Архангелској области почело је снимање руско-француског филма о животу Григорија Распућина. Фilm ће се бавити последњим двема годинама Распућиновог живота а акценат ће бити на његовом близком односу са царем Николом II и његовом женом Александром. Распућин ће играти Жерар Депардје.

• Маријана Пејшровић

Савремени изазови у Римокатоличкој цркви

Неопходан нови почетак

**Меморандум професора
теологије о кризи у
Римокатоличкој Цркви**

Чак и добри познаваоци теолошких прилика на немачком говорном подручју тешко да могу да наведу неки теолошки текст из последњих деценија који је привукао већу пажњу него што је то *Меморандум професора теологије о кризи католичке Цркве* (<http://www.memorandum-freiheit.de>; објављен 4. фебруара 2011. године). *Меморандум*, који је до 4. априла потписало 311 професора римокатоличких теолошких факултета (од тога 240 са немачког говорног подручја) као и бројни свештеници и вероучитељи и који је преведен на 13 језика нашао је на велико одобравање не само у теолошким и црквеним круговима, већ и у целокупној јавности.

Непосредни повод настанка *Меморандума* представља криза 2010. година у којој је, након објављивања података о злостављањима деце и младих од стране појединих свештеника у заводу Канисиус у Берлину, велики број верника напустио Цркву. Иако се потписници *Меморандума* позивају управо на овај случај, очигледно је да предмет њиховог интересовања представља криза која је, са мањим или већим интензитетом, већ дugo присутна у Римокатоличкој Цркви у Немачкој, Аустрији и Швајцарској. Сходно томе и реформе и теме које апострофирају потписници *Меморандума* нису нове, него су напротив већ дуже време предмет интензивних расправа у црквеним круговима.

У средствима јавног информисања истакнута су у први план питања целибата, могућности ангажовања жена на неким црквеним дужностима, и односа према истополним браковима и другобрачним. Питања целибата и жена у

црквеном служби мотивисана су очигледним недостатком свештеника, који резултира прављењем нефункционалних „XXL-парохија“. Проблем односа према истополним браковима и другобрачним повезан је са проблемом „моралног ригоризма“, који по мишљењу потписника никако не пристаје Цркви. Црква наиме треба свим људима да благовести Христом, који ослобађа и љуби човека, а то може само ако је и сама „место и вердостојни сведок Јеванђелске поруке слободе“. Управо ова Јеванђелска порука слободе представља критеријум према коме веродостојна Црква обликује и проценује своје деловање. Конкретизацију основног постулата Цркве – признање слободе човека као створења Богијег и поштовање његовог достојанства и слободе савести – потписници виде између осталог и у побољшању правне заштите појединца и поштовању слободе савести сваког члана Цркве, које даље укључује слободан избор начина живота. Целибат и брачни живот заслужују велико поштовање Цркве, али то, по мишљењу професора, не би требало да искључује оне који одговорно и у љубави живе у истополним и другобрачним заједницама. Ако је ово покретање питања целибата и другобрачних очекивано, јер су ова питања одавно предмет теолошких дискусија, донекле је изненађујуће што потписници у исти контекст ставља-

ју питање истополних заједница, које стоји у директној супротности са црквеном традицијом.

Из теолошке перспективе веома су значајне еклесијолошке теме поменуте у *Меморандуму*, а које се тичу вођења Цркве и учествовања верника у управљању Црквом. Потписници истичу неопходност већег ангажмана верних при избору носиоца јерархијских функција, као и потребу увођења више синодалних структура на свим нивоима црквеног управљања, сходно принципу: „Оно што се свих тиче, морају одлучити сви“. Заступајући тезу о неопходности одлучивања о локалним питањима на локалном нивоу, професори дају нови импулс актуализацији дебате о односу између универзалне и локалне Цркве, која је у прошlostи вођена и између данашњег папе Бенедикта XVI и кардинала Валтера Каспера.

Упркос контроверзном потенцијалу тема изнетих у *Меморандуму*, потписници очигледно не намеравају да покрену неку „револуцију“ него да дају свој допринос обнови црквених структура и дијалогу, који су последњих месеци покренули и поједини епископи у јавним наступима. Публицитет, који је овај покушај професора теологије добио, свакако би требало посматрати из позитивне перспективе, јер показује да су верници и јавно мњење веома заинтересовани за будућност сопствене Цркве и да нису равнодушни према њеним проблемима. Остаје да се види у којој мери и на који начин ће јерархијски врх Римокатоличке Цркве прихватити овај *Меморандум* и укључити се у дијалог о поменутим питањима.

• gp Page Kucić

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

У Београду

Завршна конференција поводом спровођења Националне стратегије против злоупотребе опојнихドラга у Републици Србији

Пројекат ИНСАДА – Спровођење Националне стратегије против злоупотребе опојнихドラга у Републици Србији финансиран од Европске Уније организовао је у четвртак, 31. марта у београдском Центру Сава завршну конференцију.

На скупу су говорили Епископ јегарски др Порфирије, шеф делегације Европске Уније у Србији амбасадор Венсан Дежер, министар здравља др Зоран Станковић, министар просвете проф. др Јарко Обрадовић, министарка омладине и спорта Снежана Самарџић Марковић и кључни партнери на реализацији пројекта.

Епископ јегарски др Порфирије говорио је о раду Српске Православне Цркве на рехабилитацији зависника кроз центар за психосоцијалну рехабилитацију и ресоцијализацију од болести зависности „Земља живих”, који је настао под окриљем манастира Ковиља 2005. године, а по благослову Епископа Православне Епархије бачке др Иринеја Буловића, на принципима хришћанске вере. Данас тај пројекат благосиља, подржава и помаже Његова Светост Патријарх Српски Г. Иринеј.

Пројектом је тренутно обухваћено 160 младих зависника који бесплатно бораве у шест заједница, које се налазе у четири Епархије Српске Православне Цркве са циљем ширења броја заједница, јер је потреба за оваквим рехабилитационим центрима у Србији велика.

Његово Преосвештенство Епископ јегарски др Порфирије завршио је излагање речима: „Проблем дроге није само социјални, психолошки, политички, државни... То је пре свега духовни проблем, јер је директно повезан са смислом живота и тајном љубави! Зато не треба да нас чуди што се Црква ухвата у коштац са тим проблемом“.

Мишаролија зајребачко-љубљанска

Исповест свештенства

На празник Светог Алексија човека Божјег, у Саборном Храму Преображења Господњег у Загребу, одржана је исповест, причење и братски састанак свештенства Митрополије загребачко-љубљанске. Свету Архијерејску Литургију Прећеосвећених дарова служио је Митрополит загребачко-љубљански Господин Јован. Исповедник је као и дуги низ ранијих година био архимандрит Гаврило Вучковић настојатељ Манастира Лепавине. После Свете Литургије у резиденцији Митрополије одржан је братски састанак на коме се разговарало о актуелним питањима наших парохија као и попису становништва у Хрватској и региону.

● Извор: Мишаролија зајребачко-љубљанска

У Болници „Рудо“

Благовести у Специјалној болници за рехабилитацију и ортопедску протетику

Велика је била радост у Специјалној болници за рехабилитацију и ортопедску протетику у Београду, познатију као „Рудо“, када је на празник Благовести старешина Храма Свети Александар Невски протојереј ставрофор Вајо Јовић служио Свету Литургију. У припреми и организацији богослужења учествовали су чланови Милосрдне секције при овом Храму чији свештеници, по традицији, већ више од 15 година на Благовести служе Свету Литургију и на тај начин пружају могућност пациентима ове Установе и запосленима да присуствују богослужењу и причесте се.

Протојереј-ставрофор Вајо Јовић је пре почетка Свете Литургије обавио заједничку исповест за особе које су се, сходно болничким условима припремиле за Свето причење. Богослужење је било свечано и дирљиво, појао је хор Храма Св. Александра Невског и у велику салу за терапију, која је у потпуности била испуњена пациентима, унео сву лепоту празничног славословља и молитвословља. У топлој пастирској беседи отац Вајо Јовић је говорио о значају празника Благовести, рекавши:

– Данас прослављамо велики и радостан празник Благовести, Благу Вест да се родио Бог, Господ Исус Спаситељ. Он је узео људску природу и дошао је међу нас, у свет пун лутања, странпутице и греха. Дошао је Онај који једини може да нас избави од греха, смрти и ћавола. Он је наша утеша у свакој муци и невољи. Зато се у болници Христос дочекује најрадосније, као избавитељ... Ово је дан велике радости сусрета са Христом и велики благослов овој Установи, болесницима који се у њој лече и онима који у њој раде. Захвалијујемо се директору, лекарима, медицинском и помоћном особљу што су нам омогућили да служимо Свету Литургију јер ми смо на заједничком задатку, позвани да лечимо човека и по духу и по телу, рекао је између остalog отац Вајо.

Причестио се велики број присутних болесника, медицинског особља, чланова хора и Милосрдне секције. Пацијенти су с радошћу напустили салу за терапију верујемо с надом да ће им Највећи Лекар и исцелитељ људских душа и тела помоћи да се здравствено опораве и савладају животне тешкоће. На растанку су чланови Милосрдне секције храма Св. Александар Невски свима поделили воће и „Православље“ пожелевши да радосно дочекају празник Вакрсења Христовог.

Мирослава Полић

Косово и Метохија

Час веронауке у митровачкој гимназији

Епископ рашко-призренски Теодосије присуствовао је 29. марта часу веронауке у одељењу 1/3 у Косовско-митровачкој гимназији. Ово је, иначе, и први пут од увођења веронауке у наставни програм на простору Епархије да Владика присуствује часу, па се наставни час спонтано продужио у духовни разговор са Епископом. Предавач је био вероучитељ Витомир Долашевић, а поред Владике Теодосија часу је присуствовао и новопостављени координатор за дидактичко-методичку артикулацију верске наставе Божко Миловановић са Учитељског факултета Универзитета у Приштини – Митровици.

● Извор: Епархија рашко-призренска

Манифестацији „Дани студената“

Благослов Патријарха српског Г. Иринеја студентима

У име и са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Његово Преосвештенство Епископ хвостански Г. Атанасије, викар Патријархов, учествовао је у традиционалној манифестацији „Дани студената.“

Дана 4. априла – на Дан студената – одржан је хуманитарни турнир на Кошутњаку, под слоганом „Настави традицију“, са којег су сва прикупљена средства упућена Гимназији у Краљеву која је оштећена у разорном земљотресу.

Епископ Атанасије је, по завршетку турнира, приликом свечаног затварања ове манифестације на Факултету спорта и физичког васпитања изговорио пригодну беседу и

пренео свим студентима у Србији благослов и поздраве Патријарха српског Г. Иринеја.

У Ријеци

Освећење крста у Ријеци

На дан Светих мученика Агапита, Александра, Никандра и осталих с њима пострадалих, Негово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим осветио је крст за централну куполу Храма Светог Георгија на Сушаку у Ријеци.

• Извор: Епархија Јањокарловачка

У Јоханесбургу

Архиепископ Дамаскин посетио српску парохију

Пете недеље Вакршњег поста, Његовој Високопреосвештенству, новоизабрани Архиепископ Јоханесбурга и Преторије Г. Дамаскин (Папандреу), посетио је Српску парохију и Храм Светог апостола Томе у Јоханесбургу. Ово је била прва посета Г. Дамаскина Српској парохији, од његовог устоличења (децембра 2010. године) у трон православног архијата јужноафричког. У Архијепископовој пратњи се налазио јерођакон Дамаскин из Грчке. Архијепископ Дамаскин је приступовао Светој Литургији коју је служио стаreshina Храма архимандрит Пантелејмон.

Након Свете Литургије, архимандрит Пантелејмон је бираним речима поздравио високог госта захваљујући се на великом благослову кога се српска заједница удостојила посетом новоизабраног Архијепископа и изражавајући благодарност Светој Александријској Патријаршији на братској љубави и непроцењивом благослову који је дат српској заједници која живи на афричком континенту има свој Храм у коме свештеник служи на српском језику и у коме се народ учи вери и путу спасења и духовно се користи светим тајнама и молитвама на свом матерњем језику.

Архијепископ Дамаскин се захвалио оцу Пантелејмону на топлој и срдичној добродошлици, благословио присутне вернике и обратио им се речима духовне поуке о томе како је неопходно да волимо Бога, како бисмо истински могли волети и људе. Нарочито је подвикао блиске везе између наша два народа, грчког и српског, и упоредио страдања Срба на Косову и Метохији са страдањем Грка на Кипру.

Архијепископ Дамаскин је још напоменуо да би после вакршњих празника требало да се досели у митрополијску резиденцију и да ће тада његова врата широм бити отворена за оца Пантелејмона и све вернике српске парохије.

• Чланови Црквеног Одбора ЦШСО Свети Сава Јоханесбург – Јужна Африка

У Београду

Презентација Манастира Граџац

У Галерији „Прогрес“ у Београду од 10. до 17. априла траје представљање Манастира Граџац. У приземљу Галерије

Великобосни концерт у Санкт Петербургу

Хор „Мојсије Петровић“ Русија

Најпре у лето 2009. године у Театру Ермитажа, а потом још два пута, хор „Мојсије Петровић“ је наступао у оквиру Великобосне концертне сезоне у „најлепшој концертној дворани Северне престонице“, Великој сали Санкт-Петербургске филхармоније Д. Д. Шостаковича у Санкт-Петербургу (Русија), пред око 2000 људи.

Ове године 20. марта, у другу недељу Великог поста, посвећену Св. Григорију Палами, хор је руској публици представио репертоар са српским и византијским богослужбеним песмама Великог поста и Страсне седмице. Концерт је трајао скоро пуна два сата, а о реакцији публике сведоче сузе у очима и распродат тираж недавно снимљеног CD-а са Литургијом Св. Јована Златоустог.

Програм Великобосних концерата у Санкт Петербургу имао је за циљ да представи широку палету православног појања разних епоха и традиција: православна молитвословља и традиционалне песме, покајне и духовне стихове, српско, старо-српско и византијско средњовековно појање... које су представили хорови учесници.

Колико је међу православним Русима цењен рад њихове јужне словенске браће и неговање српске средњовековне појачке традиције сведоче нам и значајна медијска пажња поводом гостовања хора у Санкт Петербургу, велико интересовање за курсеве српског црквеног појања, које је руководитељ хора Никола Попмихайлова држао 2009. и 2010. на Летњој академији, као и до сада два руска CD издања „Ангел Белог Города“ 2004. и Великобосни концерт хора „Мојсије Петровић“ из 2010. године.

Хор „Мојсије Петровић“ је основан 1996. и носи име београдског Митрополита Мојсија, који је био утемељитељ препорода црквеног појања у Србији у 18. веку. Његовим стањем отворена је у Београду 1731. „Псалто-спевичка школа“, којом је руководио знаменити појац тог времена јеромонах Анатолије из Ватопедског манастира на Светој Гори.

Чланови хора као појци активно учествују на богослужењима у неколико парохијских цркава и манастира широм Србије, а поред тога самостално и заједно са монасима Ковиљског манастира наступају на концертима широм Европе.

Основач хора је Никола Попмихайлова, учитељ је појања у бројним манастирима и парохијама СПЦ. *Перица Обрадовић*

налазио се поставка фотографија великих формата које представљају архитектуру и фреске Благовештенске Цркве Манастира, као и слајд пројекција. Аутор свих фотографија је Светлана Дингарац. У сутерену су изложене иконе манастирске сликарске радионице настале у протеклој години. Изложба је продајног карактера. 12., 13. и 14. априла организована је промоција квиза на тему православног богословља. У квизу су учествовали ученици три београдске средње школе (Геодетске техничке школе, Математичке гимназије и Седме београдске гимназије) који похађају верску наставу. Сваки дан током трајања изложбе у простору Галерије траје и јавна демонстрација програма направљених у

манастиру Граџац. Организатор овог догађаја је српско одељење Међународног јавног фонда јединства православних народа.

У Грачаници

Епископ Теодосије примио Митрополита Полианије и Килкиса Г. Емануила

Епископ Рашко-призренски Теодосије примио је 8. априла у Владичанском двору у Грачаници Високопреосвећеног Митрополита Полианије и Килкиса Г. Емануила и грчког војног свештеника оца Мариноса. Митрополит Емануил налази се у крађој

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

посети грчком војном контингенту КФОР-а, који је распоређен у околини Урошевца и имао је жељу да упозна са надлежним православним Епископом СПЦ на чијој територији служи грчки војни свештеник отац Маринос.

Владика Теодосије срдечно је дочекао Митрополита Емануила и с њим се задржао у краћем разговору. Он се посебно захвалио на напорима које улажу грчки војници на помоћи српском становништву као и братској сарадњи са оцем Мариносом, који редовно саслужује са свештенством Епархије. Владика Теодосије је и сам недавно био гост грчког контингента на празнику Благовести (по новом календару) у Урошевцу, где је позван како би увелиичноа свечаност прославе националног празника Грчке који се слави на овај дан.

Саобићаје

Међуверски дијалог Србије и Индонезије

У Београду је од 7. до 9. априла у организацији Министарства вера и дијаспоре Републике Србије и амбасаде Републике Индонезије у Србији, одржан Први међуверски дијалог Србије и Индонезије. На празник Благовести, у Палати Србија, Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј је поздравио све учеснике ове манифестације и пожелео им много успеха и у овом и у предстојећим сличним подухватима. Конференцију су отворили Министар вера и дијаспоре господин Срђан Срећковић и Амбасадор Индонезије у Београду господин Самујел Самсон.

Том приликом је изражена радост због овог сусрета Србије као најзападније државе у свету са православном већином и Индонезије као најисточније државе са муслиманској већином. Индонезија има око 220 милиона становника од којих је 88% муслимана, тако да је она највећа муслиманска земља на свету. На више од 17000 острва говори се око 300 језика, а поред већинских муслимана ту живе и хришћани (протестанти, римокатолици, православни), будисти и хиндуисти.

Делегацију из Индонезије су сачињавали, поред амбасадора Самујела Самсона и ректора Универзитета у Јакарти, професора др Комарудина Хидајата, представници различитих верских заједница и просветних институција ове далеке, нама пријатељске земље.

Нашу земљу су представљали највиши великодостојници свих традиционалних Цркава и верских заједница. Поред Његове Светости патријарха Иринеја, који је поздравио скуп, активно учешће у конференцији су имали Његово Преосвештенство Епископ бачки господин Иринеј и Његово Преосвештенство Епископ јегарски господин Порфирије. Епископ Иринеј је одржао предавање на тему Хришћани и муслимани као већина или мањина у друштву, а епископ Порфирије је говорио о односу цивилног друштва и верских заједница.

Сутрадан су гости из Индонезије посетили Бајракли џамију и Факултет исламских наука Исламске заједнице Србије, са којим је Исламски универзитет у Јакарти потписао споразум о сарадњи.

У амфитеатру Православног богословског факултета Универзитета у Београду, 8. априла су одржана три предавања теолога из Индонезије: др Маргарета Мария Хендрикс-Риримасе говорила је „О изазовима миру: радикализам и нетolerанција“; др Херу Пракоса - „Како се Индонезија бави културолошким и верским различитостима“, посебно међу младима и проф. др Комарудин Хидајат - „Промовисање разумевања и сарадње кроз образовање“.

Потписан је споразум о сарадњи између Православног богословског факултета Универзитета у Београду и Исламског универзитета у Јакарти.

Србија је петнаesta земља која је домаћин међуверског дијалога, а Индонезија, која је наш велики партнери у очувању територијалног интегритета и суверенитета на Косову и Метохији, такве састанке имала је и у Аустрији, Бугарској, Немачкој, Холандији.

• Извор: Епархија бачка

Епархија ваљевска

Благовести у манастиру Ђелије

У манастиру Ђелије 7. априла свечано и у великој духовној радости прослављен је празник Благовести. Сваке године у Светој обитељи Ђелијској окупља се велики број православних верника из наше помесне Цркве и из других православних сестринских Цркава. Тако је и ове године у литургијском прослављању овог дивног празника учествовало мноштво верника, како из домаћег Ваљева тако и из Подгорице, Београда, Земуна, Шида, Требиња и других места широм Србије и других српских земаља. Велику радост за све присутне чинило је присуство верног народа и свештенства из Словачке.

Светом Архијерејском Литургијом началствовао је умировљени Епископ захумско-херцеговачки Г. Атанасије уз саслуживање Епископа хвостанског Атанасија, викара Његове Светости Патријарха Српског Г. Г. Иринеја, Епископа диоклијског Јована, Игумана манастира Дајбабе оца Луке, јеромонаха Доситеја из Манастира Хиландара, оца Петра Сороке из Словачке и других свештенослужитеља. У току Свете Литургије народу се обратио и домаћин Епархије ваљевске Епископ Милутин.

Девет година од упокојења Преосвештеног Епископа будимског др Данила Крстића

С благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, поводом девете годишњице упокојења Епископа будимског др Данила, у Манастиру Ваведење, у Светлу суботу, 30. априла 2011, након Свете Литургије биће уприличен помен и молитвени скуп његових духовних чеда и поштовалаца.

У име духовних чеда Владике Данила м. Макарија Игуманија манастира Соколица

Прота Слободан Ђукић (1938-2011)

Прота Слободан Ђукић, рођен је 21. априла 1938. године у селу Миро-сальцима код Ариља, као девето дете својих родитеља. Одмах по завршеној основној школи уписао је Богословију у Београду. Након дипломирања рукоположен је у чин ћакона при Загребачко-љубљанској Митрополији код Митрополита Дамаскина. После неколико година проведених у Загребу, долази у своје Ариље и ту је службовао као свештеник скоро 40 година, до пуне пензије.

Одан је служжи Христу, а био је познат као добар литургичар и проповедник. Певао је као тенор у хору Жичке епархије и наступао у братским православним државама Русији и Грчкој. Упокојио се у Господу 30. јануара 2011. године, после краће болести. Иза себе је оставио свој дом и збринуту породицу. Супруга Радмила, син Милан, кћи Злата, снаја Тања, зет Зоран и четворо унука који ће га вечно носити у срцу. Био је и остао узор многим младим свештеницима.

ОГЛАСИ

Позив дипломцима ПБФ

Православни богословски факултет Универзитета у Београду жели да успостави везу и што чвршћу сарадњу са својим дипломираним студентима. Деканат, стoga, позива дипломиране студенте овог Факултета да електронском или обичном поштом доставе своје податке и то: своје име и презиме, адресу становишта и/или адресу електронске поште и/или број телефона. Било би пожељно да се достави и број индекса са годином дипломирања.

Своје податке слати на адресе: alumni@pbf.rs
или

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
(канцеларија бр. 115)
Мије Ковачевића 11Б
11060 Београд, Србија

Апел за помоћ манастиру Ваведењу

Управа манастира Ваведење у Београду, са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, обраћа се свим благочестивим душама рода нашег да материјално помогну ову свету обитељ ради фрескописања унутрашњости храма.

Имена приложника биће уписана у Диптих манастира, и за њих ћемо се редовно молити на светим богослужењима, а за упокојене приложнике одржавати редовне годишње парастосе о задушницама и на појутарје храмовне славе.

Прилоге можете уплатити на жиро рачун манастира Ваведење 205-67413-94.

Контакт телефон 011-3693-264

Са захвалношћу,
Игуманија Анастасија са сестрама

Молба за помоћ

Поштована господо, браћо и сестре
Један од најстаријих и најлепших Манастира средњовековне Србије, који је у последња два века запостављен, је Манастир Св. Николаја, познат као Манастирак. Манастир се налази на пет километара од Рековца, у клисури покрај Мочилског потока ван главних комуникација. Припада области Левач, Епархији шумадијској. Постојећа манастирска Црква, посвећена Св. Николају потиче из 1804. године. Након вишегодишњег егзистирања као парохијске Цркве, Манастирак је усептембра 2005. г. Његово Преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски, вратио у статус Манастира, што подразумева даљу бригу на уређењу манастирског комплекса.

Будући да је Манастир у оснивању, да у Манастиру није било монаштва, и да нема услова за боравак сестринства, молимо људе добре воље да помогну ову светину новчано и материјално, колико до њих стоји, да стави-мо објекат под кров.

Нека би Свети Николај био увек Ваш заштитник на свим животним путевима.

С благодарношћу и љубављу у Христу
Намесница Манастира
Теодора (Милојевић) монахиња

Новчану помоћ можете уплатити на жиро рачун Комерцијалне банке у Рековцу, број: 205-102372-74

Контакт телефон: 065/803-58-36

ДОБРОЧИНСТВО

Београд, Добрињска 2
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

КИЈЕВ 08 - 16. мај

Почајевска лавра, Черњигов...

ХОДОЧАШЋЕ У ХИЛАНДАР

15 - 20. мај

СВЕТИЊЕ МОСКВЕ

19 - 28. мај

МАНАСТИРИ РУМУНИЈЕ

24. мај - 01. јун

ОСТРОГ сваког викенда

АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЗВОНА

електромоторни и
електромагнетни погон
програмирано и
даљинско укључивање

ЦРКВЕНИ САТОВИ

„GPS“ - сателитска синхронизација

063/ 315 841

MJ 011/ 30 76 245; 30 76 246
Инжењеринг

Земун, И. Цанкара 9/29 www.mj.rs

www.atvbl.com

R T R C

www.rtrs.tv

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА

ШИРОК ИЗВОР
ПОЛИЛЕЈА - ХОРОСА
- РАЗНИХ СВЕЋЊАКА

ЛИГРАП Доо
34312 Белосавци, Топола
телеф/факс +381 34 6883 502
моб. +381 63 602 536
+381 65 8073 135
www.ligrap.com
livenicaligrap@yahoo.com

Апсолвентска екскурзија

Студенти Православног Богословског Факултета УБ организују овогодишњу апсолвентску екскурзију у Италију, где ће почетком маја месеца посетити ранохришћанске тековине земље у којој су проповедали и мученички скончали двојица првоврховних апостола – Петар и Павле. Позивамо све који су у могућности да апсолвентима нашег факултета олакшају финансијски терет путовања и на тај начин потпомогну образовању нашег црквеног клира.

Жиро рачун на који нам се можете одавати јесте 840-2046666-36 са позивом на број 09, Православни Богословски Факултет, Сопствени приходи – за апсолвентску екскурзију; или договорно путем наше имејл адресе:

pbf.parlament@gmail.com.

Свима захвална апсолвентска генерација 2011/2012.

ДОБРОТВОРНИ ФОНД МАНАСТИРА ЖИЧА

РЕЧИ О СВЕЧОВЕКУ

по текстовима св. владике Николаја
охридског и жичког

игра Небојша Дугалић

Народно позориште,
сцена Раша Плаовић
28. април 2011. године
у 20.30 часова

Представу оногућио: Telekom Srbija

**И ЗА 2011. НАЈБОЉИ ПРАВОСЛАВНИ
ПОДСЕТНИК, ПЛАНЕР И КАЛЕНДАР!
С БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ**

**ЗИДНИ
ПРАВОСЛАВНИ
ПОДСЕТНИК**
48x45 cm, 26 страница

**ПРАВОСЛАВНИ
ПЛАНЕР 2011.**
8x14 cm, 120 страница

ПРИНЦИП ПРЕС
11000 Београд, Цетињска 6; +381 11 322 70 34; 324 56 21
www.turistinfosrbija.com, www.nacionalnarevija.com

СРБИЈА
НАЦИОНАЛНА РЕВИЈА

ПРАВОСЛАВНИ ПОДСЕТНИК 2011.

Православни
Подсетник и Планер
за наредну годину, у
осам верзија, са осам
највећих српских
крсних слава на
насловној страни.
Са кратким житијима
светих за сваки дан, духовним поукама,
простором за ваше забелешке. Лепо,
практично, поучно. Проверено!
Потражите за себе и дарујте пријатељима!

17,5x25 cm, 400 страница

Специјални попуст за читаоце "Православља".
Позовите "Принцип Прес"!

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА - ЕПАРХИЈА НИШКА ПЛИП

НАЈВЕЋА И НАЈЈЕФТИНИЈА ПОНУДА
СВИХ ЦРКВЕНИХ ПРОИЗВОДА У СРБИЈИ

www.spc-ppip.org

Тел: (+381) 064 800 43 33 • 064 800 43 46

eparhijaniska@spc-ppip.org

НАРУЦБЕНИЦА

шифра претплатника
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се на
следеће часописе

(Означите жељени часопис и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		начин слања (важи за иностранство)
	Србија	и н о с т р а н с т в о	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Светосавско звонце	690 динара	25 €	Обичном поштом
		30 € за Европу или 40 € ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу:

„Православље“ - Српска Патријаршија - Краља Петра Првог 5 - 11000 Београд - Србија

ПРАВОСЛАВЉЕ